

ปฏิญญาจากร์ตา
ว่าด้วยทศวรรษคนพิการ
แห่งเอเชียและแปซิฟิก
พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๕

คู่มือปฏิบัติการว่าด้วยการดำเนินงานตาม
ปฏิญญาจากร์ตาว่าด้วยทศวรรษคนพิการ
แห่งเอเชียและแปซิฟิก
พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๕

สารบัญ

คำย่อ	4
คำนำ	5
1. วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์	7
2. ผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ	8
2.1 แนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ	8
2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม	9
3. การส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการเป็นประโยชน์ต่อทุกคน	11
3.1 เกินกว่าร้อยละ 16	11
3.2 กลุ่มคนพิการที่ยังถูกทิ้งไว้ข้างหลัง	12
4. โครงสร้างของคู่มือปฏิบัติการ	14
5. ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการ	17
5.1 การดำเนินการที่ครอบคลุมทุกประเด็น	17
5.1.1 การบรรลุสิทธิตามรัฐธรรมนูญและสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน	18
5.1.2 การระดมทรัพยากรที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	18
5.1.3 การนำการเปลี่ยนแปลงโดยหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุดผ่านการมองเห็นไกล เชิงยุทธศาสตร์และการประสานงาน	18
5.1.4 การเสริมสร้างขีดความสามารถ เพื่อจัดอคติต่อคนพิการและการเลือกปฏิบัติ แบบทับซ้อน	19
5.1.5 แนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ	21
5.2 หกประเด็นสำคัญและการดำเนินการ	23
5.2.1 ประเด็นสำคัญที่ 1: การปรับกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับ CRPD ภายหลัง การให้สัตยาบันหรือการภาคยานุวัติอนุสัญญา	23
5.2.2 ประเด็นสำคัญที่ 2: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรีและบุรุษพิการ ที่มีความหลากหลายและอยู่ในทุกช่วงวัย	29
5.2.3 ประเด็นสำคัญที่ 3: ปรับปรุงการเข้าถึงทางกายภาพและดิจิทัล โดยให้ความสำคัญ เป็นพิเศษกับความต้องการเฉพาะของบุคคลพิการแต่ละประเภท รวมถึงสตรี เด็ก และผู้สูงอายุพิการ	35
5.2.4 ประเด็นสำคัญที่ 4: ระดมและขับเคลื่อนศักยภาพของภาคเอกชน รวมถึงทรัพยากร นวัตกรรมทางเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา ที่ครอบคลุมคนพิการ	43

5.2.5 ประเด็นสำคัญที่ 5: ส่งเสริมการนำแนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ มาใช้ในการจัดทำและดำเนินนโยบายและโครงการด้านความพิการ	51
5.2.6 ประเด็นสำคัญที่ 6: ลดช่องว่างด้านข้อมูลความพิการและเสริมสร้างขีดความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ	64
5.3 ผู้มีบทบาทสำคัญและภาคีความร่วมมือในทุกประเด็นสำคัญ	71
5.4 การสนับสนุนทางวิชาการและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามคู่มือปฏิบัติการ	73

คำย่อ

AI	ปัญญาประดิษฐ์
ASEAN	สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
APEC	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก
CEDAW	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
CEO	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
CRC	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
CRPD	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
CSO	องค์กรภาคประชาสังคม
DEI	ความหลากหลาย ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุม
DET	การฝึกอบรมเรื่องความเสมอภาคด้านความพิการ
ECE	การศึกษาปฐมวัย
ESCAP	คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก
ESG	สิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล
FAO	องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
ICRC	คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ
ICF	บัญชีสากลเพื่อการจำแนกการทำงาน ความพิการ และสุขภาพ
ILO	องค์การแรงงานระหว่างประเทศ
ITU	สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ
MIPAA	แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยผู้สูงอายุ
MSME	วิสาหกิจรายย่อย ขนาดย่อม และขนาดกลาง
OPD	องค์กรของคนพิการ
SDG	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
UDL	การออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล
UN	สหประชาชาติ
UNDP	โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UNESCO	องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
UNFPA	กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ
UNICEF	กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ
UNOPS	สำนักงานบริการโครงการแห่งสหประชาชาติ
UNPRPD	ภาคีสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการ
UN Women	องค์การสหประชาชาติเพื่อความเสมอภาคทางเพศและการเสริมพลังสตรี
UPR	การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ
VNR	การทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจ
WFP	โครงการอาหารโลก
WHO	องค์การอนามัยโลก

คำนำ

คู่มือปฏิบัติการว่าด้วยการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตาดำเนินงานโดยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566–2575 (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “ทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาค”) เป็นทรัพยากรทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตาดำเนินงานโดยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566–2575 คู่มือฉบับนี้จัดทำโดยกองพัฒนาสังคมของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP)

ปฏิญญาจาการ์ตาได้รับการรับรองโดยสมาชิกและสมาชิกสมทบของ ESCAP ในการประชุมระหว่างรัฐบาลระดับสูงว่าด้วยการทบทวนขั้นสุดท้ายของทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566–2575 ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 19 ถึง 21 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ภายใต้ปฏิญญาจาการ์ตา สมาชิกและสมาชิกสมทบของ ESCAP ได้ประกาศให้ พ.ศ. 2566–2575 เป็นทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งใหม่ ซึ่งนับเป็นทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่ติดต่อกันนับตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ในปฏิญญาจาการ์ตา สมาชิกและสมาชิกสมทบได้ตระหนักถึงความสำคัญอย่างต่อเนื่องของเป้าประสงค์ระดับภูมิภาคที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์อินซอนเพื่อ “ทำสิทธิให้เป็นจริง” สำหรับคนพิการในเอเชียและแปซิฟิก¹ ซึ่งได้รับการรับรองในช่วงทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งก่อน สมาชิกและสมาชิกสมทบบังคับค้ำถึงปัจจัยที่ยังคงดำเนินอยู่และปัจจัยที่เกิดขึ้นใหม่ในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่กว้างขึ้นของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งก่อให้เกิดความท้าทายต่อการสร้างความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์อินซอน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)² เมื่อพิจารณาบริบทล่าสุดดังกล่าว สมาชิกและสมาชิกสมทบจึงได้บรรลุฉันทามติเกี่ยวกับประเด็นสำคัญในการดำเนินการ 6 ด้าน เพื่อเร่งความก้าวหน้าไปสู่การสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมที่ครอบคลุมคนพิการ ภายใต้กรอบระดับภูมิภาคและระดับโลกดังกล่าวข้างต้น ในช่วงทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่

ด้วยเหตุนี้ คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นตามคำขอของสมาชิกและสมาชิกสมทบของ ESCAP เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในปฏิญญาจาการ์ตา โดยมีวิสัยทัศน์ในการดำรงไว้ซึ่งสิทธิของคนพิการและบรรลุการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการในเอเชียและแปซิฟิก คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอาศัยการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม (CSOs) รวมถึงองค์กรคนพิการ (OPDs) หน่วยงานภาคเอกชน ภาควิชาการ หน่วยงานสหประชาชาติ และภาคีเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการในเอเชียและแปซิฟิก ฝ่ายเลขานุการขอแสดงความขอบคุณอย่างสุดซึ้งต่อองค์กรและผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลที่มีส่วนร่วมในกระบวนการยกร่างและการปรึกษาหารือ ทั้งนี้ รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนร่วมทั้งเป็นรายบุคคลและผ่านการประชุมกลุ่ม

1 E/ESCAP/69/13 ภาคผนวก I และ II

2 ESCAP/74/22/Add.1

ผู้เชี่ยวชาญซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566³ ผู้ประสานงานจากหน่วยงานสหประชาชาติ 11 แห่ง⁴ สมาชิกของคณะทำงานว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2556–2565⁵ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศและองค์กรภาคประชาสังคมอื่น ๆ

สมาชิกและสมาชิกสมทบของ ESCAP ควรนำคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ไปใช้เป็นทรัพยากรทางวิชาการตามความเหมาะสมและด้วยความสมัครใจ พึงตระหนักว่าคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้มีได้มีเจตนาจะกำหนดแนวทางตายตัวในลักษณะใช้รูปแบบเดียวกับทุกประเทศสำหรับการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตา หากแต่เสนอองค์ประกอบเชิงนโยบายที่สำคัญ กลไกเชิงสถาบัน และการเสริมสร้างขีดความสามารถ ซึ่งสามารถปรับใช้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศ เพื่อเร่งความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ

คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้กำหนดการดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ โดยใช้แนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ ควบคู่กับแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม แม้ว่ารัฐบาลจะเป็นผู้ใช้หลักของคู่มือฉบับนี้ แต่คู่มือยังมุ่งให้ผู้มีบทบาทนอกภาครัฐในวงกว้างนำไปใช้ด้วย รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรคนพิการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคเอกชน ภาควิชาการ หน่วยงานสหประชาชาติ และภาคีเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ

---

3 การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจัดขึ้นเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม รวมถึงองค์กรคนพิการ ภาควิชาการ หน่วยงานสหประชาชาติ และภาคีเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ โดยมีผู้แทนจากรัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ จากทั่วภูมิภาคเข้าร่วมในฐานะผู้เชี่ยวชาญรวม 113 คน ดูรายละเอียดและรายชื่อผู้เข้าร่วมได้ที่ www.unescap.org/events/2023/expert-group-meeting-develop-operational-guide-implementation-jakarta-declaration-asian

4 หน่วยงานทั้ง 11 แห่ง ได้แก่ FAO, ILO, ITU, UNICEF, UNDP, UN Women, UNESCO, UNOPS, UNFPA, WFP และ WHO

5 ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.maketherightreal.net/working-group

1. วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์

คู่มือปฏิบัติการว่าด้วยการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตาว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566–2575 (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “ทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาค”) จัดทำขึ้นตามคำขอของรัฐสมาชิกของ ESCAP เพื่อเป็นทรัพยากรทางวิชาการที่รัฐสมาชิกสามารถนำไปใช้โดยสมัครใจในการดำเนินงานตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในปฏิญญาจาการ์ตา คู่มือฉบับนี้ได้กำหนดการดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ โดยใช้แนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐและอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

ปฏิญญาจาการ์ตาได้รับทราบถึงความก้าวหน้าที่สมาชิกและสมาชิกสมทบของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) ได้บรรลุในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อินซอนเพื่อ “ทำสถิติให้เป็นจริง” สำหรับคนพิการในเอเชียและแปซิฟิก⁶ ปฏิญญาปักกิ่ง รวมถึงแผนปฏิบัติการเพื่อเร่งรัดการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อินซอน (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ”) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)⁷ ปฏิญญาจาการ์ตายังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเร่งความก้าวหน้าไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการในภูมิภาค ท่ามกลางความท้าทายที่ยังคงมีอยู่และที่เกิดขึ้นใหม่ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการภายใต้ประเด็นสำคัญ 6 ด้าน คู่มือ

ปฏิบัติการฉบับนี้จึงมีส่วนช่วยเร่งความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามพันธกรณีที่เกี่ยวกับความครอบคลุมด้านความพิการดังกล่าวข้างต้น ตลอดจนส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้มุ่งสนับสนุนความพยายามของสมาชิกและสมาชิกสมทบของ ESCAP ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกในการเร่งรัดเรื่องต่อไปนี้

- ความก้าวหน้าไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์อินซอนเพื่อ “ทำสถิติให้เป็นจริง” สำหรับคนพิการในเอเชียและแปซิฟิก โดยเน้นการดำเนินการในประเด็นสำคัญ 6 ด้านที่ระบุไว้ในปฏิญญาจาการ์ตา
- การส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการในการดำเนินงานและการติดตามความก้าวหน้าตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การให้สัตยาบันและการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาดังกล่าว

คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จัดทำโดยฝ่ายเลขานุการ ESCAP โดยอาศัยการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม รวมถึงองค์กรคนพิการ หน่วยงานภาคเอกชน ภาควิชาการ

⁶ E/ESCAP/69/13 ภาคผนวก I และ II

⁷ ESCAP/74/22/Add.1

หน่วยงานสหประชาชาติ และภาคีเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการในเอเชียและแปซิฟิก

พึงตระหนักว่าคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ไม่ได้มีเจตนาจะกำหนดแนวทางตายตัวในลักษณะใช้รูปแบบเดียวกับทุกประเทศสำหรับการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตา หากแต่เป็นทรัพยากรที่เสนอองค์ประกอบเชิงนโยบายที่สำคัญ กลไกเชิงสถาบัน และการเสริมสร้างขีดความสามารถ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศ เพื่อเร่งความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ

2. ผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ

2.1 แนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ

ประสบการณ์จากทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคสามครั้งที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า กระทรวงผู้ประสานงานหลักที่รับผิดชอบด้านความพิการโดยตรงยังคงเผชิญข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรทางการเงิน ในหลายประเทศ กระทรวงเดียวกันได้รับมอบหมายให้ประสานงานทั้งการดำเนินงานตามและการรายงานเกี่ยวกับ ไม่ใช่แค่เพียงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) เท่านั้น หากยังรวมถึงสนธิสัญญาและกรอบสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางเพศ สิทธิเด็ก และสิทธิของผู้สูงอายุ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยผู้สูงอายุ (MIPAA) ทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีขนาดและขอบเขตกว้างขวางเช่นนี้ อันครอบคลุมสิทธิมนุษยชน สวัสดิภาพ และความอยู่ดีมีสุขของสตรี เด็ก คนพิการ และผู้สูงอายุ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรบุคคลในระดับไม่เพียงพอจึงจำกัดขีดความสามารถเชิงสถาบันของกระทรวงผู้ประสานงานหลักอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

มีเหตุผลสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกกระทรวงต้องดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ ซึ่งเหตุผลเหล่านี้สอดคล้องกับความเข้าใจที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากลว่า ความครอบคลุมด้านความพิการเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจหลักของทุกกระทรวงและทุกภาคส่วน มิติความพิการและคนพิการได้รับการบูรณาการไว้อย่างเป็นระบบในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้รับการกล่าวถึงอย่างชัดเจนในเป้าหมายย่อยของ SDGs จำนวน 7 เป้าหมายและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง 10 ตัว⁸ ซึ่งครอบคลุมภาคส่วนการพัฒนาที่หลากหลาย สิ่งนี้ตอกย้ำว่า ความครอบคลุมด้านความพิการเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของหลายกระทรวงและหลายภาคส่วน มิใช่เพียงความรับผิดชอบของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง หากแต่ต้องบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการไว้ในภารกิจหลักของกระทรวงและภาคส่วนต่าง ๆ การกำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับสิทธิของคนพิการไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะด้านความพิการจะช่วย

⁸ ครอบคลุมตัวชี้วัดระดับโลกสำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป้าหมายย่อยของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 ที่

<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2566) ไม่ว่าคำอธิบายตัวชี้วัดจะกล่าวถึงความพิการโดยชัดแจ้งหรือไม่ ตัวชี้วัด SDGs ควรจำแนกข้อมูลตามความเหมาะสม ได้แก่ รายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานะการย้ายถิ่น ความพิการ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ หรือลักษณะอื่น ๆ ตามหลักการพื้นฐานของสถิติทางการ

เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหลายกระทรวงและหลายภาคส่วนในการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ โดยเฉพาะในกรณีที่ยังไม่ได้เกิดความครอบคลุมด้านความพิการอย่างเต็มรูปแบบทั่วทั้งภาครัฐ

เมื่อทุกกระทรวงและรัฐบาลทุกระดับมีส่วนร่วมในฐานะผู้ดำเนินงาน ภาวะผู้นำรูปแบบใหม่ที่เข้มแข็ง และมีพลังจากหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุดจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุด ต้องเป็นผู้นำในการผลักดันการนำแนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐมาใช้เพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ และใช้อำนาจหน้าที่ของตนในการเรียกประชุมและประสานการดำเนินงานด้านความครอบคลุมด้านความพิการระหว่างกระทรวง ระหว่างระดับการบริหาร และระหว่างทุกภาคส่วน แนวทางดังกล่าวภายใต้การนำของหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุดจะส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้มีบทบาทภาครัฐหลายฝ่ายนำไปดำเนินการ โดยเน้นย้ำภาวะผู้นำของหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุดในการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ ทั้งนี้ บทบาทและการดำเนินการเฉพาะที่ได้เสนอไว้ปรากฏในหัวข้อ 5 ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการ หัวข้อย่อย 5.1.3 การนำการเปลี่ยนแปลงโดยหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุด หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้รับการระบุไว้ว่าอาจเป็นผู้ดำเนินงานในแต่ละประเด็นสำคัญ ตัวอย่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องภายใต้แต่ละประเด็นสำคัญเป็นเพียงตัวอย่างประกอบและมิได้ครอบคลุมหน่วยงานทั้งหมด

2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

เนื่องจากความครอบคลุมด้านความพิการเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนและต้องอาศัยความร่วมมือนอกเหนือจากภาครัฐ ผู้มีบทบาทที่หลากหลายจากภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สื่อ ภาควิชาการ และประชาคมระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือในสาขาของตนที่เกี่ยวข้องกับความครอบคลุมด้านความพิการ

ผู้มีบทบาทภาคประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กรคนพิการ (OPDs) มีบทบาทสำคัญในการทำให้มั่นใจว่าสิทธิของคนพิการได้รับการบูรณาการเป็นส่วนสำคัญของวาระการพัฒนาในทุกภาคส่วน ซึ่งรวมถึงประเด็นสำคัญของภูมิภาคในปัจจุบัน เช่น ความสามารถในการรับมือและฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ที่สำคัญ คนพิการต้องได้รับการยอมรับในฐานะผู้เชี่ยวชาญจากประสบการณ์ชีวิตของตนเอง และต้องมีที่นั่งและมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการการตัดสินใจ เพื่อร่วมกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการ ตลอดจนการตัดสินใจเกี่ยวกับทุกมิติของความครอบคลุมด้านความพิการซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ตระหนักถึงบทบาทที่ขาดไม่ได้ของผู้มีบทบาทภาคประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กรคนพิการ ในการดำเนินการที่เสนอทั้งหมด

ขณะเดียวกัน เพื่อบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการให้สามารถจัดการกับการเลือกปฏิบัติและการกีดกันแบบทับซ้อนได้อย่างเหมาะสม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ประโยชน์จากและสร้างพลังร่วมระหว่าง การดำเนินงานของภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการ ความเสมอภาคทางเพศ เยาวชน การสูงวัย และความครอบคลุมทางสังคมในวงกว้าง รวมทั้งใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญของผู้มีบทบาทภาคประชา

สังคมที่เชี่ยวชาญในประเด็นอื่น ๆ เหล่านี้ เพื่อขยายขอบเขตของการบูรณาการประเด็นความพิการและ
คำนึงถึงประเด็นที่ทับซ้อนกันอย่างครบถ้วน

ภาคเอกชนมีทรัพยากรมหาศาลที่ยังมิได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และสามารถนำมาใช้เพื่อ
ขับเคลื่อนการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ หน่วยงานภาคเอกชนมีโอกาสมากในการบูรณาการความ
ครอบคลุมด้านความพิการตลอดห่วงโซ่คุณค่าของตน โดยการจ้างคนพิการที่มีความสามารถเข้าสู่กำลังแรงงาน
การประยุกต์ใช้การออกแบบสำหรับคนทุกคนในการผลิตและจัดหาผลิตภัณฑ์และบริการที่เข้าถึงได้ ตลอดจน
การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร นโยบายในสถานที่ทำงาน การตลาด และแนวปฏิบัติทางธุรกิจอื่น ๆ ให้
ครอบคลุมคนพิการ บริษัทจำนวนเพิ่มขึ้นตระหนักถึงคุณค่าของกำลังแรงงานและธุรกิจที่มีความหลากหลาย
และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จึงได้ระบุการดำเนินการเฉพาะเพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้
หน่วยงานภาคเอกชนก้าวพ้นแนวทางดั้งเดิมที่จัดการประเด็นความพิการผ่านการกุศลและความรับผิดชอบต่อ
สังคมขององค์กรเพียงอย่างเดียว

สหประชาชาติและผู้มีบทบาทด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนา มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้น
ให้เกิดเจตจำนงทางการเมือง ส่งเสริมฉันทามติระดับภูมิภาคและระหว่างภาคส่วน ให้ความช่วยเหลือทาง
วิชาการ และส่งเสริมการขับเคลื่อนเชิงนโยบายระดับภูมิภาคเพื่อความครอบคลุมด้านความพิการในเอเชียและ
แปซิฟิก เพื่อให้การดำเนินงานในทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่ พ.ศ. 2566–2575 ประสบผลสำเร็จ
คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้เน้นย้ำการมีส่วนร่วมของหน่วยงานสหประชาชาติและภาคีเพื่อการพัฒนาระหว่าง
ประเทศ ไม่เพียงในระดับภูมิภาคเท่านั้น แต่รวมถึงระดับประเทศด้วย โดยเฉพาะผ่านทีมสหประชาชาติประจำ
ประเทศ เพื่อร่วมกับภาคีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในประเทศได้ร่วมกันออกแบบแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับ
ประเด็นสำคัญระดับชาติ

ด้วยเหตุนี้ คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จึงมุ่งให้ผู้มีบทบาทที่หลากหลายดังกล่าวได้นำไปใช้ด้วย ตัวอย่าง
ผู้มีบทบาทที่เป็นไปได้นอกภาครัฐได้รับการเสนอไว้เพื่อใช้อ้างอิงในหัวข้อ 5.3 ผู้มีบทบาทสำคัญและภาคี
ความร่วมมือในทุกประเด็นสำคัญ

3. ความครอบคลุมด้านความพิการเป็นประโยชน์ต่อทุกคน

3.1 มากกว่าร้อยละ 16

ดังที่อธิบายไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)⁹ คนพิการหมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือประสาทสัมผัสในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคต่าง ๆ แล้ว อาจขัดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ตามประมาณการล่าสุดขององค์การอนามัยโลก (WHO) จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2564 ประชากรโลกประมาณร้อยละ 16 หรือราว 1.3 พันล้านคน มีความพิการในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง¹⁰ ซึ่งคิดเป็นจำนวนคนมากกว่า 750 ล้านคนในเอเชียและแปซิฟิก¹¹ แม้ว่าจะยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าอัตราความชุกของความพิการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเปรียบเทียบอัตราความชุกที่ได้จากการศึกษาและระเบียบวิธีที่แตกต่างกัน แต่พบว่าจำนวนคนพิการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์และระบาดวิทยา¹²

ที่สำคัญ ความครอบคลุมด้านความพิการมิได้เป็นประโยชน์เฉพาะต่อบุคคลที่รัฐบาลรับรองอย่างเป็นทางการว่าเป็นคนพิการเท่านั้น¹³ หากยังเป็นประโยชน์ต่อคนอื่นอีกเป็นจำนวนมาก รวมถึงบุคคลที่มีความยากลำบากในการทำหน้าที่ชั่วคราว ผู้สูงอายุ บุคคลที่มีภาวะสุขภาพเรื้อรัง และชุมชนโดยรวม

ด้วยแนวโน้มการสูงวัยของประชากร จำนวนผู้สูงอายุที่มีความยากลำบากในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะผู้มีภาวะสมองเสื่อมและผู้สูงอายุที่มีความต้องการการดูแลและการสนับสนุน จะมีเพิ่มสูงขึ้น สภาพแวดล้อมและบริการที่ครอบคลุมและเข้าถึงได้จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนต่อไปได้ราบรื่นเท่าที่สามารถทำได้

นอกจากนี้ ครวเรือนที่มีเด็กเล็กและผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและมีความต้องการด้านการสนับสนุน ตลอดจนบุคคลที่มีความยากลำบากในการดำรงชีวิตอย่างอิสระชั่วคราว ย่อมจะได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงสภาพแวดล้อมและบริการตามหลักการออกแบบสำหรับทุกคน เช่น ข้อมูลและการสื่อสารในรูปแบบดิจิทัล

⁹ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ 1

¹⁰ องค์การอนามัยโลก รายงานระดับโลกว่าด้วยความเสมอภาคด้านสุขภาพสำหรับคนพิการ (เจนีวา พ.ศ. 2565) ประมาณการระดับโลกในรายงานดังกล่าวอาศัยผลจากการศึกษาภาระโรคทั่วโลก ซึ่งรวบรวมข้อมูลจาก 204 ประเทศและดินแดน โดยเลือกใช้ประมาณการความชุกที่จำแนกตามอายุและเพศของภาวะสุขภาพและความบกพร่องซึ่งโดยทั่วไปมีระยะเวลานานกว่า 6 เดือน และสัมพันธ์กับความพิการระดับปานกลางหรือรุนแรง

¹¹ จำนวนประมาณการดังกล่าวคำนวณจากอัตราความชุกของความพิการทั่วโลกโดยประมาณและข้อมูลจำนวนประชากรล่าสุดของเอเชียและแปซิฟิก ทั้งนี้ รายชื่อประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตกของ WHO แตกต่างจากรายชื่อประเทศในภูมิภาค ESCAP

¹² องค์การอนามัยโลก รายงานระดับโลกว่าด้วยความเสมอภาคด้านสุขภาพสำหรับคนพิการ (เจนีวา พ.ศ. 2565)

¹³ ในหลายประเทศ การรับรองสถานะความพิการอย่างเป็นทางการดำเนินการโดยการออกใบรับรองความพิการหรือบัตรประจำตัวคนพิการ เกณฑ์การประเมินความพิการที่ใช้ในการออกเอกสารดังกล่าวแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยทั่วไป จำนวนผู้ที่ได้รับใบรับรองความพิการหรือบัตรประจำตัวคนพิการต่ำกว่าค่าประมาณความชุกของความพิการระดับชาติในประเทศที่มีข้อมูลประมาณการดังกล่าว

และสื่อสิ่งพิมพ์ สภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและสภาพแวดล้อมบนท้องถนน และระบบขนส่ง รวมทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต้นทุนต่ำ เหมาะสม และมีคุณภาพสูง ในราคาที่สามารถจ่ายได้ ประโยชน์ของความครอบคลุมด้านความพิการต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมและเศรษฐกิจนี้ยังครอบคลุมถึงสมาชิกในครอบครัว ผู้ดูแล¹⁴ และผู้สนับสนุนคนพิการ เมื่อความต้องการด้านการดูแลและการสนับสนุนได้รับการตอบสนองได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น โดยมีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและมีราคาที่สามารถจ่ายได้ หรือมีการสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับผู้ดูแล ผู้ดูแลเองย่อมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถปฏิบัติบทบาทด้านการดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เนื่องจากการเดินทางข้ามพรมแดนเป็นเรื่องปกติในปัจจุบัน ผู้เดินทางจึงอาจเผชิญอุปสรรคทางภาษาและอุปสรรคอื่น ๆ อีกมากมายในการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย เมื่อมีการนำการออกแบบสำหรับคนทุกคนมาใช้กับป้าย สัญลักษณ์ภาพ และข้อมูลที่เข้าใจง่าย บุคคลที่เดินทางไปยังสถานที่ที่ตนไม่คุ้นเคยย่อมจะได้รับประโยชน์เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาปัจจัยทั้งหมดแล้ว ความครอบคลุมด้านความพิการสามารถเป็นประโยชน์ต่อประชากรในสัดส่วนที่สูงกว่าร้อยละ 16 ซึ่งเป็นสัดส่วนของประชากรที่ได้รับการประมาณการในปัจจุบันว่าเป็นคนพิการอย่างมาก

3.2 กลุ่มคนพิการที่ยังถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

สำหรับทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่ พ.ศ. 2566–2575 กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการมองเห็นอย่างเพียงพอต้องไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังในการดำเนินงาน กลุ่มเหล่านี้ ได้แก่ คนหูหนวกตาบอด คนออทิสติก คนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางจิตสังคม ผู้มีภาวะสมองเสื่อม¹⁵ ผู้มีโรคหายากที่สัมพันธ์กับความพิการบางรูปแบบหรือบางระดับ บุคคลที่มีภาวะเผือก¹⁶ คนพิการช้อน คนพิการที่อาศัยอยู่ในสถานดูแลแบบสถาบัน และคนพิการอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มจะอยู่ในภาวะชายขอบด้วยเหตุแห่งรสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ¹⁷ อายุ สถานะชนกลุ่มน้อย หรือการเป็นสมาชิกของชุมชนชนบท ชุมชนห่างไกล และ/หรือชุมชนชนพื้นเมือง

ดังที่ได้รับการรับรองไว้ในข้อ 6 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) สตรีพิการและเด็กหญิงพิการ มักเผชิญการเลือกปฏิบัติในหลายรูปแบบด้วยเหตุแห่งเพศภาวะ ความพิการ อายุ ชาติพันธุ์ และสถานะ

¹⁴ คำว่า “ผู้ดูแล” อาจมีความหมายแตกต่างกัน ในคู่มือฉบับนี้ คำดังกล่าวหมายถึงทั้งบุคลากรที่ได้รับค่าตอบแทนซึ่งให้บริการด้านการดูแลและความช่วยเหลือแก่คนพิการ และบุคคลที่ให้การดูแลโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือให้การสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ รวมถึงผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวและสมาชิกในชุมชน

¹⁵ รวมถึงผู้มีภาวะสมองเสื่อมในวัยเด็กและผู้มีภาวะสมองเสื่อมที่เริ่มมีอาการตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งมักถูกมองข้าม

¹⁶ ในสังคมเอเชียและแปซิฟิกซึ่งประชากรส่วนใหญ่มีสีผิวและสีดวงตาเข้ม บุคคลที่มีภาวะเผือกมีลักษณะที่สังเกตเห็นได้ชัด และมีความเสี่ยงเป็นพิเศษต่อการกลั่นแกล้ง การเรียกขานด้วยถ้อยคำดูหมิ่น และการเลือกปฏิบัติทั้งด้วยเหตุแห่งความพิการและสีผิว ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

www.albinismalliance.org/en/albinism-information/

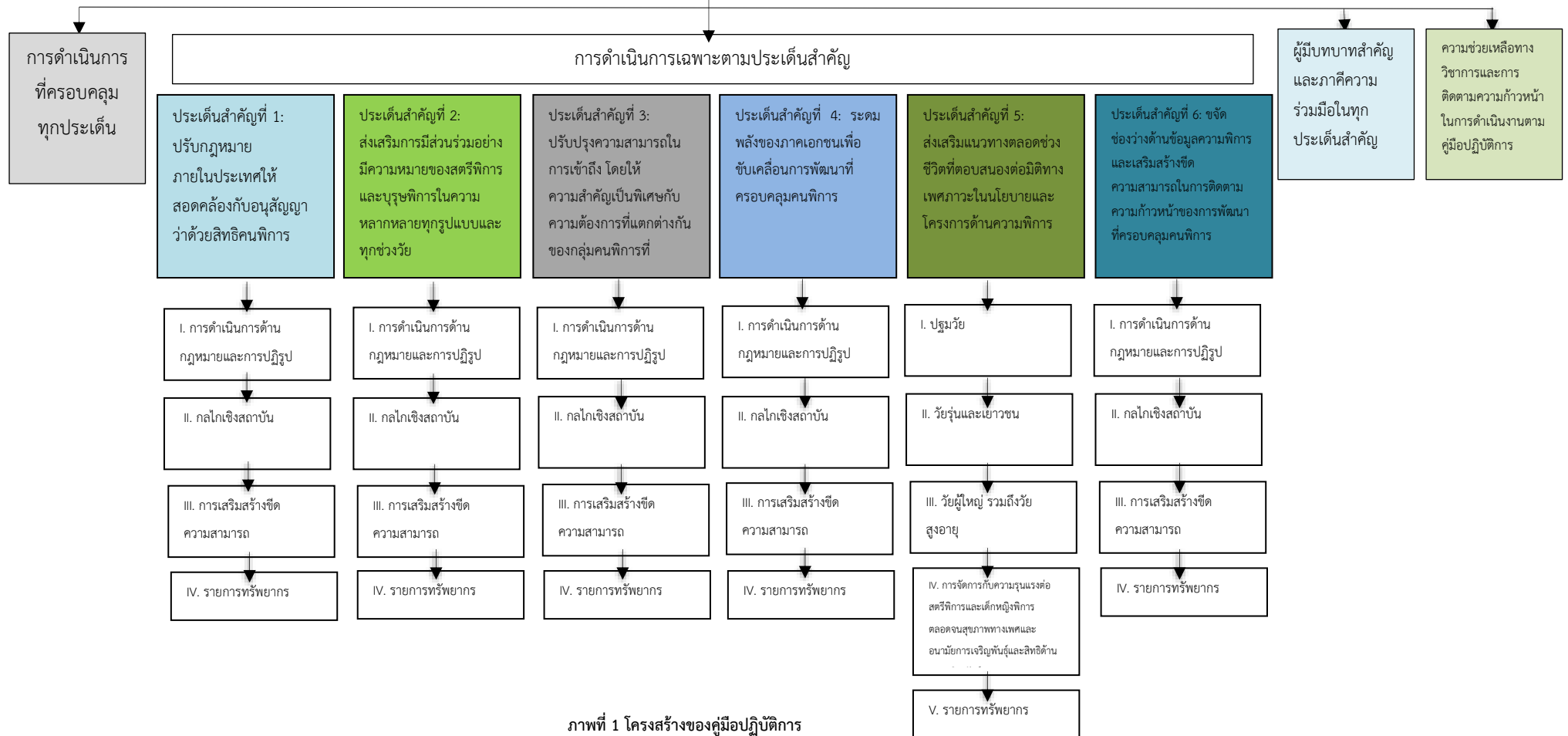
¹⁷ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรองว่ารสนิยมทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศเป็นเหตุที่บุคคลอาจถูกเลือกปฏิบัติได้ เช่น A/RES/76/176 ทั้งนี้รัฐสมาชิกบางประเทศระบุว่าถ้อยคำดังกล่าวมิได้ตั้งอยู่บนฉันทามติ

ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นต่อความรุนแรงและการล่วงละเมิด รวมถึงความรุนแรงทางเพศ แนวปฏิบัติที่เป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศภาวะ และข้อจำกัดในการเข้าถึงการศึกษา บริการสุขภาพ ความยุติธรรม และข้อมูล ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางพลเมืองและการเมือง นอกจากนี้ อุปสรรคหลายประการที่สตรีพิการและเด็กหญิงพิการเผชิญยังขัดขวางการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของบุคคลเหล่านี้ตลอดช่วงต่อเนื่องระหว่างงานด้านมนุษยธรรมกับการพัฒนา รวมถึงในช่วงการเกิดการระบาดใหญ่ ตลอดจนในบริบทของสถานการณ์ฉุกเฉิน ภายหลังความขัดแย้ง และช่วงเปลี่ยนผ่านอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการที่มุ่งเป้าเพื่อสนับสนุนและเสริมพลังสตรีพิการและเด็กหญิงพิการ

4. โครงสร้างของคู่มือปฏิบัติการ

คู่มือปฏิบัติการว่าด้วยการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตา ว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566-2575

คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จัดแบ่งข้อเสนอเพื่อการดำเนินการออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

การดำเนินการที่ครอบคลุมทุกประเด็น ซึ่งใช้กับประเด็นสำคัญทั้ง 6 ด้านของปฏิญญาจาการ์ตา โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

- 1) การทำให้สิทธิเป็นจริงผ่านรัฐธรรมนูญและสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน
- 2) การระดมทรัพยากรที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3) การที่หน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุดเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงผ่านการมองการณ์ไกลเชิงยุทธศาสตร์และการประสานงาน
- 4) การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อขจัดอคติต่อคนพิการและการเลือกปฏิบัติแบบทับซ้อน
- 5) แนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ

การดำเนินการเฉพาะ ซึ่งจัดกลุ่มให้สอดคล้องกับประเด็นสำคัญเพื่อเร่งรัดการดำเนินการ 6 ด้านต่อไปนี้ตามที่รัฐสมาชิกระบุไว้ในปฏิญญาจาการ์ตา

- 1) ปรับกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ภายหลังจากที่รัฐได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว
- 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรีพิการและบุรุษพิการในความหลากหลายทุกรูปแบบ¹⁸ และทุกช่วงวัย
- 3) ปรับปรุงความสามารถในการเข้าถึงทางกายภาพและดิจิทัล โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความต้องการที่แตกต่างกันของคนพิการที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ รวมถึงสตรีพิการ เด็กพิการ และผู้สูงอายุพิการ
- 4) ระดมพลังของภาคเอกชน รวมถึงทรัพยากร นวัตกรรมทางเทคโนโลยี และบุคลากรผู้มีความสามารถ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ
- 5) ส่งเสริมแนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะในการจัดทำและดำเนินนโยบายและโครงการด้านความพิการ
- 6) ขจัดช่องว่างด้านข้อมูลความพิการและเสริมสร้างขีดความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและภาคีความร่วมมือในทุกประเด็นสำคัญ

คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ยังเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและภาคีความร่วมมือที่หลากหลาย ซึ่งมีบทบาทร่วมกันในประเด็นสำคัญทุกด้าน เพื่อทำให้แนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐและแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการเกิดผลเป็นรูปธรรม

¹⁸ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของสตรีในความหลากหลายทุกรูปแบบ เพื่อสร้างสังคมที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น (ดูตัวอย่าง [A/RES/76/176](#)).

ความช่วยเหลือทางวิชาการและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามคู่มือปฏิบัติการ

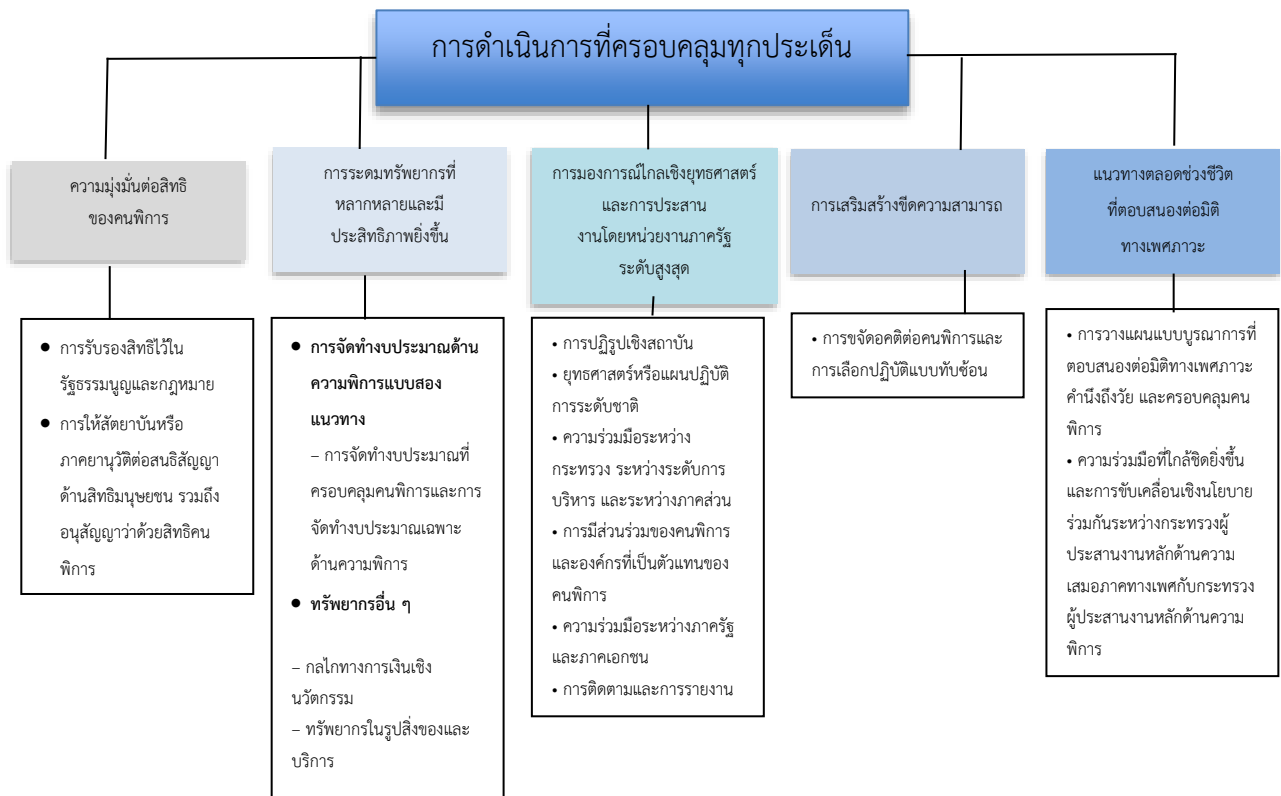
หัวข้อนี้ระบุการดำเนินการที่ฝ่ายเลขานุการ ESCAP จะอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้น โดยร่วมมือกับหน่วยงานสหประชาชาติอื่น ๆ ในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิกและสมาชิกสมทบในการดำเนินการที่ครอบคลุมทุกประเด็นและการดำเนินการเฉพาะที่เสนอให้ดำเนินการตามประเด็นสำคัญทั้ง 6 ด้าน นอกจากนี้ ยังเสนอการดำเนินการเกี่ยวกับการทบทวนความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตาเป็นระยะ

ประเด็นสำคัญในการดำเนินการ 6 ด้านที่ระบุไว้ในปฏิญญาจาการ์ตาเป็นปัจจัยเอื้อที่อาจกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของชีวิตคนพิการ ประเด็นเหล่านี้ได้มีเจตนาให้เป็นขอบเขตการดำเนินงานที่แยกเป็นเอกเทศ หากแต่อาจมีความคาบเกี่ยวและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ผู้ใช้คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้จึงควรตีความข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินการที่ครอบคลุมทุกประเด็นและการดำเนินการเฉพาะภายใต้บริบทดังกล่าว

นอกจากนี้ คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ยังได้กำหนดแนวทางแก้ไขแบบเดียวที่ใช้ได้กับทุกประเทศสำหรับการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตา แม้ว่าคู่มือปฏิบัติการจะระบุการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคโดยรวม แต่ก็ตระหนักถึงความหลากหลายและความซับซ้อนของบริบทในอนุภูมิภาคต่าง ๆ รัฐบาลอาจพิจารณากำหนดลำดับการลงทุนในการดำเนินการต่าง ๆ ณ หมายความว่าที่แตกต่างกันตลอดทศวรรษข้างหน้า โดยคำนึงถึงบริบทของประเทศและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม

5. ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการ

5.1 การดำเนินการที่ครอบคลุมทุกประเด็น

ภาพที่ 2 ห้าการดำเนินการที่ครอบคลุมทุกประเด็น

5.1.1 การทำให้สิทธิเป็นจริงผ่านรัฐธรรมนูญและสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

รัฐบาลควรใช้คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้เป็นเอกสารอ้างอิงในการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตาโดยรวดเร็วและมีประสิทธิผลมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ บริบทโดยรวมของการดำเนินงานจะเอื้อต่อความสำเร็จยิ่งขึ้นหากมีสิ่งต่อไปนี้

- A. การรับรองความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ และสิทธิของคนพิการไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
- B. การให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติต่อสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

5.1.2 การระดมทรัพยากรที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เพื่อเพิ่มทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตา รัฐบาลควรดำเนินการดังต่อไปนี้

- A. นำการจัดทำงบประมาณด้านความพิการแบบสองแนวทางมาใช้ ได้แก่
  - (a) การจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมคนพิการ: บรรจุงบเงินที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ไว้ในแผนงบประมาณหลัก
  - (b) การจัดทำงบประมาณเฉพาะด้านความพิการ: เพิ่มการจัดสรรงบประมาณสำหรับรายการงบประมาณเฉพาะด้านความพิการ เพื่อให้สามารถใช้แนวทางที่มุ่งเป้ามากยิ่งขึ้นและประเมินผลกระทบได้ โดยเฉพาะสำหรับชุมชนที่มีทรัพยากรจำกัด
- B. ระดมทรัพยากรอื่น ๆ โดย
  - (a) สำรวจแนวทางสร้างสรรค์ในการบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการเข้าไปในแผนงานมาตรการ และโครงการที่มีอยู่¹⁹
  - (b) สำรวจกลไกทางการเงินเชิงนวัตกรรม เช่น พันธบัตรเพื่อผลลัพธ์ทางสังคม สำหรับโครงการริเริ่มที่สามารถขยายผลได้ เพื่อสนับสนุนนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์ตามหลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน การพัฒนาทักษะ การจ้างงานคนพิการ และการเป็นผู้ประกอบการของคนพิการ²⁰

5.1.3 หน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุดเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงผ่านการมองเห็นไกลเชิงยุทธศาสตร์และการประสานงาน

หน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุด²¹ ควรดำเนินการต่อไปนี้เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านความครอบคลุมด้านความพิการตามแนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ

- A. เรียกประชุมและประสานงานทุกกระทรวง รวมถึงโดยผ่านคณะกรรมการประสานงานแบบพหุกระทรวงและพหุภาคส่วนด้านความครอบคลุมด้านความพิการ²²
- B. ยกกระดับความสำคัญที่ให้แก่ความครอบคลุมด้านความพิการ รวมถึงโดยบูรณาการประเด็นความพิการเข้าสู่กระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศ และจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการ

¹⁹ ตัวอย่างวิธีสร้างสรรค์ ได้แก่การออกสมุดปกและซองวันแรกจำหน่ายที่นำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกของคนพิการแต่ละประเภทการนำเสนอคนพิการในรายการโทรทัศน์ยอดนิยมในบทบาทที่มีพลัง เป็นผู้ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่ผู้อื่นพึ่งพา หรือการทำงานร่วมกับผู้มีอิทธิพลในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อต่อต้าน ภาพเหมารวมและส่งเสริมบุคคลต้นแบบ วิธีการเหล่านี้ช่วยลดภาพเหมารวมเชิงลบและพฤติกรรมที่มีอคติ

ระดับชาติว่าด้วยความครอบคลุมด้านความพิการที่ครอบคลุม ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ และคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์อินซอน ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ และปฏิญญาจาการ์ตา

- C. ผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวง ระหว่างระดับการบริหาร และระหว่างภาคส่วน ซึ่งนำไปสู่ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน
- D. ส่งเสริมและขยายเครือข่ายผู้นำพิการทั้งในพรรคการเมืองและรัฐบาล โดยตระหนักถึงและใช้ประโยชน์จากพลังและอิทธิพลของบุคคลเหล่านี้ในการผลักดันสิทธิของคนพิการและการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมคนพิการภายใต้วาระการพัฒนาที่กว้างขึ้น
- E. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อบรรลุความครอบคลุมด้านความพิการ
- F. จัดหาและทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่เพียงพอ รวมถึงงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และการสนับสนุนเชิงสถาบัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจด้านความครอบคลุมด้านความพิการที่ได้รับมอบหมายได้
- G. กำกับดูแลการให้บริการแก่คนพิการทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรับรองคุณภาพ ป้องกันการดำเนินการเชิงพาณิชย์ที่มากเกินไป และหลีกเลี่ยงการทำให้ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการขยายกว้างขึ้น
- H. กำกับดูแลการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการอภิปรายขององค์กรนิติบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐระดับอนุชาติ²³ ควรนำแนวทางเดียวกันนี้มาใช้ในการเป็นผู้นำการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐเพื่อความครอบคลุมด้านความพิการ

5.1.4 การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อจัดอคติต่อคนพิการ²⁴และการเลือกปฏิบัติแบบทับซ้อน

เพื่อสร้างและเสริมความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมระหว่างกระทรวงและระหว่างภาคส่วน หน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกอบรมข้าราชการและบุคลากรภาครัฐในทั้งสามฝ่ายของอำนาจรัฐ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ

ต่อคนพิการ

²⁰ ตัวอย่างพันธบัตรเพื่อผลลัพธ์ทางสังคม ได้แก่ พันธบัตรเพื่อผลลัพธ์ด้านมนุษยธรรมของ ICRC เพื่อขยายและเพิ่มประสิทธิภาพบริการฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับคนพิการทางร่างกายในมาลี ไนจีเรีย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ดู <https://golab.bsg.ox.ac.uk/knowledge-bank/case-studies/humanitarian-impact-bond/?ref=disability-debrief>

²¹ คู่มือฉบับนี้รับทราบว่าการสร้างการปกครองอาจแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐสมาชิกของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

²² รายละเอียดหน้าที่ที่เสนอสำหรับคณะกรรมการประสานงาน โปรดดูหัวข้อ 5.2.2 ส่วน II

²³ หน่วยงานภาครัฐระดับอนุชาติอาจรวมถึงระดับรัฐ จังหวัด เทศบาล อำเภอ หรือมณฑล

²⁴ อคติต่อคนพิการเป็นระบบความเชื่อที่มองว่าคนพิการสมควรได้รับความเคารพและการคำนึงถึงน้อยกว่ามีความสามารถในการมีส่วนร่วม และสร้างคุณค่าน้อยกว่า และมีคุณค่าในตัวเองต่ำกว่าบุคคลอื่น อคติดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และฝังอยู่ในสถาบัน ระบบ และวัฒนธรรมของสังคม ดู United Nations Disability-Inclusive Communications Guidelines (New York, 2022)

ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ควรจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอและจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อติดตามผลเกี่ยวกับการทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริง โดยร่วมมือกับคนพิการ องค์กรที่เป็นตัวแทนของคนพิการ และภาคสื่อ การฝึกอบรมและการวางแผนปฏิบัติการดังกล่าวควรมุ่งเน้นเป็นพิเศษในประเด็นต่อไปนี้

- A. โมเดลทางสังคมและโมเดลสิทธิมนุษยชนของความพิการ²⁵ การไม่เลือกปฏิบัติ การอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ และความเชื่อมโยงของอนุสัญญาดังกล่าวกับพันธกรณีตามสนธิสัญญาอื่น ๆ และกรอบด้านสิทธิในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ²⁶
- B. ประเด็นที่คนพิการประเภทต่าง ๆ ผู้ดูแล และผู้ปกครองเผชิญ ดังถ่ายทอดผ่านเรื่องราวจากประสบการณ์ส่วนบุคคล
- C. ความท้าทายหลายประการและทับซ้อนกันที่สตรีพิการและเด็กหญิงพิการ ตลอดจนกลุ่มคนพิการชายขอบอื่น ๆ เผชิญ อันเนื่องมาจากอคติทางเพศภาวะ²⁷ การเหยียดเพศ²⁸ อคติด้วยเหตุแห่งอายุ²⁹ และการเลือกปฏิบัติจากอคติต่อคนพิการ
- D. อคติต่อคนพิการในฐานะระบบความเชื่อที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติและการกีดกัน
- E. ความครอบคลุมด้านความพิการเป็นภารกิจของทุกคน โดยต้องยุติการทำงานแบบแยกส่วน
- F. การออกแบบสำหรับคนทุกคน ความสามารถในการเข้าถึง และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
- G. การสื่อสารที่ครอบคลุมคนพิการ โดยเฉพาะในสื่อสาธารณะและข้อมูลสาธารณะ³⁰

สำนักงานของหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุด โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ หน่วยงานสื่อแห่งชาติ และองค์กรคนพิการ ควรริเริ่มการณรงค์สร้างความตระหนักรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาค พ.ศ. 2566–2575 และกำกับดูแลการผลิตและเผยแพร่สื่อ

²⁵ มีหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องความเสมอภาคด้านความพิการ (DET) หลายรูปแบบ เช่น Liz Carr, Paul Darke และ Kenji Kuno, Disability equality training: action for change, DET manual series No. 5 (Selangor, 2012) และ www.detforum.com

²⁶ กรอบพันธกรณีอื่นรวมถึง CEDAW, CRC และ MIPAA

²⁷ อคติทางเพศหมายถึงการตัดสินใจโดยอาศัยเพศ ซึ่งส่งผลให้เพศหนึ่งได้รับความได้เปรียบเหนืออีกเพศหนึ่งโดยมักเอื้อประโยชน์ต่อบุรุษและ/หรือเด็กชายมากกว่าสตรีและ/หรือเด็กหญิง

²⁸ เพศนิยมเป็นทัศนคติที่บุคคลเพศหนึ่งเห็นว่าตนเหนือกว่าบุคคลอีกเพศหนึ่ง ดู www.un.org/womenwatch/osagi/pdf/whatiss.pdf

²⁹ การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งอายุหมายถึงภาพเหมารวม อคติ และการเลือกปฏิบัติที่มุ่งต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งอายุ อาจเกิดในระดับสถาบันระหว่างบุคคล หรือกำกับตนเอง ดู WHO, Global Report on Ageism (Geneva, 2021)

³⁰ แนวทางที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ United Nations Disability-Inclusive Communications Guidelines และแนวทาง ISO ด้านการเข้าถึงเว็บไซต์

สาธารณประโยชน์ เพื่อจัดภาพเหมารวมเชิงลบและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความพิการและคนพิการ โดยใช้
สารหลักและองค์ประกอบของการรณรงค์ที่สอดคล้องกันและได้รับการตกลงร่วมกันในระดับภูมิภาค

นอกเหนือจากการฝึกอบรมระหว่างกระทรวงและระหว่างภาคส่วนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังจำเป็นต้องมี
การเสริมสร้างขีดความสามารถแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินงานในแต่ละประเด็นสำคัญ
ดังที่ระบุไว้ในหัวข้อ 5.2 ประเด็นสำคัญ 6 ด้านและการดำเนินการ

5.1.5 แนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ

คนพิการจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนตลอดช่วงชีวิต รัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายควรนำ
แนวทางตลอดช่วงชีวิตมาใช้ในการออกแบบยุทธศาสตร์ นโยบาย และการดำเนินการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับคน
พิการ ขณะเดียวกัน รัฐบาลและสังคมจำเป็นต้องตระหนักถึงอุปสรรคแบบทับซ้อนที่สตรีพิการและเด็กหญิง
พิการ ในความหลากหลายทุกรูปแบบ³¹ ต้องเผชิญเป็นการเฉพาะ และบูรณาการข้อคำนึงด้านเพศภาวะอย่าง
เป็นระบบตลอดกระบวนการวางแผนและการดำเนินนโยบายและโครงการด้านความพิการ

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนแนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ จึงควรดำเนินการด้าน
การประสานงานดังต่อไปนี้

- A. กำหนดเป็นมาตรฐานให้ต้องมีการวิเคราะห์ที่คำนึงถึงเพศภาวะและวัย เป็นส่วนหนึ่งของการ
วิเคราะห์สถานการณ์เมื่อออกแบบยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ
- B. กำหนดให้มีการประสานงานและการวางแผนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างกลไกประสานงาน
ระดับชาติหรือกลไกเทียบเท่าด้านความพิการ ความเสมอภาคทางเพศและการเสริมพลังสตรี
การพัฒนาประชากร ครอบครัว เด็ก และผู้สูงอายุ
- C. โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ ให้ทบทวนยุทธศาสตร์
นโยบาย และโครงการที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เพื่อติดตามว่าความต้องการของคนพิการได้รับ
การตอบสนองและสิทธิของคนพิการได้รับการทำให้เป็นจริงในแต่ละช่วงชีวิตมากน้อยเพียงใด
ตั้งแต่ระยะก่อนคลอด ปฐมวัย วัยรุ่น เยาวชน วัยกลางคน จนถึงวัยสูงอายุ โดยไม่คำนึงถึงเพศ
ภาวะ ทั้งนี้ ควรนำผลการทบทวนไปใช้ประกอบการวางแผนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ
ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และโครงการ

เนื่องจากความซับซ้อนของความท้าทายแบบทับซ้อนที่สตรีพิการและเด็กหญิงพิการในความ
หลากหลายทุกรูปแบบต้องเผชิญ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความร่วมมือที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นระหว่างกระทรวงผู้

³¹ UN Women, “Facts and Figures: Women and Girls with Disabilities”, www.unwomen.org/en/what-we-do/women-and-girls-with-disabilities/facts-and-figures

ประสานงานหลักด้านความพิการกับกระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความเสมอภาคทางเพศและการเสริมพลังสตรี เพื่อดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพในเรื่องต่อไปนี้

- A. ทบทวนกฎหมายและนโยบายในภาคส่วนต่าง ๆ แบบข้ามภาคส่วน โดยใช้ทั้งมุมมองด้านเพศภาวะและด้านความพิการ
- B. ให้คำแนะนำแก่องค์กรนิติบัญญัติและกระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละสาขา ให้กำหนดข้อห้ามการเลือกปฏิบัติต่อสตรีพิการและเด็กหญิงพิการทุกคนไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายและนโยบายของทุกภาคส่วน³² พร้อมทั้งกำหนดมาตรการบังคับใช้
- C. ให้คำแนะนำแก่องค์กรนิติบัญญัติและกระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละสาขา ให้แก้ไขเพิ่มเติมและเพิ่มบทบัญญัติใหม่ในกฎหมายและนโยบายของภาคส่วนต่าง ๆ ตามความจำเป็น เพื่อจัดการกับความท้าทายหลายมิติที่สตรีพิการและเด็กหญิงพิการทุกคนเผชิญด้วยเหตุแห่งเพศภาวะและความพิการ และส่งเสริมการเสริมพลังและความเสมอภาคของบุคคลเหล่านี้ในกฎหมายและนโยบาย
- D. บรรจุมตรการเฉพาะเพื่อเสริมพลังสตรีพิการและเด็กหญิงพิการในทุกมิติและตลอดช่วงชีวิตไว้ในยุทธศาสตร์ระดับชาติว่าด้วยการเสริมพลังสตรี โดยจัดการกับอุปสรรคหลายมิติที่บุคคลเหล่านี้เผชิญด้วยเหตุแห่งเพศภาวะ ความพิการ และอายุ
- E. พัฒนาและดำเนินโครงการเชิงยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรีในการออกแบบนโยบายและโครงการ เพิ่มการเป็นตัวแทนของสตรีพิการในกลไกตัดสินใจ รวมถึงกลไกระดับชาติด้านเพศภาวะและด้านความพิการ ตลอดจนส่งเสริมภาวะผู้นำของสตรีพิการในองค์กรคนพิการ
- F. ภายใต้การนำโดยรวมของคณะกรรมการประสานงานแบบพหุกระทรวงและพหุภาคส่วนด้านความครอบคลุมด้านความพิการที่เสนอให้จัดตั้งขึ้น ให้จัดตั้งกลไกหรือเวทีที่ดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอสำหรับองค์กรสตรีพิการ กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มผู้ดูแล³³ เพื่อให้คำแนะนำและร่วมออกแบบโครงการในภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสตรีพิการและเด็กหญิงพิการ เช่น สุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ตลอดจนสิทธิด้านการเจริญพันธุ์ และความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง

³² กฎหมายและนโยบายอาจเลือกปฏิบัติต่อสตรีและเด็กหญิงพิการทั้งโดยตรงและโดยอ้อม หลายบริบทจำเป็นต้องปฏิรูปบทบัญญัติที่ปฏิเสธความสามารถตามกฎหมายของบุคคล รวมถึงรับรองสิทธิในการตัดสินใจโดยได้รับข้อมูลครบถ้วนเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ การสมรสและการมีครอบครัว ยกเลิกกฎที่อนุญาตให้ทำหมันโดยไม่สมัครใจ และแก้ไขกฎหมายอาญาและแพ่งที่คุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ ความรุนแรง และการล่วงละเมิดไม่เพียงพอ

³³ ผู้ร่วมดูแลคนพิการส่วนใหญ่เป็นสตรี เนื่องจากนโยบายและโครงการจำนวนมากส่งผลโดยตรงต่อผู้ร่วมดูแล การมีส่วนร่วมของผู้ร่วมดูแลจึงมีความสำคัญ

5.2 ประเด็นสำคัญทั้งหกด้านและการดำเนินการ

5.2.1 ประเด็นสำคัญที่ 1: การปรับกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับ CRPD ภายหลังการให้สัตยาบันหรือการภาคยานุวัติอนุสัญญา

ปฏิญญาจากการตา

ปรับกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ภายหลังการให้สัตยาบันหรือการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา โดยดำเนินการทบทวนกฎหมายระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างครอบคลุมและสม่ำเสมอตามความเหมาะสมให้แนวทางแก่กระทรวงสายงานและรัฐบาลทุกระดับในการดำเนินงานตามอนุสัญญา ฝึกอบรมบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย บูรณาการบทบัญญัติเรื่องการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลไว้ในนโยบายโครงการ และงบประมาณระดับชาติ และพัฒนาและเสริมสร้างกรอบการทำงานตามความเหมาะสม เพื่อส่งเสริม ค้ำครอง และติดตามการดำเนินงานตามอนุสัญญา

คำอธิบาย

CRPD เป็นตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศฉบับแรกที่มีแนวโน้มเรื่องความพิการโดยเฉพาะ และกำหนดแนวทางอย่างครอบคลุมในการเคารพ ค้ำครอง และทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริง อนุสัญญายืนยันอย่างชัดเจนว่าคนพิการเป็นผู้ทรงสิทธิ มิใช่บุคคลที่ถูกปฏิบัติเสมือนเป็นวัตถุแห่งการกุศลสงเคราะห์ ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกภายใต้ ESCAP มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งและเป็นประวัติศาสตร์ในการริเริ่มและยกย่องอนุสัญญานี้ ณ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2566 สมาชิกและสมาชิกสมทบของ ESCAP ในเอเชียและแปซิฟิกซึ่งมีอำนาจในการทำสนธิสัญญา จำนวน 47 รายจากทั้งหมด 51 ราย ได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาแล้ว อีก 3 รายได้ลงนามแต่ยังมิได้ให้สัตยาบันอนุสัญญา สำหรับพิธีสารเลือกรับ สมาชิกและสมาชิกสมทบในเอเชียและแปซิฟิกจำนวน 17 รายได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติแล้ว และอีก 3 รายได้ลงนามแต่ยังมิได้ให้สัตยาบัน³⁴

ประเด็นสำคัญนี้มุ่งพัฒนาขีดความสามารถและเสริมสร้างกรอบกฎหมายและกฎระเบียบระดับชาติ เพื่อให้การปรับกฎหมายให้สอดคล้องกับ CRPD และการดำเนินงานตาม CRPD ในระดับชาติและระดับอนุชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

³⁴ ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?Treaty=CRPD.

การดำเนินการหลัก

ระหว่าง พ.ศ. 2566–2575 เมื่อได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ CRPD แล้ว รัฐบาลในเอเชียและแปซิฟิกต้องดำเนินการดังต่อไปนี้³⁵

I. การดำเนินการด้านกฎหมายและการปฏิรูปนโยบาย

A. หน่วยงานวางแผนนโยบายสูงสุดในระดับส่วนกลางซึ่งมีอำนาจเรียกประชุม³⁶ ดำเนินการดังต่อไปนี้

A1. ขอให้แต่ละกระทรวงดำเนินการทบทวนกฎหมายทั้งหมดอย่างครอบคลุม ซึ่งรวมถึงรัฐธรรมนูญ พระราชกฤษฎีกา กฎระเบียบ และตราสารทางกฎหมายอื่น ๆ ทั้งที่เป็นกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะด้านความพิการในทุกภาคส่วน ซึ่งตราขึ้นในระดับชาติและระดับอนุชาติ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับประเด็นดังต่อไปนี้

- (a) ตราสารทางกฎหมายและบทบัญญัติที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติ ซึ่งปฏิเสธ จำกัด หรือบั่นทอนสิทธิของคนพิการ³⁷
- (b) ตราสารทางกฎหมายและบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองหรือคุ้มครองผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจากผลใด ๆ ที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีของตน
- (c) การไม่มีหรือมีหลักประกันไม่เพียงพอที่จะทำให้คนพิการได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็วเพียงพอ เหมาะสม และมีประสิทธิผล ในกรณีที่สิทธิของคนพิการไม่ได้รับการเคารพหรือคุ้มครอง

A2. ขอให้แต่ละกระทรวงดำเนินการติดตามผลจากการทบทวน โดยเพิกถอนและ/หรือแก้ไข

กฎหมายหลัก พระราชกฤษฎีกา กฎระเบียบ และตราสารทางกฎหมายอื่น ๆ ที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติ และในกรณีที่จำเป็น ให้จัดทำตราสารทางกฎหมายและบทบัญญัติใหม่เพื่อรับรององค์ประกอบสำคัญ ซึ่งรวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- (a) นิยามทางกฎหมายของความพิการที่สอดคล้องกับแนวคิดความพิการเชิงสังคมและเชิงสิทธิมนุษยชนตามที่ CRPD รับรอง ตลอดจนนิยามของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ ซึ่งครอบคลุมการปฏิเสธการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล³⁸ การเลือกปฏิบัติโดยตรง

³⁵ แม้รัฐโดยมิได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ รัฐนั้นอาจพิจารณานำอนุสัญญามาใช้เป็นกรอบนโยบายเพื่อช่วยกำหนดทิศทางของกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ประเทศไทยได้ดำเนินการเช่นนี้ก่อนที่อนุสัญญาจะได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ กรณีเช่นนี้พบในแปซิฟิกเช่นกัน ซึ่งมีใช้ทุกรัฐหรือดินแดนจะเป็นภาคีหรือมีพันธกรณีผูกพันตามอนุสัญญา

³⁶ ตัวอย่างเช่น ในอินเดีย หน่วยงานวางแผนนโยบายสูงสุดในระดับส่วนกลางคือสถาบันแห่งชาติเพื่อการเปลี่ยนแปลงอินเดีย (National Institution for Transforming India: NITI Aayog) ซึ่งเดิมเรียกว่าคณะกรรมการวางแผน หน่วยงานดังกล่าวมีบทบาทนำในการระดมความร่วมมือระหว่างหลายกระทรวงและหลายภาคส่วน เพื่อให้ความสำคัญแก่กลุ่มทางสังคม เช่น คนพิการ ซึ่งอาจมีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างเพียงพอ

³⁷ ตัวอย่างหนึ่งคือการกำหนดให้การพยายามฆ่าตัวตายเป็นความผิดอาญา อีกตัวอย่างหนึ่งคือบทบัญญัติที่ตัดสิทธิคนพิการจากการเข้าสอบเพื่อรับคุณวุฒิตัวชี้พ้อโดยอาศัยเหตุแห่งความพิการ

³⁸ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ 2

และโดยอ้อม และการเลือกปฏิบัติหลายรูปแบบที่สะท้อนความทับซ้อนระหว่างความพิการ กับอายุ เพศภาวะ และปัจจัยอื่น ๆ³⁹

- (b) การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละกระทรวงไว้ในกฎหมาย ในการเคารพ ค้ำครอง และทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริง รวมทั้งการปฏิบัติตามพันธกรณีในการ ตอบสนองต่อประเด็นที่คนพิการรายบุคคลหยิบยกขึ้นมา
- (c) การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของภาคเอกชนไว้ในกฎหมาย ในการเคารพ ค้ำครอง และทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริง
- (d) การลบถ้อยคำที่บั่นทอนศักดิ์ศรีและสิทธิของคนพิการออกจากกฎหมาย นโยบาย และ กฎระเบียบระดับชาติ
- (e) การห้ามการกล่าวให้ร้ายและการคุกคามคนพิการ
- (f) การรับรองและค้ำครองความสามารถตามกฎหมาย⁴⁰ ของคนพิการ
- (g) พันธกรณีและมาตรการบังคับใช้เกี่ยวกับการจัดให้มีกระบวนการและข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ รวมทั้ง การอำนวยความสะดวกด้านกระบวนการในระบบยุติธรรมที่ตอบสนองต่อเพศภาวะและ ครอบครัวคนพิการ⁴¹
- (h) การรับรองภาษาแม่ให้มีฐานะเป็นภาษา และกำหนดให้มีการใช้ภาษาแม่อย่างเป็นระบบใน บริบทการสื่อสารสาธารณะ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะผ่านโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และ ช่องทางการกระจายเสียงอื่น ๆ การประชุมรัฐสภา และการแถลงข่าว
- (i) การปฏิรูปนโยบายและกระบวนการเกี่ยวกับการยุติการจัดให้อยู่ในสถานบริการแบบสถาบัน และการป้องกันมิให้มีการจัดให้อยู่ในสถานบริการแบบสถาบัน⁴² รวมทั้งการจัดให้มีการ สนับสนุนในชุมชนแก่คนพิการที่ออกจากสถานบริการแบบสถาบัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิต อย่างอิสระในชุมชน โดยคำนึงเป็นพิเศษถึงคนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางจิตสังคม สตรีพิการ และกลุ่มคนพิการอื่น ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง⁴³
- (j) การจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการเพื่อนำตราสารทางกฎหมายที่ปรับให้

³⁹ ดู CRPD/C/GC/6

⁴⁰ ดู CRPD/C/GC/1 ย่อหน้าที่ 12–13 ความสามารถตามกฎหมายประกอบด้วยทั้งความสามารถในการเป็นผู้ทรงสิทธิและความสามารถในการ กระทำการตามกฎหมาย ความสามารถในการกระทำการตามกฎหมายเป็นการรับรองบุคคลในฐานะผู้กระทำการซึ่งมีอำนาจเข้าทำนิติกรรม ตลอดจนก่อ เปลี่ยนแปลง หรือยุติความสัมพันธ์ทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจแทนคนพิการทางสติปัญญาและคนพิการทางจิตสังคมถือ เป็นการปฏิเสธความสามารถตามกฎหมายของบุคคลเหล่านั้น ในทางตรงกันข้าม การตัดสินใจโดยได้รับการสนับสนุนเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการ เคารพความสามารถตามกฎหมายของบุคคลดังกล่าว

⁴¹ สำหรับแนวทางโดยละเอียดเกี่ยวกับความครอบคลุมด้านความพิการในระบบยุติธรรม ดู สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, หลักการและแนวทางระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคนพิการ (*International Principles and Guidelines on Access to Justice by Persons with Disabilities*) (เจนีวา, พ.ศ. 2563) ดูได้ที่

www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Disability/SR_Disability/GoodPractices/Access-to-Justice-EN.pdf

⁴² การห้ามการบังคับให้คนพิการเข้าหรืออยู่ในสถานบริการแบบสถาบันโดยไม่ได้รับความยินยอมล่วงหน้าหลังจากได้รับข้อมูลครบถ้วน โดยเฉพาะ ในกรณีของคนพิการทางจิตสังคม

⁴³ ดู CRPD/C/5: แนวปฏิบัติว่าด้วยการยุติการจัดให้อยู่ในสถานบริการแบบสถาบัน รวมทั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2565

สอดคล้องแล้วไปสู่การปฏิบัติ

B. หน่วยงานของรัฐในทุกระดับอื่น ๆ⁴⁴ ขอให้แต่ละกรมหรือหน่วยงานดำเนินการดังต่อไปนี้ ควบคู่ไปกับการดำเนินการข้างต้นของหน่วยงานของรัฐในระดับส่วนกลาง

B1. ดำเนินการทบทวนอย่างครอบคลุมและส่งเสริมการปรับปรุงกฎหมาย พระราชกฤษฎีกา กฎระเบียบ และตราสารทางกฎหมายอื่น ๆ ในระดับการปกครองของตนให้สอดคล้องกับ CRPD

B2. ดำเนินการติดตามผลจากการทบทวน โดยเพิกถอน แก้ไข หรือจัดทำตราสารทางกฎหมายใหม่ในระดับการปกครองของตน

C. ให้การดำเนินการข้างต้นคำนึงถึงแนวคำวินิจฉัยและหลักกฎหมายของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อคิดเห็นทั่วไป ข้อสังเกตเชิงสรุปเกี่ยวกับรายงานของรัฐภาคี แถลงการณ์ ตลอดจนคำวินิจฉัยและรายงานเกี่ยวกับคำร้องรายบุคคลภายใต้พิธีสารเลือกรับ

II. กลไกเชิงสถาบัน

A. หัวหน้าหน่วยงานสูงสุดของรัฐบาลดำเนินการเพื่อให้สามารถดำเนินงานในระดับชาติได้ดังต่อไปนี้

A1. สั่งการให้ทุกกระทรวงแต่งตั้งผู้ประสานงานภายในกระทรวง โดยจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอเพื่อทำหน้าที่ประสานงานและกำกับดูแลการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับ CRPD

A2. ใช้กลไกตามความเหมาะสม ได้แก่ หน่วยงานปฏิรูปกฎหมาย สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะผู้เชี่ยวชาญที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ การไต่สวนสาธารณะ หรือคณะกรรมการการฝ่ายนิติบัญญัติที่ทั้งประเภทเฉพาะกิจและประเภทประจำ เพื่อสนับสนุนการทบทวนอย่างครอบคลุม

A3. จัดตั้งคณะกรรมการอิสระด้านสิทธิคนพิการ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นคนพิการ โดยเฉพาะคนพิการจากกลุ่มความพิการที่ยังมีผู้แทนไม่เพียงพอ เพื่อปฏิบัติภารกิจซึ่งรวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

(a) สนับสนุนคนพิการรายบุคคลในการยื่นเรื่องร้องทุกข์ และอำนวยความสะดวกแก่เรื่องร้องทุกข์อย่างทันท่วงที

(b) ส่งต่อข้อร้องเรียนไปยังกลไกที่เหมาะสม เช่น คณะวินิจฉัยอิสระเพื่อการเยียวยาเรื่องร้องทุกข์ เพื่อให้ได้รับการเยียวยาทางกฎหมาย

(c) เผยแพร่ตัวอย่างแนวคำพิพากษา⁴⁵ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และช่องทางอื่น ๆ

(d) ดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสถานการณ์ปรับปรุงกฎหมายระดับชาติและระดับอนุชาติ

⁴⁴ ในคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ ระดับการปกครองต่าง ๆ อาจรวมถึงระดับส่วนกลาง มลรัฐ จังหวัด เทศบาล เขต เทศมณฑล และท้องถิ่น

⁴⁵ แนวคำพิพากษา หมายถึง กฎหมายที่มีพื้นฐานมาจากคำวินิจฉัยของฝ่ายตุลาการซึ่งเป็นบรรทัดฐาน โดยแตกต่างจากกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น พระราชบัญญัติและประมวลกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบ แนวคำพิพากษามีพื้นฐานจากข้อเท็จจริงโดยละเอียดของคดีที่ศาลหรือคณะวินิจฉัยในลักษณะเดียวกันได้วินิจฉัยแล้ว คำวินิจฉัยเหล่านี้สามารถนำมาอ้างเป็นบรรทัดฐาน ซึ่งทำให้เกิดพื้นฐานและการตีความกฎหมายร่วมกันสำหรับแนวคิดและสถานการณ์ทางกฎหมายบางประการ

- ให้สอดคล้องกับ CRPD รวมทั้งการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ
- (e) รายงานต่อองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติระดับชาติเป็นประจำทุกปีเกี่ยวกับสถานการณ์ปรับกฎหมายให้สอดคล้องกับ CRPD พร้อมทั้งจัดทำวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ
- (f) ติดตามข้อคิดเห็นทั่วไปและข้อสังเกตเชิงสรุปเกี่ยวกับรายงานของรัฐบาลที่คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการจัดทำขึ้น ตลอดจนให้คำแนะนำและติดตามการดำเนินการระดับชาติเพื่อตอบสนองต่อข้อคิดเห็นทั่วไปและข้อสังเกตเชิงสรุปดังกล่าว
- (g) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบูรณาการการทบทวนและการรายงานสถานะสิทธิของคนพิการไว้ใน การทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจ (VNRs) ภายใต้วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (UPRs)⁴⁶ ตลอดจนการรายงานของรัฐบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับอื่น ๆ ที่รัฐได้ให้สัตยาบันแล้ว
- A4.** จัดตั้งคณะวินิจฉัยอิสระเพื่อการเยียวยาเรื่องราวร้องทุกข์ด้านสิทธิคนพิการ⁴⁷ โดยมีคนพิการเป็น สมาชิกของคณะวินิจฉัย เพื่อพิจารณาข้อร้องเรียนในลักษณะที่หลีกเลี่ยงค่าใช้จ่าย ความล่าช้า และอุปสรรคด้านการเข้าถึงที่เกิดจากกระบวนการพิจารณาคดีในศาล
- A5.** สนับสนุนการจัดให้มีผู้อำนวยความสะดวกด้านกระบวนการยุติธรรมหรือผู้ทำหน้าที่เป็นคน กลางที่ผ่านการฝึกอบรม เพื่อช่วยเหลือคนพิการในการขอรับบริการด้านกระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้คนพิการที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายสามารถดำเนินกระบวนการทาง กฎหมายและกระบวนการพิจารณาในศาลเพื่อเข้าถึงความยุติธรรมได้
- A6.** ให้รัฐบาลท้องถิ่นจัดสรรเงินอุดหนุน และ/หรือร่วมมือกับสมาคมทนายความหรือผู้ให้บริการ ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่คิดค่าตอบแทนรายอื่น ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือทาง กฎหมายแก่คนพิการ โดยเฉพาะคนพิการที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย
- A7.** ในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งกลไกใหม่ตามที่เสนอได้ เช่น คณะกรรมการอิสระด้านสิทธิคนพิการ และคณะวินิจฉัยอิสระเพื่อการเยียวยาเรื่องราวร้องทุกข์ด้านสิทธิคนพิการ ให้บูรณาการหน้าที่

⁴⁶ กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (Universal Periodic Review: UPR) เป็นกลไกเฉพาะของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ซึ่ง กำหนดให้รัฐสมาชิกสหประชาชาติแต่ละรัฐรับการทบทวนประวัติด้านสิทธิมนุษยชนโดยรัฐสมาชิกด้วยกันทุก 4 ปีครั้ง กระบวนการ UPR เปิด โอกาสให้แต่ละรัฐดำเนินการเป็นประจำ ดังนี้

(i) รายงานการดำเนินการของตนเพื่อปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศและแก้ไขความท้าทายที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิ มนุษยชน และ

(ii) รับข้อเสนอแนะจากรัฐสมาชิกสหประชาชาติเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวจัดทำขึ้นจากข้อมูลของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียหลายฝ่ายและรายงานก่อนการประชุม

⁴⁷ คณะวินิจฉัยแตกต่างจากศาล คณะวินิจฉัยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และสมาชิกจากชุมชน ในกรณีนี้ สมาชิกจากชุมชนได้แก่คนพิการและพันธมิตรของคนพิการซึ่งมีความรู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิที่อยู่ระหว่างการพิจารณา คำวินิจฉัยของ คณะวินิจฉัยมีน้ำหนักเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล กลไกดังกล่าวยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางมากกว่า เอื้อต่อคนยากจน เข้าถึงได้ และ ครอบคลุมคนพิการมากกว่าช่องทางมาตรฐานในการเข้าถึงความยุติธรรมผ่านกระบวนการพิจารณาคดีในศาลทั่วไป

ดังกล่าวไว้ในกลไกที่มีอยู่ พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ⁴⁸

- B. ให้องค์กรของรัฐทุกระดับดำเนินการกิจด้านการปฏิรูปเชิงสถาบันดังกล่าวข้างต้น ตามแนวทางที่ระบุไว้สำหรับระดับชาติ
- C. จัดตั้งคณะกรรมการภายในองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติทุกระดับ เพื่อตรวจพิจารณากฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายให้สอดคล้องกับ CRPD ตลอดจนให้คำแนะนำและติดตามการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายและนโยบายที่จำเป็น

III. การพัฒนาศักยภาพ

- A. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับองค์กรคนพิการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการอิสระด้านสิทธิคนพิการที่เสนอให้จัดตั้ง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และทีมสหประชาชาติประจำประเทศ เพื่อจัดการฝึกอบรมและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำที่ครอบคลุม เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการของรัฐบาลยึดแนวคิดความพิการเชิงสังคมและเชิงสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับ CRPD
- B. กระทรวงยุติธรรม โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านเพศภาวะ และองค์กรคนพิการ จัดการฝึกอบรมแบบมุ่งเป้าอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการโดยใช้มุมมองด้านเพศภาวะ สำหรับฝ่ายตุลาการ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และบุคลากรอื่น ๆ ในระบบยุติธรรม
- C. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับองค์กรคนพิการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการอิสระด้านสิทธิคนพิการที่เสนอให้จัดตั้ง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และทีมสหประชาชาติประจำประเทศ เพื่อจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำรายงานระดับชาติเสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ
- D. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับคณะกรรมการอิสระด้านสิทธิคนพิการที่เสนอให้จัดตั้งและองค์กรคนพิการ เพื่อผลิตและเผยแพร่สื่อสาธารณะประโยชน์ที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวัฒนธรรมในเชิงบวกต่อคนพิการ โดยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ CRPD

IV. รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญที่ 1

1. สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, *หลักการและแนวทางระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคนพิการ (International Principles and Guidelines on Access to Justice by Persons with Disabilities)* (เจนีวา, พ.ศ. 2563) สืบค้นได้ที่

⁴⁸ ตัวอย่างเช่น สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจแต่งตั้งกรรมการด้านสิทธิคนพิการ ซึ่งมีอำนาจที่จำเป็น มีทรัพยากรที่จัดสรรไว้เป็นการเฉพาะ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนเชิงสถาบันและทางการเมือง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างและบังคับใช้กฎหมายด้านสิทธิคนพิการ

www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Disability/SR_Disability/GoodPractices/Access-to-Justice-EN.pdf

2. สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, แนวปฏิบัติว่าด้วยการยุติการจัดให้อยู่ในสถานบริการแบบสถาบัน รวมทั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน (Guidelines on deinstitutionalization, including in emergencies), CRPD/C/5 (เจนีวา, พ.ศ. 2565) สืบค้นได้ที่ www.ohchr.org/en/documents/legal-standards-and-guidelines/crpd5-guidelines-deinstitutionalization-including

5.2.2 ประเด็นสำคัญที่ 2: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรีและบุรุษพิการที่มีความหลากหลาย และอยู่ในทุกช่วงวัย

ปฏิญญาจากคาร์ตา

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรีและบุรุษที่มีความพิการหลากหลายและอยู่ในทุกช่วงวัย รวมถึงการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดและการให้เด็กและเยาวชนพิการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังผ่านองค์กรตัวแทนของตน ในการวางแผน ดำเนินงาน และตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย โครงการและกระบวนการทางการเมือง ผ่านการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล การสร้างความตระหนัก และการเสริมสร้างศักยภาพของคนพิการและองค์กรตัวแทนของคนพิการตามความเหมาะสม รวมถึงรัฐบาลทุกระดับและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น

คำอธิบาย

การมีส่วนร่วมของคนพิการในการวางแผน การดำเนินงาน และการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและแผนงาน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง เป็นรากฐานสำคัญของการทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริง การที่คนพิการสามารถใช้สิทธิในการตัดสินใจ ลงคะแนนเสียง และได้รับเลือกตั้ง ย่อมเป็นองค์ประกอบโดยเนื้อแท้ของเป้าหมายดังกล่าว

ในทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่ ประเด็นสำคัญนี้เน้นการบูรณาการการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของคนพิการ โดยเฉพาะสตรีพิการ เด็กพิการ เยาวชนพิการ และผู้สูงอายุพิการ ไว้ในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผลนโยบายและแผนงานที่นอกเหนือจากนโยบายและแผนงานซึ่งเกี่ยวข้องกับคามพิการโดยเฉพาะ ตลอดจนในกระบวนการทางการเมือง ประเด็นสำคัญนี้ยังเรียกร้องให้ใส่ใจเป็นพิเศษต่อความหลากหลายของคนพิการ โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการให้กลุ่มคนพิการที่มักถูกมองข้ามเข้ามามีส่วนร่วม เช่น คนหูหนวกตาบอด บุคคลออทิสติก คนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางจิตสังคม บุคคลที่มีภาวะสมองเสื่อม บุคคลที่มีภาวะเฝือก คนพิการซ้อน ตลอดจนสตรีพิการและเด็กหญิงพิการทุกคน

นอกจากนี้ การบรรลุการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการไม่เพียงจากคนพิการเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยการดำเนินการจากทางหน่วยงานภาครัฐและภาคีอื่น ๆ ด้วย การจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจำเป็นต้องมีกลไกและเวทีการมีส่วนร่วมที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการยกระดับความตระหนักรู้และพัฒนาศักยภาพของคนพิการ องค์กรคนพิการ รัฐบาล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ในคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายครอบคลุมกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ⁴⁹ และกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

ในส่วนของการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ หน่วยงานภาครัฐและภาคีอื่น ๆ มีส่วนร่วมกับคนพิการอย่างสม่ำเสมอเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

- A. หยิบยกประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความสนใจและการพิจารณาในเชิงนโยบาย
- B. ระบุช่องว่างของนโยบายและแผนงานตามประสบการณ์ของคนพิการ
- C. ร่วมออกแบบนโยบายและแผนงานสาธารณะในทุกภาคส่วน รวมถึงประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล
- D. ให้คำแนะนำทางวิชาการและมุมมองของผู้ใช้เกี่ยวกับผลลัพธ์ของการดำเนินงาน
- E. ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเชิงลึกเพื่อประกอบการจัดทำกฎหมายฉบับใหม่หรือการแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่
- F. ดำรงตำแหน่งและบทบาทด้านการตัดสินใจและด้านวิชาการในภาครัฐ

ในส่วนของการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองทุกระดับตลอดวงจรการเลือกตั้ง หน่วยงานภาครัฐและภาคีอื่น ๆ ประกันให้คนพิการสามารถดำเนินการดังต่อไปนี้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

- A. เข้าถึงข้อมูลที่ครอบคลุมคนพิการ ตลอดจนสถานที่จัดการชุมนุมหาเสียงและสถานที่ลงคะแนนเสียงที่ครอบคลุมคนพิการ
- B. ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- C. ไม่ถูกตัดสิทธิหรือขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยเหตุแห่งความพิการ

ในขณะเดียวกัน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย คนพิการต้องมีความรับผิดชอบในการดำเนินการดังต่อไปนี้

- A. พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ เรียบเรียง และสื่อสารประเด็นนโยบายสาธารณะอย่างชัดเจนและกระชับแก่กลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

⁴⁹ แม้จะมีมุมมองทางวิชาการที่แตกต่างกันเกี่ยวกับนิยามของนโยบายสาธารณะ แต่ในคู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ คำดังกล่าวครอบคลุมกฎหมาย มาตรการด้านกฎระเบียบ แนวทางของรัฐบาล ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ตลอดจนนโยบายด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการต่างประเทศ

- B. ส่งเสริมความรู้ที่ตั่งอยู่บนข้อเท็จจริงและพัฒนาความเชี่ยวชาญในประเด็นที่จำเป็นต้องมีการรณรงค์และผลักดัน
- C. ก้าวออกจากกรอบการทำงานแบบแยกส่วนที่จำกัดอยู่เฉพาะความพิการประเภทใดประเภทหนึ่งเพื่อเสริมสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างกลุ่มคนพิการประเภทต่าง ๆ และระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น
- D. ให้ความสำคัญกับประเด็นที่กว้างกว่าความพิการเพียงประเด็นเดียวและข้อพิจารณาในระยะสั้น
- E. บูรณาการมุมมองด้านเพศภาวะ อายุ และมิติอื่น ๆ ของความครอบคลุมทางสังคมไว้ในการทำงาน และสร้างพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ในภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันจัดการกับการเลือกปฏิบัติแบบทับซ้อน

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในกระบวนการตัดสินใจด้านนโยบายสาธารณะและกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เนื่องจากการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายเป็นกระบวนการ มิใช่กิจกรรมที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว⁵⁰ นอกจากนี้ยังมีความสำคัญที่จะต้องจัดให้มีมาตรการเชิงสถาบันเพื่อคุ้มครองคนพิการและองค์กรคนพิการที่เข้าร่วมในกระบวนการดังกล่าว มิให้ถูกข่มขู่ คุกคาม หรือถูกตอบโต้เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวแสดงถึงการก้าวออกจากการปรึกษาหารือกับคนพิการแบบเฉพาะกิจหรือการปรึกษาหารือเพียงเชิงสัญลักษณ์

คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้ยังรับทราบข้อค้นพบจากการสำรวจระดับโลกครั้งที่สองของเครือข่ายพันธมิตรคนพิการระหว่างประเทศ เรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กรคนพิการ ประจำปี พ.ศ. 2564⁵¹ ที่ระบุถึงช่องว่างและประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายจากมุมมองขององค์กรคนพิการ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการภายใต้หัวข้อนี้ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงกรอบกฎหมายภายในประเทศกลไกเชิงสถาบัน เจือปนไขเบื้องต้น เช่น การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล ตลอดจนเสริมศักยภาพและทรัพยากร เพื่อเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

คำว่า “การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย” อาจใช้แทนกันได้กับถ้อยคำ เช่น “การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดและการให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน” และ “การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ”⁵²

การดำเนินการหลัก

ระหว่าง พ.ศ. 2566–2575 รัฐบาลในเอเชียและแปซิฟิกดำเนินการดังต่อไปนี้

⁵⁰ ดู CRPD/C/GC/7 ย่อหน้าที่ 28

⁵¹ พันธมิตรคนพิการระหว่างประเทศ, มิใช่เพียงการทำเครื่องหมายในช่องความพิการใช่หรือไม่: การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายขององค์กรคนพิการและความเสี่ยงของการมีส่วนร่วมเพียงเชิงสัญลักษณ์ (Not Just Ticking the Disability Box? Meaningful OPD Participation and the Risk of Tokenism), รายงานการสำรวจระดับโลกครั้งที่สองของพันธมิตรคนพิการระหว่างประเทศ เรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กรคนพิการ (เจนัว, พ.ศ. 2565)

⁵² ดู CRPD/C/GC/7 ย่อหน้าที่ 28

I. การดำเนินการด้านกฎหมายและการปฏิรูปนโยบาย

A. องค์การฝ่ายนิติบัญญัติทุกระดับ โดยร่วมมือกับกระทรวงที่รับผิดชอบตามภารกิจ กำหนดให้ต้องมีการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของคณาพิการในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ไม่ว่าประเด็นดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับคณาพิการโดยเฉพาะหรือไม่ก็ตาม โดยรวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

A1. บัญญัติมาตรการทางกฎหมายเชิงส่งเสริมเพื่อประกันให้มีผู้แทนของบุคคลดังต่อไปนี้

- (a) กลุ่มคณาพิการที่มีความหลากหลาย⁵³ ในองค์การฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ กลไกประสานนโยบายและการตัดสินใจแบบพหุกระทรวงและข้ามภาคส่วน⁵⁴ ตลอดจนองค์การอิสระด้านการคุ้มครองสิทธิ รวมทั้งการเข้าร่วมในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐและที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ
- (b) สตรีพิการในองค์การฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ กลไกประสานนโยบายและการตัดสินใจแบบพหุกระทรวงและข้ามภาคส่วน ตลอดจนองค์การอิสระด้านการคุ้มครองสิทธิ รวมทั้งการเข้าร่วมในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐและที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลไกระดับชาติเพื่อความเสมอภาคทางเพศและการเสริมพลังสตรี
- (c) การตัดสินใจแบบพหุกระทรวงและข้ามภาคส่วน ตลอดจนองค์การอิสระด้านการคุ้มครองสิทธิ รวมทั้งการเข้าร่วมในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐและที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลไกระดับชาติเพื่อความเสมอภาคทางเพศและการเสริมพลังสตรี

A2. จัดอุปสรรคทางกฎหมาย โดยเฉพาะบทบัญญัติที่ทำให้คณาพิการทางสติปัญญา คณาพิการทางจิตสังคม และกลุ่มคณาพิการอื่น ๆ ซึ่งเผชิญอุปสรรคเพิ่มเติม⁵⁵ ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขาดคุณสมบัติหรือถูกตัดสิทธิ อันเป็นการขัดขวางมิให้บุคคลเหล่านี้ใช้สิทธิเลือกตั้ง⁵⁶ ลงสมัครรับเลือกตั้ง และดำรงตำแหน่ง

⁵³ คำนี้ชี้ถึงความแตกต่างหลากหลายอย่างมากในหมู่คณาพิการ คณาพิการครอบคลุมบุคคลที่มีข้อจำกัดในการทำหน้าทีในรูปแบบต่าง ๆ คณาพิการซ้อนและคณาพิการที่มีข้อจำกัดในการทำหน้าที่อย่างมาก ในหมู่คณาพิการ มีกลุ่มบางกลุ่มที่ถูกทำให้เป็นกลุ่มชายขอบ เนื่องจากรูปแบบความพิการของบุคคลเหล่านั้นมองเห็นหรือทำความเข้าใจได้ยากกว่า หรือเนื่องจากบุคคลเหล่านั้นเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ เช่น สตรีพิการ เด็กพิการ เยาวชนพิการ และผู้สูงอายุพิการ ตลอดจนคณาพิการที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท พื้นที่ห่างไกล ชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง และ/หรือชุมชนที่มีรายได้น้อย รัฐบาลควรสำรวจกลไกที่สามารถดำเนินการได้ในบริบทท้องถิ่น เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มคณาพิการที่ยังมีผู้แทนไม่เพียงพอและถูกทำให้เป็นกลุ่มชายขอบในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของทุกภาคส่วน

⁵⁴ หมายถึงกลไกการตัดสินใจของกระทรวงที่รับผิดชอบตามภารกิจในทุกภาคส่วน เช่น การศึกษา สุขภาพ การคลัง การพัฒนาเมือง การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ และการรับมือเหตุฉุกเฉินด้านสาธารณสุข

⁵⁵ อุปสรรคเพิ่มเติมหมายถึงอุปสรรคหลายรูปแบบ ได้แก่ อุปสรรคด้านทัศนคติ กายภาพ กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม การสื่อสาร และสถาบัน ซึ่งตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ไม่มีความสามารถในการลงคะแนนเสียงหรือไม่ควรได้รับอนุญาตให้ลงคะแนนเสียง เมื่อเปรียบเทียบกับคณาพิการกลุ่มอื่นๆ

⁵⁶ กระบวนการเลือกตั้งจำเป็นต้องได้รับการปรับให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น โดยการส่งเสริมการตัดสินใจโดยได้รับการสนับสนุน และยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการพิทักษ์และการอนุบาลที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติและส่งผลกระทบในทางลบต่อคณาพิการทางสติปัญญาและคณาพิการทางจิตสังคม ดู ESCAP, *การปรับกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ: ภาพรวมแนวโน้มในเอเชียและแปซิฟิก* (Harmonization of National Laws with the Convention on the Rights of Persons with Disabilities: Overview of Trends in Asia and the Pacific) (กรุงเทพมหานคร, พ.ศ. 2565) และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณาพิการทางสติปัญญาและคณาพิการทางจิตสังคม* (Political Participation of Persons With Intellectual or Psychosocial Disabilities) (นครนิวยอร์ก, พ.ศ. 2564)

II. กลไกเชิงสถาบัน

A. หัวหน้าหน่วยงานสูงสุดของรัฐบาลจัดตั้งหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการแบบพหุพรรคและข้ามภาคส่วนว่าด้วยการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการในนโยบายและแผนงานทุกภาคส่วน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- A1. ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงของหัวหน้าหน่วยงานสูงสุดของรัฐบาล ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมของคณะกรรมการ
- A2. ระดม ประสานงาน และติดตามการดำเนินการแบบพหุพรรคและข้ามภาคส่วน เพื่ออ้างสิทธิของคนพิการที่มีความพิการแตกต่างหลากหลาย
- A3. มีฝ่ายเลขานุการซึ่งมีคณาพิการรวมอยู่ในคณะเจ้าหน้าที่ และทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นการเฉพาะและเต็มเวลา
- A4. ประกันให้มีการปรึกษาหารือและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการปรึกษาหารือกับกลุ่มคนพิการที่ยังมีผู้แทนไม่เพียงพอ รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงสตรีพิการ เด็กพิการ⁵⁷ และผู้ปกครองของเด็กพิการ ตลอดจนผู้สูงอายุพิการ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ร่วมออกแบบและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนนโยบาย การออกแบบแผนงาน และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับตน
- A5. ประกันให้มีการจัดทำข้อมูลในรูปแบบที่เข้าถึงได้และจัดให้มีมาตรการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล เพื่อให้กลุ่มคนพิการที่มีความหลากหลายสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในกระบวนการกำหนดนโยบายและกระบวนการตัดสินใจ

B. หัวหน้าของแต่ละพรรคจัดตั้งหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกประสานงานด้านความครอบคลุมด้านความพิการภายในพรรค โดยจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอและให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของตน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- B1. มีหัวหน้าพรรคนั้นเป็นประธาน
- B2. ระดม ประสานงาน และติดตามการดำเนินงานด้านความครอบคลุมด้านความพิการในทุกกรมหรือหน่วยงานภายในพรรค
- B3. เป็นผู้แทนของพรรคนั้นในคณะกรรมการประสานงานแบบพหุพรรคและข้ามภาคส่วนด้านความครอบคลุมด้านความพิการ ตลอดจนให้ข้อเสนอและร่วมดำเนินการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างพรรค

C. หน่วยงานของรัฐในระดับอื่นทุกระดับ โดยร่วมมือกับหัวหน้ากรมหรือหน่วยงานในระดับนั้นดำเนินการปฏิรูปเชิงสถาบันตามแนวทางที่ระบุไว้ข้างต้นสำหรับระดับชาติ

---

⁵⁷ คู่มือสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 13

D. คณะกรรมการการเลือกตั้งเอื้อให้คนพิการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง โดยบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการไว้ในกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การให้ความรู้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง⁵⁸ และการลงคะแนนเสียง ทั้งทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง⁵⁹

E. คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่แนวทางเกี่ยวกับการเข้าถึงสื่อการหาเสียงและการชุมนุมหาเสียง⁶⁰

F. พรรคการเมืองเสริมสร้างความครอบคลุมด้านความพิการไว้ในคำประกาศนโยบายของพรรค แสวงหาผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้สนับสนุนการรณรงค์หาเสียงที่เป็นคนพิการอย่างแข็งขัน ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถมีส่วนร่วมสนับสนุนการทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริงโดยสอดคล้องกับ CRPD และจัดให้มีการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลตามที่คนพิการต้องการ เพื่อให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมืองได้

G. หน่วยงานของรัฐทุกระดับประกันให้มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการจัดให้มีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยยึดหลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน และการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการมีส่วนร่วมของคนพิการในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

III. การพัฒนาศักยภาพ

A. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ โดยร่วมมือกับผู้มีบทบาทในภาคประชาสังคมยกระดับความตระหนักรู้ของกระทรวงที่รับผิดชอบตามภารกิจและรัฐบาลทุกระดับ รวมถึงผู้กำหนดนโยบาย บุคลากรในฝ่ายตุลาการ และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับ “ความหมาย เหตุผล และวิธีการ” ของการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของคนพิการ

B. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการและหน่วยงานเทียบเท่าในทุกระดับ ร่วมมือกับองค์กรคนพิการเพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการการเลือกตั้งและพรรคการเมืองในการรับมือและขจัดพฤติกรรมที่มีรากฐานจากอคติต่อคนพิการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของคนพิการในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

C. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการและหน่วยงานเทียบเท่าในทุกระดับ ประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อจัดการพัฒนาศักยภาพแก่คนพิการในการเข้าร่วมกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

D. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการและหน่วยงานเทียบเท่าในทุกระดับ ประสานงานและดำเนินแผนงานพัฒนาศักยภาพ โดยร่วมมือกับองค์กรคนพิการ พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่

⁵⁸ ข้อมูลและสื่อดังกล่าวจำเป็นต้องจัดทำและเผยแพร่ในรูปแบบและภาษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ เช่น รูปแบบภาษาที่ชัดเจน รูปแบบอ่านง่าย (Easy Read) และภาษามือ

⁵⁹ ตัวอย่างมาตรการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลซึ่งอาจนำมาพิจารณา ได้แก่ การอนุญาตให้ผู้ช่วยที่มีสิทธิเลือกตั้งเลือกเองอยู่ด้วยในคูหาลงคะแนน การจัดให้มีคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงในรูปแบบอ่านง่าย (Easy Read) การจัดให้มี “ห้องหรือพื้นที่สงบ” ณ หน่วยเลือกตั้ง และการฝึกอบรมบุคลากรผู้ให้บริการเกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นคนพิการ

⁶⁰ ตัวอย่างเช่น จัดให้มีล่ามภาษามือสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นคนหูหนวก และจัดให้มีการแปลภาษามือสำหรับสุนทรพจน์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนที่เผยแพร่ในรูปแบบประกาศบริการสาธารณะ

มิใช่ตัวเงินอย่างเพียงพอ เพื่อให้คนพิการสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

E. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการประสานงานการรณรงค์ระดับความตระหนักรู้ของสาธารณชนในระยะยาว เพื่อแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับคนพิการ และส่งเสริมการยอมรับว่าคนพิการ รวมถึงสตรีพิการ ผู้สูงอายุพิการ และกลุ่มคนพิการอื่น ๆ ที่ยังมีผู้แทนไม่เพียงพอ เป็นผู้มีส่วนร่วมที่กระตือรือร้นและทรงคุณค่าต่อสังคม

IV. รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญที่ 2

1. พันธมิตรคนพิการระหว่างประเทศ, มิใช่เพียงการทำเครื่องหมายในช่องความพิการใช่หรือไม่: การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายขององค์กรคนพิการและความเสี่ยงของการมีส่วนร่วมเพียงเชิงสัญลักษณ์ (*Not Just Ticking the Disability Box? Meaningful OPD Participation and the Risk of Tokenism*), รายงานการสำรวจระดับโลกครั้งที่สองของพันธมิตรคนพิการระหว่างประเทศ เรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กรคนพิการ (เจนีวา, พ.ศ. 2565) สืบค้นได้ที่ www.internationaldisabilityalliance.org/blog/%E2%80%9Cnot-just-ticking-disability-box-meaningful-opd-participation-and-risk-tokenism%E2%80%9D
2. โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการทางสติปัญญาหรือคนพิการทางจิตสังคม (*Political Participation of Persons With Intellectual or Psychosocial Disabilities*) (นครนิวยอร์ก, พ.ศ. 2564) สืบค้นได้ที่ www.undp.org/publications/political-participation-persons-intellectual-or-psychosocial-disabilities

5.2.3 ประเด็นสำคัญที่ 3: ปรับปรุงการเข้าถึงทางกายภาพและดิจิทัล โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความต้องการเฉพาะของบุคคลพิการแต่ละประเภท รวมถึงสตรี เด็ก และผู้สูงอายุพิการ

ปัญญาจากการตา

ในบริบทของการให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความต้องการเฉพาะของบุคคลพิการที่มีความหลากหลาย รวมถึงสตรี เด็ก และผู้สูงอายุพิการ ให้ปรับปรุงการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ระบบขนส่งสาธารณะ ข้อมูลและการสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสาร ข้อมูลและบริการสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข และบริการสาธารณะอื่นทั้งในเขตเมืองและชนบท พร้อมส่งเสริมสินค้า บริการ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ออกแบบตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล โดยพัฒนามาตรฐานและแนวทางระดับชาติให้สอดคล้องกับมาตรฐานและแนวทางสากลด้านการเข้าถึงที่ทันสมัยที่สุด

คำอธิบาย

การเข้าถึงหมายถึงการที่คนพิการสามารถเข้าถึง ใช้งานและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ระบบขนส่งสาธารณะ บริการสาธารณะ ความรู้ ข้อมูล และการสื่อสาร รวมถึงสภาพแวดล้อมดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและไร้รอยต่อ การปรับปรุงการเข้าถึงเป็นเงื่อนไขพื้นฐานให้คนพิการใช้สิทธิและดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และต้องตั้งอยู่บนหลักการออกแบบที่เป็นสากล⁶¹ และการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ

การออกแบบสำหรับคนทุกคนคือแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อม บริการ ผลิตภัณฑ์ และข้อมูลให้ผู้ใช้กลุ่มกว้างที่สุดสามารถเข้าถึงและใช้ได้แนวปฏิบัติที่มีอยู่จึงต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ผู้ใช้จำนวนมากที่สุดเข้าถึงข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และผลิตภัณฑ์ได้ การเข้าถึงพื้นที่เมือง ชนบท และพื้นที่ห่างไกลตามการออกแบบสำหรับคนทุกคนจะเพิ่มความปลอดภัยและความสะดวก⁶² ในการใช้งานไม่เฉพาะต่อคนพิการเท่านั้น แต่ต่อสมาชิกทุกคนในสังคมเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นคำรวมที่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบ และบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น รถเข็น แวนตา เครื่องช่วยฟัง ภายอุปกรณ์ อุปกรณ์ช่วยเดิน ผ้าอ้อมหรือแผ่นรองขับ ทางลาดเคลื่อนที่ ราวจับ ซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันที่ช่วยการสื่อสาร และการจัดการเวลา เทคโนโลยีเหล่านี้เพิ่มความสามารถด้านการรู้คิด การสื่อสาร การได้ยิน การเคลื่อนไหว การดูแลตนเอง และการมองเห็น

เมื่อการออกแบบสำหรับคนทุกคนหรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่มีหรือไม่เพียงพอการจัดการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลเป็นรายกรณีจะช่วยให้คนพิการรายบุคคลใช้สิทธิได้อย่างเท่าเทียม

การอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลหมายถึงการปรับเปลี่ยนและปรับให้เหมาะสมที่จำเป็นและเหมาะสมซึ่งไม่ก่อภาระเกินสมควรหรือไม่เป็นธรรม ในกรณีที่จำเป็น เพื่อให้คนพิการได้รับหรือใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ⁶⁴ ขึ้นพื้นฐานทั้งหมดบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลได้มีการเร่งตัวขึ้นจากการระบาดของ COVID-19 เทคโนโลยีดิจิทัล เนื้อหาดิจิทัลและบริการดิจิทัลเป็นองค์ประกอบหลักของสภาพแวดล้อม⁶⁵ ดิจิทัล สำหรับคนพิการ การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ผู้ที่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ และมีอินเทอร์เน็ตที่เสถียร สามารถเข้าถึงโอกาสงาน การทำงานทางไกล ธุรกิจทางการเงิน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การปรึกษาสุขภาพออนไลน์ และเนื้อหาดิจิทัลเพื่อความบันเทิงหรือการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคในสภาพแวดล้อมดิจิทัลและการเชื่อมต่อที่ไม่เพียงพอยังกีดกันคนพิการจำนวนมาก

⁶¹ หลักการออกแบบที่เป็นสากล 7 ประการ Centre for Excellence in Universal Design (Ireland), “The 7 Principles of Universal Design”, ดูได้ที่ [www.https://universaldesign.ie/what-is-universal-design/the-7-principles/#p2](https://universaldesign.ie/what-is-universal-design/the-7-principles/#p2).

⁶² ผู้ใช้เป้าหมายของการออกแบบที่เป็นสากลรวมถึงคนพิการ ผู้สูงอายุ และบุคคลอื่นที่มีความต้องการหรือข้อจำกัดในการใช้งาน

⁶³ องค์การอนามัยโลก และกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ, *Global report on assistive technology* (Geneva 2022).

⁶⁴ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ข้อ 2

⁶⁵ ตัวอย่างของแต่ละองค์ประกอบย่อยของสภาพแวดล้อมดิจิทัล ได้แก่ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เนื้อหาดิจิทัล (Digital Content) ซึ่งรวมถึงข้อมูลในรูปแบบข้อความ ภาพ และเสียงที่เผยแพร่ออนไลน์และบริการดิจิทัล (Digital Services) เช่น บริการธนาคารดิจิทัล บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) บริการสาธารณะออนไลน์ และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

จากบริการและเนื้อหาจำเป็นที่ทางออนไลน์มีให้มากขึ้น อีกทั้งหากไม่มีการฝึกอบรมและการสนับสนุนด้านความรู้ดิจิทัล คนพิการจำนวนมากย่อมไม่สามารถใช้สภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ซับซ้อนขึ้นได้ โดยคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของตน

เพื่อให้การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เกิดผลในทางปฏิบัติภายใต้สภาพแวดล้อมด้านการเรียนรู้ การทำงาน การสื่อสาร และการพักผ่อนหย่อนใจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเด็นสำคัญนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างแนวทางด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ที่ตั้งอยู่บนฐานสิทธิและหลักการไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการบังคับใช้ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนปฏิบัติตามมาตรฐานด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

มาตรการใหม่เพื่อปรับปรุงการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ยังรวมถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ⁶⁶ ตลอดจนการยกระดับความรู้เท่าทันดิจิทัลของคนพิการ

การดำเนินการหลัก

ระหว่าง พ.ศ. 2566–2575 รัฐบาลควรดำเนินการดังต่อไปนี้

I. การดำเนินการทางกฎหมายและการปฏิรูปนโยบาย

A. ฝ่ายนิติบัญญัติทุกระดับออกมาตรการทางกฎหมายด้านการเข้าถึง โดย

A1. รับรองว่าการปฏิเสธมิให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งดังต่อไปนี้ รวมถึงการปฏิเสธการจัดให้มีการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ และกำหนดห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว:

- (a) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- (b) ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และบริการต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่จัดไว้ในสภาพแวดล้อมดิจิทัล
- (c) การขนส่ง
- (d) เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

A2. ครอบคลุมสภาพแวดล้อมที่ก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมถนน ขนส่งสาธารณะ สินค้า ข้อมูล การสื่อสาร ผลิตภัณฑ์ และบริการ รวมถึงในสภาพแวดล้อม⁶⁷ ดิจิทัลที่เปิดต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นของหรือจัดหาโดยหน่วยงานรัฐหรือเอกชน

A3. ครอบคลุมทั้งโครงสร้างพื้นฐานใหม่ โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ และโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ระหว่างการวางแผน

⁶⁶ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Public Procurement) หมายถึง กระบวนการที่หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดหาสินค้า หรือบริการจากบริษัท ภาครัฐกิจ หรือกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprises) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจและการให้บริการสาธารณะ

⁶⁷ ทั้งนี้หมายถึงบริการสาธารณะที่จัดให้แก่ชุมชนในเขตเมือง ชนบท และพื้นที่ห่างไกล รวมถึงข้อมูลและบริการที่จำเป็นเกี่ยวกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โดยข้อมูลเกี่ยวกับบริการทั้งหมดควรจัดให้มีในรูปแบบสื่อเสียงและภาพ (Audio-Visual) รูปแบบอ่านง่าย (Easy Read) ตลอดจนมีการแปลและล่ามภาษามือระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม

A4. กำหนดให้ใช้หลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน และประกันความพร้อมใช้ในราคาที่เข้าถึงได้ ของเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้งานง่าย มีคุณภาพสูง และยั่งยืน เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญ และเกื้อหนุนกันในการบรรลุการเข้าถึง

B. สถาบันมาตรฐานแห่งชาติ โดยร่วมมือกับกระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้อง และโดยปรึกษาหารือกับสถาบันวิจัยและองค์กรของคณาพิการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ มีหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้:

B1. จัดทำมาตรฐานและแนวทางระดับชาติให้สอดคล้องกับมาตรฐานและแนวทางระหว่างประเทศ ด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ฉบับล่าสุด⁶⁸ สำหรับอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้าง พื้นฐาน ระบบขนส่งสาธารณะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สภาพแวดล้อมดิจิทัล สินค้า และ บริการที่ตั้งอยู่บนหลักการออกแบบที่เป็นสากล พร้อมทั้งติดตามการบังคับใช้มาตรฐานและแนวทาง ดังกล่าว ทั้งนี้ มาตรฐานและแนวทางระดับชาติดังกล่าวควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อช่องว่างด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ระหว่างเพศ

B2. ติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานและแนวทางที่กล่าวข้างต้น

B3. ทบทวนมาตรฐานและแนวทางระดับชาติเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน ตามความจำเป็น

C. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการก่อสร้าง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การโยธา หรือกิจการเมือง ตรวจสอบการปฏิบัติตามเกณฑ์ด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา อนุญาตอย่างเป็นทางการสำหรับการก่อสร้างอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อมบนท้องถนน และระบบขนส่งสาธารณะ

D. กระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละสาขาและหน่วยงานภาครัฐทุกระดับจัดทำ รับรอง และดำเนิน นโยบายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ครอบคลุมคณาพิการ โดยกำหนดให้ผู้ยื่นข้อเสนอแสดงให้เห็นว่ามีขีด ความสามารถในการผลิตและ/หรือจัดหาผลิตภัณฑ์และบริการที่คณาพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงผลิตภัณฑ์และบริการที่จัดให้ในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

E. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การค้าระหว่างประเทศและการค้า ภายในประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรม นวัตกรรมทางเทคโนโลยี การประกอบการ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร จัดทำและดำเนินมาตรการด้านกฎหมายและนโยบายเพื่อเพิ่มความพร้อมใช้งาน อย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพสูงสำหรับคน

⁶⁸ สำหรับตัวอย่างแนวปฏิบัติด้านการเข้าถึงได้ของสภาพแวดล้อมดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โปรดดูหัวข้อ 5.2.3 ภาคผนวก IV รายการทรัพยากรสำหรับ ประเด็นสำคัญลำดับที่ 3

พิการ โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบ 5P ของโครงการความร่วมมือระดับโลกด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกขององค์การอนามัยโลก (WHO-GATE)⁶⁹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการดังต่อไปนี้:

- E1. ประเมินความต้องการด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกของกลุ่มคนพิการที่มีความหลากหลาย ทั้งความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วและความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง โดยใช้เครื่องมือประเมิน⁷⁰ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกแบบรวดเร็วซึ่งพัฒนาโดยองค์การอนามัยโลก
- E2. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการแบ่งปันและปรับใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งอำนวยความสะดวกภายในประเทศหรือในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีราคาที่สามารถจ่ายได้มากยิ่งขึ้น
- E3. กำหนดเพดานอัตราค่าโง่สำหรับอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก
- E4. ลดหรือยกเว้นอากรศุลกากรและภาษีสำหรับอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกและชิ้นส่วนอะไหล่
- E5. ให้เงินอุดหนุนแก่คนพิการในการจัดซื้ออุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก
- E6. เพิ่มความพร้อมให้บริการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในระดับท้องถิ่น

F. กระบวนการที่รับผิดชอบลิขสิทธิ์ เนื้อหาดิจิทัล และการให้สัตยาบันสนธิสัญญาควรร่วมกันเตรียมการให้สัตยาบันหรือดำเนินงานตามสนธิสัญญามาร์ราเกช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่ตีพิมพ์สำหรับคนตาบอด คนที่มีความบกพร่องทางการเห็น หรือผู้มีความบกพร่องในการอ่านสิ่งพิมพ์อื่น⁷¹

69 องค์การอนามัยโลก, “ความร่วมมือระดับโลกด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Global Cooperation on Assistive Technology: GATE)” ดูได้ที่ [www.who.int/initiatives/global-cooperation-on-assistive-technology-\(gate\)](http://www.who.int/initiatives/global-cooperation-on-assistive-technology-(gate))

70 องค์การอนามัยโลก, เครื่องมือประเมินเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกแบบรวดเร็ว (Rapid Assistive Technology Assessment Tool: rATA) (นครเจนีวา พ.ศ. 2564) ดูได้ที่ www.who.int/publications/i/item/WHO-MHP-HPs-ATM-2021.1

71 สนธิสัญญามาร์ราเกช (Marrakesh Treaty) ได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน ค.ศ. 2013 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 2016 ดูได้ที่ www.wipo.int/marrakesh_treaty/en/ สนธิสัญญาดังกล่าวอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของ World Intellectual Property Organization หรือองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตและการแลกเปลี่ยนหนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบที่ได้รับการดัดแปลงเป็นพิเศษสำหรับบุคคลตาบอดหรือผู้มีความบกพร่องทางการเห็นระหว่างประเทศ ทั้งนี้ สนธิสัญญาดังกล่าวได้กำหนดข้อยกเว้นและข้อจำกัดบางประการต่อกฎหมายลิขสิทธิ์แบบดั้งเดิม เพื่อเอื้อให้บุคคลที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบปกติสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และข้อมูลได้มากขึ้น

II. กลไกเชิงสถาบัน

A. จัดตั้งคณะกรรมการระหว่างกระทรวงด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้⁷² ซึ่งมีลักษณะและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้:

- A1. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและรายงานตรงต่อหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐระดับสูงสุด
- A2. มีบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงผู้แทนสตรีพิการ ผู้แทนคนพิการประเภทต่าง ๆ และผู้แทนระดับสูงจากกระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละสาขา
- A3. ผลักดันและกำกับให้มีการบังคับใช้กฎหมาย มาตรฐาน และแนวทางด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ในทุกระดับ
- A4. ให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการตามความจำเป็น เพื่อประกอบการยกร่างและการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย นโยบาย และกฎระเบียบด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ในภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงไม่จำกัดเพียง การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ การวางผังเมืองและถิ่นฐานมนุษย์ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ตลอดจนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
- A5. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางแหล่งข้อมูลหลักด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งรวบรวมชุดเครื่องมือ แนวปฏิบัติที่ดี มาตรการทางกฎหมาย งานศึกษาวิจัย และบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- A6. ให้แนวทางทางวิชาการเกี่ยวกับการตรวจประเมินการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบขนส่ง สภาพแวดล้อมดิจิทัล และบริการต่าง ๆ โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อประกันการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ในทุกช่วงชีวิตของคนพิการ

B. กระทรวงสายงานและหน่วยงานเทียบเท่าทุกระดับจัดทำและดำเนินแผนปฏิบัติการของตนเพื่อให้เว็บไซต์ภาครัฐเข้าถึงได้เต็มรูปแบบตามแนวทางและมาตรฐานเทคนิคด้านการเข้าถึงเว็บสากลล่าสุด

C. กระทรวงที่รับผิดชอบในแต่ละสาขาและหน่วยงานเทียบเท่าในทุกระดับ จัดสรรงบประมาณประจำปีไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยยึดหลักการออกแบบที่เป็นสากล และการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล นอกเหนือจากมิติต่าง ๆ ของการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ที่ระบุไว้ข้างต้นแล้ว จำเป็นต้องจัดสรรทรัพยากรสำหรับการดำเนินการดังต่อไปนี้:

- C1. การฝึกอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการนำหลักการออกแบบที่เป็นสากล ตลอดจนแนวทางและมาตรฐานด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ไปใช้
- C2. การเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะเกี่ยวกับนโยบายและบริการด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้⁷³

⁷² ในกรณีที่เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างกระทรวงด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ยังไม่สามารถดำเนินการได้ในระยะสั้น รัฐบาลอาจปรับใช้กลไกที่มีอยู่เดิมให้ทำหน้าที่และดำเนินการเช่นเดียวกัน

⁷³ การสื่อสารกับประชาชนทั่วไป มีใช้เฉพาะกับคนพิการเท่านั้น จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเมื่อมีการจัดทำข้อมูลสาธารณะในรูปแบบอ่านง่าย (Easy Read) และรูปแบบภาษาที่เข้าใจง่าย (Plain Language) ดูได้ที่ www.accessibility.com/blog/what-is-plain-language-and-why-does-it-matter

D. กระทรวงการคลังและหน่วยงานงบประมาณในกระทรวงสายงานจัดงบประมาณให้หน่วยงานที่ติดต่อโดยตรงกับประชาชน เช่น หน่วยงานภาครัฐ โรงเรียน โรงพยาบาล ศูนย์บริการจัดหางาน และสถาบันการเงินเพื่อให้สามารถจ้างบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้การสนับสนุนด้านการเข้าถึงแก่ผู้รับบริการ

III. การเสริมสร้างศักยภาพ

A. สถาบันมาตรฐานแห่งชาติร่วมกับกระทรวงสายงาน สถาบันฝึกอบรมแห่งชาติ มหาวิทยาลัย และองค์กรของคณพิการที่มีความเชี่ยวชาญจัดฝึกอบรมบุคลากรภาครัฐทุกระดับเกี่ยวกับมาตรฐานและแนวทางด้านการเข้าถึงและการประยุกต์ใช้ตามหลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน

B. กระทรวงที่มีอำนาจกำกับหน่วยงานสื่อจัดฝึกอบรมสื่อและผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อเกี่ยวกับแนวทางการสื่อสารที่ครอบคลุมคณพิการและตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะ⁷⁴

C. กระทรวงที่รับผิดชอบอุดมศึกษากำหนดให้มหาวิทยาลัยของรัฐ สถาบันฝึกอบรม และสมาคมวิชาชีพ บรรจุมตรฐานและแนวทางเรื่องหลักการการออกแบบสำหรับคนทุกคน และการเข้าถึงไว้ในหลักสูตรสาขาผังเมือง สถาปัตยกรรม การก่อสร้าง การออกแบบอุตสาหกรรม วิศวกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รัฐประศาสนศาสตร์ และการศึกษา

D. กระทรวงประสานงานด้านความพิการร่วมกับองค์กรของคณพิการและสถาบันฝึกอบรม จัดฝึกอบรมเรื่องความรู้ดิจิทัลและการใช้สภาพแวดล้อมดิจิทัลอย่างปลอดภัยแก่คณพิการแต่ละประเภท โดยเฉพาะสตรี เด็กหญิง และผู้สูงอายุพิการ⁷⁵

E. สถาบันที่จัดการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงานสำหรับข้าราชการ โดยการสนับสนุนจากกระทรวงที่เป็นผู้ประสานงานด้านความพิการและองค์กรของคณพิการ จัดฝึกอบรมเรื่องการให้การสนับสนุนด้านการเข้าถึงแก่บุคลากรในหน่วยงานที่ติดต่อกับประชาชนโดยตรง

IV. รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญที่ 3

1. Accessibility.com, “What is Plain Language and Why Does it Matter?” สืบค้นได้ที่ www.accessibility.com/blog/what-is-plain-language-and-why-does-it-matter.
2. Centre for Excellence in Universal Design (Ireland), “The 7 Principles of Universal Design” สืบค้นได้ที่ www.universaldesign.ie/what-is-universal-design/the-7-principles/#p2.

⁷⁴ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนจำนวนมากได้พัฒนาแนวปฏิบัติด้านการสื่อสารที่ครอบคลุมคณพิการ (Disability-Inclusive Communications) ในรูปแบบต่าง ๆ หนึ่งในแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ แนวปฏิบัติว่าด้วยการสื่อสารที่ครอบคลุมคณพิการของสหประชาชาติ (United Nations Disability-Inclusive Communications Guidelines) (รายละเอียดการเข้าถึงเอกสารดังกล่าวสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากหัวข้อ 5.2.3 ภาคผนวก IV รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญลำดับที่ 3) แม้ว่าแนวปฏิบัติดังกล่าวจะได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรของสหประชาชาติเป็นหลัก แต่ก็สามารถนำมาใช้เป็นแหล่งอ้างอิงที่มีคุณค่าในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมการสื่อสารที่ครอบคลุมและไม่เลือกปฏิบัติสำหรับทุกคนได้

⁷⁵ หลักฐานจากการศึกษาเชิงประจักษ์ระบุว่า ผู้หญิง เด็กผู้หญิง และผู้สูงอายุที่มีความพิการมีแนวโน้มที่จะถูกทิ้งไว้เบื้องหลังมากขึ้นในกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล (digital transformation) อันสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล โอกาส และบริการที่เกี่ยวข้อง

3. Guidelines on digital accessibility:

- Section 508 ค้นหาได้ที่ www.accessibilitychecker.org/guides/section-508/
- Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.2 สืบค้นได้ที่ www.w3.org/TR/WCAG22/
- World Wide Web Consortium (W3C) Markup Validation Service สืบค้นได้ที่ validator.w3.org/

4. Guidelines on accessibility in the built environment

- ภายใต้รัฐบาลสิงคโปร์ “Code on Accessibility in the Built Environment” ของสิงคโปร์ ปี 2019 สืบค้นได้ที่ www1.bca.gov.sg/regulatory-info/building-control/universal-design-and-friendly-buildings/code-on-accessibility-in-the-built-environment
- องค์การระหว่างประเทศเพื่อการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) “ISO/TR 22411:2021 Ergonomics data for use in the application of ISO/IEC Guide 71”, 2011. สืบค้นได้ที่ www.iso.org/standard/78847.html
- องค์การระหว่างประเทศเพื่อการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) “ISO 21542:2021 Building construction — Accessibility and usability of the built environment” 2021. สืบค้นได้ที่ www.iso.org/standard/71860.html
- องค์การระหว่างประเทศเพื่อการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) “ISO/IEC Guide 71:2014 Guide for addressing accessibility in standards” 2014. สืบค้นได้ที่ www.iso.org/standard/57385.html
- ภายใต้รัฐบาลสหรัฐอเมริกา *Americans with Disabilities Act (ADA) Accessibility Guidelines for Buildings and Facilities; Architectural Barriers Act (ABA) Accessibility Guidelines*, 2004. สืบค้นได้ที่ www.federalregister.gov/documents/2004/07/23/04-16025/americans-with-disabilities-act-ada-accessibility-guidelines-for-buildings-and-facilities

5. United Nations, United Nations Disability-Inclusive Communications Guidelines (New York, พ.ศ. 2565) สืบค้นได้ที่ www.un.org/sites/un2.un.org/files/un_disability-inclusive_communication_guidelines.pdf

6. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization), Rapid Assistive Technology Assessment Tool (rATA) (Geneva, พ.ศ. 2564) สืบค้นได้ที่ www.who.int/publications/i/item/WHO-MHP-HPS-ATM-2021.1

5.2.4 ประเด็นสำคัญที่ 4: ระดมและขับเคลื่อนศักยภาพของภาคเอกชน รวมถึงทรัพยากร
นวัตกรรมทางเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ

ปฏิกิริยาจากภาครัฐ

ระดมและขับเคลื่อนศักยภาพของภาคเอกชน รวมถึงทรัพยากร นวัตกรรมทางเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ โดยใช้นโยบายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ครอบคลุมคนพิการเพื่อส่งเสริมการใช้การออกแบบที่เป็นสากลและมาตรการการเข้าถึงในโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และบริการที่จัดซื้อจัดจ้างโดยภาครัฐ ใช้มาตรการจูงใจทางนโยบายให้บริษัทเอกชนดำเนินการบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการในกำลังแรงงาน องค์กร ผลิตภัณฑ์ บริการ กิจกรรมทางตลาด และห่วงโซ่อุปทาน และอำนวยความสะดวกในการพัฒนาแนวทางและพิธีปฏิบัติของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในภาคสื่อ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์และภาคบันเทิง เพื่อส่งเสริมความหลากหลายและความครอบคลุม และขจัดเนื้อหาที่อาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ การตีตรา ภาพเหมารวม และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนพิการ

คำอธิบาย

ประเด็นสำคัญนี้ตระหนักถึงพลังอันสำคัญของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงพลิกโฉมไปสู่ความครอบคลุมด้านความพิการตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่าของภาคเอกชน⁷⁶ ภาคเอกชนสามารถใช้พลังของตน โดยจัดสรรทรัพยากร นวัตกรรมทางเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถ ตลอดจนใช้อิทธิพลต่อผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ แนวคิดต่าง ๆ เช่น “ความหลากหลาย ความเสมอภาค และความครอบคลุม” (diversity, equity and inclusion: DEI) และ “สิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล” (environmental, social and governance: ESG) ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจหลักของบริษัทต่าง ๆ มากขึ้น บริษัทชั้นนำที่เข้าร่วมโครงการ

⁷⁶ ภาคเอกชน ซึ่งหมายถึง “หลักพื้นฐานในการจัดระเบียบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจที่อาศัยกลไกตลาด ซึ่งการถือครองกรรมสิทธิ์โดยเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญ ตลาดและการแข่งขันเป็นแรงขับเคลื่อนการผลิต และความริเริ่มกับการยอมรับความเสี่ยงของภาคเอกชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น” ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดหลากหลายประเภท ทั้งในระบบเศรษฐกิจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยอาจรวมถึงบริษัทข้ามชาติ บริษัทภายในประเทศขนาดใหญ่ วิสาหกิจรายย่อย ขนาดย่อม และขนาดกลาง (micro, small and medium enterprises: MSMEs) วิสาหกิจเพื่อสังคม ตัวกลางทางธุรกิจ เช่น หอการค้า องค์กรแบบร่วมกันเป็นเจ้าของและเพื่อประโยชน์ร่วมกัน (mutual organizations) และรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการเป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชนของ UNDP พ.ศ. 2561–2565: การทำให้ตลาดเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน [UNDP’s Private Sector Development and Partnership Strategy (2018–2022): Making Markets Work for the SDGs] (นครนิวยอร์ก, 2563)

Valuable 500⁷⁷ และโครงการ Disability Equality Index หรือดัชนีความเสมอภาคด้านความพิการ⁷⁸ ได้ออกแบบและดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการให้เป็นกระแสหลักในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของบริษัท คนพิการเป็นประชากรส่วนสำคัญและเป็นตลาดผู้บริโภคที่อาจมีขนาดใหญ่ แต่ยังไม่ได้รับการเข้าถึงหรือพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

ประชากรกลุ่มนี้มีรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้เป็นมูลค่า 1.9 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมูลค่ารายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้นี้เพิ่มขึ้นเป็น 13 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อรวมสมาชิกในครอบครัว ผู้ร่วมดูแล และพันธมิตรที่ให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการที่ครอบคลุมคนพิการเข้ามาพิจารณาด้วย⁷⁹ ภาคส่วนต่าง ๆ กำลังวัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความครอบคลุมด้านความพิการเพิ่มมากขึ้น⁸⁰ เพื่อให้เกิดตลาดที่ครอบคลุมทุกคน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มความพร้อมและการมีอยู่ของผลิตภัณฑ์ บริการ และกิจกรรมในตลาดที่ครอบคลุมคนพิการ ทั้งยังมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการที่มีความสามารถอย่างจริงจังและมีความหมาย ในฐานะผู้จัดการ นักออกแบบ ช่างเทคนิค ผู้ผลิต และในบทบาทอื่น ๆ ตลอดห่วงโซ่คุณค่า

---

⁷⁷ Valuable 500 เป็นเครือข่ายธุรกิจระดับโลกที่ประกอบด้วยประธานเจ้าหน้าที่บริหารจำนวน 500 คนและบริษัทของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ สมาชิกของเครือข่ายได้ให้คำมั่นต่อการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการและกำลังเริ่มทำงานร่วมกันในฐานะเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบผ่านการดำเนินการร่วมกันอย่างสอดคล้องกัน สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู www.thevaluable500.com/

⁷⁸ Disability Equality Index หรือดัชนีความเสมอภาคด้านความพิการ ซึ่งริเริ่มโดย Disability: IN และสมาคมคนพิการแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of People with Disabilities) เป็นเครื่องมือวัดเทียบเคียงที่ครอบคลุม ซึ่งช่วยให้บริษัทต่าง ๆ สามารถจัดทำแผนงานที่ประกอบด้วย การดำเนินการที่วัดผลได้และเป็นรูปธรรม เพื่อมุ่งไปสู่ความครอบคลุมด้านความพิการในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู www.disabilityin.org/what-we-do/disability-equality-index/

⁷⁹ Return on Disability Group, “Insights”. ดูได้ที่ www.rod-group.com/insights

⁸⁰ ตัวอย่างเช่น ATscale ซึ่งเป็นหุ้นส่วนระดับโลกด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำนักงานบริการโครงการแห่งสหประชาชาติ (UNOPS) เป็นเจ้าภาพ ระบุว่า ทุก ๆ 1 ดอลลาร์สหรัฐที่ลงทุนในการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่า 9 ดอลลาร์สหรัฐ โปรดดู ATscale, *เหตุผลสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก* [The Case for Investing in Assistive Technology] (เจนีวา, 2563) ดูได้ที่ www.atscalepartnership.org/investment-case

การดำเนินการที่เสนอภายใต้ประเด็นสำคัญนี้มุ่งเน้นความครอบคลุมด้านความพิการในภาคเอกชน
สองด้าน ได้แก่

A. ธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ

B. การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพ ความสอดคล้องกับความต้องการ และความดึงดูดใจด้าน
สุนทรีภาพของผลิตภัณฑ์⁸¹ และบริการ⁸² สำหรับคนพิการ

ธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการสามารถสร้างผลกำไรได้ และมีลักษณะสำคัญห้าประการดังต่อไปนี้⁸³

- 1) มีนโยบายหรือยุทธศาสตร์ระดับองค์กรที่ตอกย้ำพันธสัญญาขององค์กรต่อความครอบคลุมด้านความ
พิการ
- 2) ห่วงโซ่คุณค่าทางธุรกิจทั้งระบบเอื้อให้คนพิการสามารถมีบทบาทที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น ในฐานะ
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค ผู้รับจ้าง ที่ปรึกษา ผู้จัดการ
สินค้าและบริการ ผู้จัดการจำหน่าย และผู้บริโภค
- 3) มีผลิตภัณฑ์และบริการกระแสหลักที่ยึดหลักการออกแบบที่เป็นสากล
- 4) มีแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่ครอบคลุมคนพิการ ซึ่งบริษัทภาคเอกชนมีบทบาทในฐานะ
(a) ผู้ยื่นข้อเสนอราคาเพื่อรับสัญญาจากภาครัฐ หรือการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
(b) ผู้จัดซื้อที่เชิญชวนให้มีการยื่นข้อเสนอราคา เพื่อจัดซื้อสินค้าและบริการสำหรับใช้ในการ
ดำเนินงานของบริษัทเอง หรือการจัดซื้อจัดจ้างภาคเอกชน
- 5) มีสภาพแวดล้อมการทำงานและกระบวนการทางธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกในสถานที่ทำงานที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศ ระบบ
และเครือข่ายดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ ตลอดจนการตลาดและกิจกรรมทางธุรกิจอื่น ๆ ที่ครอบคลุม
คนพิการ

⁸¹ ตัวอย่างเช่น Permobil ซึ่งเป็นบริษัทภาคเอกชนของสวีเดน พัฒนา ผลิต และทำการตลาดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงรถเข็นและ
ระบบที่นั่งสำหรับรถเข็น ซึ่งช่วยให้คนพิการทางร่างกายสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลากหลายยิ่งกว่าสิ่งที่รถเข็นแบบทั่วไปจะสามารถเอื้อให้ทำ
ได้ บริษัทมีความเชื่อว่าเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานทางเทคนิคระดับสูงเช่นเดียวกับมาตรฐานที่ใช้กับผลิตภัณฑ์อื่น
ๆ ทุกประเภทที่ประชาชนทั่วไปในสังคมใช้ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู www.permobil.com/en-us

⁸² ตัวอย่างเช่น Huawei ได้พัฒนาอวตารภาษามือเพื่อสนับสนุนการสื่อสารและการเรียนรู้ของคนหูหนวก อวตารภาษามือของ Huawei ซึ่งได้รับ
การปรับปรุงในปี พ.ศ. 2565 สามารถแปลงข้อความที่ป้อนด้วยอักษรจีนให้เป็นภาษามือมาตรฐานจีนได้โดยทันที บริการแปลเป็นภาษามือมาตรฐาน
จีนดังกล่าวครอบคลุมท่าภาษามือมากกว่า 20,000 ท่า เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ Huawei ยังอยู่
ระหว่างการพัฒนาบริการแปลภาษามือที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ หรือ SignPal Kit ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โปรดดู ESCAP, *ภาษามือคืออะไร [Sign
Language, What Is It?]* (กรุงเทพฯ, 2566)

⁸³ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP), *ตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง: ความครอบคลุมด้านความ
พิการเพื่อวิวัฒนาการของธุรกิจเอเชียและแปซิฟิก [Catalysts of Change: Disability Inclusion for Business Evolution in Asia and the
Pacific]*, ชุดสิ่งพิมพ์ *Disability at a Glance* (กรุงเทพฯ, 2566)

การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนาช่วยปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการสำหรับคนพิการ การมีส่วนร่วมดังกล่าวอาจครอบคลุมทั้งการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการกระแสหลัก และผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมโดยเฉพาะกับคนพิการประเภทต่าง ๆ ยังคงมีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้คนพิการจำนวนมากขึ้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในชุมชนได้⁸⁴ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์และบริการดังกล่าวยังช่วยลดภาระทางกายและจิตใจของผู้ร่วมดูแลคนพิการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็กหญิง รวมถึงผู้หญิงสูงอายุ

การดำเนินการหลัก

ระหว่าง พ.ศ. 2566–2575 รัฐบาลอาจดำเนินการต่อไปนี้

I. การดำเนินการด้านกฎหมายและการปฏิรูปนโยบาย

A. องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ โดยร่วมมือกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทบพวน แก๊ซ หรือจัดทำกฎหมายและกฎระเบียบที่กำกับดูแลการจ้างงาน⁸⁵ แรงงาน และการพาณิชย์ ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ เพื่อเป็นหลักประกันของการไม่เลือกปฏิบัติและการผนวกรวมคนพิการ รวมทั้งบรรจุบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและมาตรฐานด้านการเข้าถึงไว้ในการดำเนินงานของภาคเอกชน

B. กระทรวงในสายงานทุกกระทรวงและหน่วยงานภาครัฐทุกระดับจัดทำ รับรอง และดำเนินนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ครอบคลุมคนพิการ โดยใช้การทำสัญญาแบบให้สิทธิพิเศษ⁸⁶ และ/หรือบูรณาการข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านการเข้าถึงไว้ในกระบวนการประกวดราคาหรือการยื่นข้อเสนอราคา ตลอดจนติดตามตรวจสอบการดำเนินกระบวนการดังกล่าวและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

C. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรม รวมทั้งหน่วยงานเทียบเท่าในทุกระดับของภาครัฐ จัดให้มีมาตรการจูงใจ⁸⁷ แก่บริษัทภาคเอกชนที่แสดงให้เห็นถึงแนวปฏิบัติทางธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

⁸⁴ องค์การอนามัยโลกและกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF), รายงานระดับโลกว่าด้วยเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก [Global Report on Assistive Technology] (เจนีวา, 2565)

⁸⁵ การดำเนินการดังกล่าวอาจครอบคลุมถึงการสรรหาและรับบุคลากรเข้าทำงาน การได้ฝึกงานในสถานประกอบการ การพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และความก้าวหน้าในสายอาชีพ

⁸⁶ การทำสัญญาแบบให้สิทธิพิเศษอาจดำเนินการกับธุรกิจที่บริหารงานโดยคนพิการ และธุรกิจที่ส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการโดยผลิตสินค้าและบริการที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ซึ่งยึดหลักการการออกแบบสำหรับคนทุกคน ดำเนินมาตรการเชิงรุกในการจ้างงานคนพิการ จัดให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และมีพันธกิจเชิงนโยบายต่อความครอบคลุมด้านความพิการในระดับผู้บริหาร

⁸⁷ มาตรการจูงใจอาจมีได้หลายรูปแบบ รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงโควตาการจ้างงาน การลดหย่อนภาษี เงินอุดหนุนทางการเงิน และการทำสัญญาแบบให้สิทธิพิเศษ

- C1. ความมุ่งมั่นของผู้นำ⁸⁸ ต่อความครอบคลุมด้านความพิการ และยุทธศาสตร์ขององค์กรด้านความครอบคลุมด้านความพิการ
- C2. ความก้าวหน้าในการจ้างลูกจ้างที่เป็นคนพิการในงานทุกประเภท โดยเฉพาะในหน้าที่งานด้านเทคนิคและวิชาชีพ ตลอดจนในตำแหน่งผู้นำและตำแหน่งที่มีอำนาจในการตัดสินใจ
- C3. การยึดถือและปฏิบัติตามหลักการการออกแบบสำหรับคนทุกคนในการออกแบบ การผลิต และการทำการตลาดสินค้าและบริการสำหรับประชาชนทั่วไป
- C4. การดำเนินแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาคเอกชนที่ครอบคลุมคนพิการ
- C5. การสร้างสถานที่ทำงานที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้และครอบคลุมคนพิการในทุกมิติ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและดิจิทัล กระบวนการทางธุรกิจ รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กร และทัศนคติของเพื่อนร่วมงาน

D. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรม รวมทั้งหน่วยงานเทียบเท่าในทุกระดับของภาครัฐ บูรณาการมิติด้านความพิการไว้ในนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ความหลากหลาย ความเสมอภาค และความครอบคลุม (DEI) ตลอดจนธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ภาคธุรกิจนำไปใช้

E. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านสื่อ การกระจายเสียงและแพร่ภาพ และการสื่อสารดิจิทัล โดยร่วมมือกับกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรม ตลอดจนสมาคมด้านการตลาดและการโฆษณา อำนวยให้เกิดการจัดทำแนวทางและระเบียบปฏิบัติสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ และสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งภาคอุตสาหกรรมบันเทิง เพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการ และขจัดเนื้อหาที่อาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความพิการ การตีตรา การสร้างภาพเหมารวม และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับคนพิการ

F. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม ร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนในการจัดทำ สนับสนุน และดำเนินการตามกรอบนโยบายและกลไกสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ครอบคลุมคนพิการ

G. รัฐบาลท้องถิ่นจัดทำโครงการที่มุ่งเป้าเพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้ประกอบการและเจ้าของธุรกิจที่เป็นคนพิการสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินและสินเชื่อ และเมื่อสามารถดำเนินการได้ ให้บูรณาการการสนับสนุนที่ออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของสตรีพิการไว้ในโครงการสินเชื่อรายย่อยและบริการทางการเงินที่มีอยู่เดิม ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อเสริมพลังทางเศรษฐกิจของสตรี

⁸⁸ ความมุ่งมั่นของผู้นำสามารถแสดงให้เห็นได้จากการปรึกษาหารือ ตัวอย่างเช่น การปรึกษาหารือภายในองค์กรกับลูกจ้างที่เป็นคนพิการ และการปรึกษาหารือกับบุคคลภายนอกซึ่งเป็นคนพิการที่มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นด้านการจ้างงาน เพื่อร่วมกันออกแบบมาตรการเชิงนโยบายที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อันนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมของสถานที่ทำงานที่ครอบคลุมคนพิการ ตลอดจนระบบสำหรับการปรับทัศนคติและการปฐมนิเทศพนักงาน การจ้างงาน การฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก และการแก้ไขข้อขัดแย้ง รวมทั้งการติดตามและประเมินผล

II. กลไกเชิงสถาบัน

A. หน่วยงานภาครัฐทุกระดับจัดตั้งกลไกใหม่เพื่อจัดทำ ติดตาม และกำกับให้มีการปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติงานมาตรฐานว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ครอบคลุมคนพิการ หากไม่สามารถจัดตั้งกลไกใหม่ขึ้นเป็นการเฉพาะได้ อาจปรับใช้กลไกที่มีอยู่เดิม โดยบูรณาการการดำเนินการที่จำเป็นไว้ในนโยบายและแผนงานของกลไกดังกล่าว

B. หอการค้าและสมาคมธุรกิจในระดับชาติและระดับอนุชาติส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการที่มีความเชี่ยวชาญด้านสิทธิคนพิการและความครอบคลุมด้านความพิการ องค์กรคนพิการ ตลอดจนผู้ประสานงานหลักของภาครัฐด้านความครอบคลุมด้านความพิการ ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

B1. จัดทำ นำไปปฏิบัติ กำกับให้มีการปฏิบัติตาม และติดตามจรรยาบรรณของภาคอุตสาหกรรมว่าด้วยการห้ามและการต่อต้านการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ ตลอดจนการเสริมพลังคนพิการ โดยเฉพาะสตรีพิการและกลุ่มคนพิการอื่น ๆ ที่ถูกทำให้เป็นชายขอบ ให้สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางธุรกิจ

B2. จัดทำและส่งเสริมให้มีการนาระเบียบปฏิบัติงานมาตรฐานว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาคเอกชนที่ครอบคลุมคนพิการไปใช้

B3. จัดทำระเบียบปฏิบัติงานมาตรฐานสำหรับการปรึกษาหารือกับคนพิการเกี่ยวกับการร่วมออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ ตลอดจนการวิจัยและพัฒนาโดยทั่วไป

B4. ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดเครือข่ายนายจ้างในระดับชาติและระดับอนุชาติ เพื่อให้มีกลไกที่มุ่งเน้นภาคธุรกิจ ซึ่งสนับสนุนให้บริษัทภาคเอกชนดำเนินการเชิงรุก แบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งจัดการหารือกับภาครัฐและองค์กรของคนพิการ เพื่อรับคำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าถึงและการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล⁸⁹

III. การพัฒนาศักยภาพ

A. กระทรวงที่เป็นหน่วยงานประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการพาณิชย์ การพัฒนาอุตสาหกรรม การประกอบการของภาคเอกชน และบริการทางการเงิน ตลอดจนสมาคมธุรกิจและองค์กรของคนพิการ รวมทั้งประสานความร่วมมือกับผู้บุกเบิกด้านธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการทั้งในระดับนานาชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

⁸⁹ ในทำนองเดียวกัน องค์การสหประชาชาติและหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างประเทศหรือระดับภูมิภาคอื่น ๆ อาจส่งเสริมและอำนวยความสะดวกดังกล่าวในระดับภูมิภาค เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและการหารือระหว่างภาคธุรกิจเอกชนด้วยกัน ตลอดจนระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ อันจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนความครอบคลุมด้านความพิการและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ความพยายามดังกล่าวอาจต่อยอดจากโครงการริเริ่มที่มีอยู่ เช่น เครือข่ายธุรกิจและความพิการระดับโลกขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Global Business and Disability Network) โครงการ Valuable 500 และ Workability International

A1. จัดทำสื่อการฝึกอบรมและจัดตั้งคณะวิทยากรเพื่อดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ⁹⁰ โดยให้เนื้อหาการฝึกอบรมครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

- (a) องค์ประกอบสำคัญห้าประการของธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ ซึ่งกล่าวไว้ข้างต้นในส่วน “คำอธิบาย”
- (b) ธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการเป็นประโยชน์ต่อทุกคน
- (c) ธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ: แนวทางการนำไปปฏิบัติ

A2. ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการในทุกระดับ โดยมุ่งเน้นบริษัทภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงหน่วยงานดังต่อไปนี้

- (a) บริษัทที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้สูง
- (b) บริษัทที่มีลูกจ้างจำนวนมาก
- (c) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงวิสาหกิจเพื่อสังคม
- (d) สมาคมการค้าหรือสมาคมวิชาชีพ หอการค้า และ/หรือสภาอุตสาหกรรม
- (e) หน่วยงานด้านสื่อและบริษัทในอุตสาหกรรมบันเทิง

A3. ระบุและพัฒนาเครือข่ายบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำด้านความครอบคลุมด้านความพิการ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกด้านวัฒนธรรมและพฤติกรรมภายในบริษัทของตนและในภาคธุรกิจโดยรวม

A4. สร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการสนับสนุนของสาธารณชนต่อธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ โดยใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคให้สนับสนุนธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ

A5. ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันหรือคณะวิชาด้านธุรกิจและการจัดการ เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับความครอบคลุมด้านความพิการให้แก่ผู้นำธุรกิจและผู้ประกอบการทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยบรรจุหลักสูตรด้านความครอบคลุมด้านความพิการไว้ในแผนการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นเจ้าของธุรกิจและผู้บริหารทั้งในปัจจุบันและอนาคต

B. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรมส่งเสริมการบ่มเพาะเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านสินค้า บริการ และเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยยึดหลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน ผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การทำให้สินค้า บริการ และเทคโนโลยีดังกล่าวมีอยู่อย่างแพร่หลายและสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น ทั้งในตลาดภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ย่อมก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

⁹⁰ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการจัดทำแผนงานที่ประกอบด้วยการดำเนินการด้านความครอบคลุมด้านความพิการที่สามารถวัดผลได้และเป็นรูปธรรม บริษัทต่าง ๆ อาจศึกษาเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นภายใต้ดัชนีความเสมอภาคด้านความพิการ (Disability Equality Index) ซึ่งริเริ่มโดย Disability: IN และสมาคมคนพิการแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of People with Disabilities) ดูได้ที่ www.disabilityin.org/resources/

C. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและการฝึกอบรมทางเทคนิคและอาชีวศึกษา ประสานความร่วมมือกับบริษัท สมาคมธุรกิจ และหน่วยงานเทียบเท่า เพื่อเสริมสร้างมาตรการในการจับคู่ชุดทักษะของคนพิการกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

D. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการจ้างงานพัฒนาบริการผู้ฝึกสอนงาน (job coach) และโครงการสนับสนุนการจ้างงานอื่น ๆ เพื่อช่วยให้คนพิการได้รับโอกาสในการยกระดับทักษะและปรับเปลี่ยนทักษะ ตลอดจนช่วยในการหางานและการคงอยู่ในการจ้างงาน⁹¹

E. กระทรวงที่เป็นหน่วยงานประสานงานหลักด้านความพิการเป็นหุ้นส่วนกับกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการจ้างงาน เพื่อจัดตั้งศูนย์กลางทรัพยากรที่ให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการสนับสนุนด้านการจ้างงานที่สามารถนำไปใช้ได้จริงสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เป็นผู้นำด้านแนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างโอกาสการจ้างงานที่ครอบคลุมคนพิการและยั่งยืน ตลอดจนแพลตฟอร์มจับคู่งานที่เป็นนวัตกรรม⁹²

F. กระทรวงสายงานที่เกี่ยวข้องจัดการฝึกอบรมและให้คำแนะนำติดตามผลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ครอบคลุมคนพิการแก่เจ้าหน้าที่ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและผู้ยื่นข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้าง⁹³

IV. รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญที่ 4

1. Disability: IN and the American Association of People with Disabilities, “Resource Library” สืบค้นได้ที่ www.disabilityin.org/resources/
2. ESCAP, Disability at A Glance พ.ศ. 2564: the shaping of disability-inclusive employment in Asia and the Pacific (Bangkok, 2021). สืบค้นได้ที่ www.unescap.org/kp/2021/disability-glance-2021-shaping-disability-inclusive-employment-asia-and-pacific
3. ESCAP, Catalysts of Change: *Disability Inclusion for Business Evolution in Asia and the Pacific*, Disability at a Glance series (Bangkok, 2023). สืบค้นได้ที่ www.unescap.org/kp/2023/disability-glance-2023-catalysts-change-disability-inclusion-business-asia-and-pacific
4. International Labour Organization, “ILO GBDN Self-Assessment” สืบค้นได้ที่ www.businessanddisability.org/news/ilo-gbdn-self-assessment/

⁹¹ สำหรับแนวทางโดยละเอียดและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับบริการผู้ฝึกสอนงานและบริการสนับสนุนการจ้างงาน โปรดดู ESCAP, *ภาพรวมสถานการณ์ความพิการ พ.ศ. 2564: การกำหนดทิศทางการจ้างงานที่ครอบคลุมคนพิการในเอเชียและแปซิฟิก* [Disability at a Glance 2021: The Shaping of Disability-Inclusive Employment in Asia and the Pacific] (กรุงเทพฯ, 2564)

⁹² ตัวอย่างเช่น Our Ability เป็นศูนย์กลางทรัพยากรที่ให้ข้อมูลและความช่วยเหลือแก่ทั้งนายจ้างและผู้หางานที่เป็นคนพิการ โดยดำเนินงาน Jobs Ability ซึ่งเป็นระบบที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์เชิงกำเนิด เพื่อจับคู่คนพิการและทักษะของบุคคลเหล่านั้นกับงานที่เหมาะสม และช่วยเหลือธุรกิจในการสรรหาบุคลากร นอกจากนี้ ยังให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เช่น การส่งเสริมการเข้าถึงในกระบวนการสรรหาบุคลากร สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู www.ourability.com/

⁹³ ผู้ยื่นข้อเสนออาจรวมถึงวิสาหกิจเพื่อสังคม ตลอดจนวิสาหกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

5. Our Ability, “Creating generative AI to build an accessible world for individuals with disabilities” สืบค้นได้ที่ www.ourability.com

5.2.5 ประเด็นสำคัญที่ 5: ส่งเสริมการนำแนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติเพศภาวะ มาใช้ในการจัดทำและดำเนินนโยบาย และโครงการด้านความพิการ

ปฏิกณฺญาจาการ์ตา

ส่งเสริมการนำแนวทางตลอดช่วงชีวิตที่ตอบสนองต่อมิติทางเพศภาวะมาใช้ในการจัดทำและดำเนินนโยบาย และโครงการด้านความพิการ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับ (i) การขยายทั้งระบบคุ้มครองทางสังคมกระแสหลักและเฉพาะด้านความพิการให้ครอบคลุมเด็กเล็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุพิการ (ii) การจัดบริการตรวจพบและแทรกแซงในระยะปฐมวัยสำหรับเด็กพิการให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์นโยบาย โครงการ และการลงทุนเพื่อสร้างทุนมนุษย์ (iii) การประกันการศึกษาที่ต่อเนื่อง และครอบคลุมสำหรับผู้เรียนพิการทุกคน และ (iv) การตอบสนองต่อการเลือกปฏิบัติและอุปสรรคที่สตรีและเด็กหญิงพิการ รวมถึงสตรีสูงอายุพิการ มักเผชิญในการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลและบริการ รวมถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์

คำอธิบาย

ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายประการที่เชื่อมโยงกับความพิการ ซึ่งรวมถึงการสูงวัยของประชากร ตลอดจนผลกระทบระยะยาวทางสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และโรคไม่ติดต่อ เป็นต้น สตรีและเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะต้องเป็นผู้รับภาระหน้าที่ในการดูแลเป็นส่วนใหญ่โดยไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ สถานะทางการเงินของบุคคลเหล่านี้จึงมักตกอยู่ในภาวะเสี่ยง ภาระหน้าที่ในการดูแลอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมักไม่มีโอกาสได้พักจากภาระดังกล่าวส่งผลให้บุคคลจำนวนมากต้องดำรงชีวิตภายใต้ความตึงเครียดทางจิตใจอย่างรุนแรง ปัจจัยเหล่านี้ยิ่งซ้ำเติมผลกระทบจากอุปสรรคที่คนพิการเผชิญอยู่แล้ว

มุมมองตลอดช่วงชีวิต

ความครอบคลุมด้านความพิการจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินมาตรการจากหลายภาคส่วนตลอดช่วงชีวิต แนวทางตลอดช่วงชีวิตเพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการตระหนักถึงความท้าทายและความต้องการเฉพาะในแต่ละช่วงของชีวิต ซึ่งในหลายมิติ สตรีและบุรุษพิการ ตลอดจนเด็กหญิงและเด็กชายพิการ ประสบแตกต่างกัน

มีการดำเนินมาตรการและการสนับสนุนหลากหลายรูปแบบที่จำเป็นต่อการวางรากฐานสำหรับการพัฒนาและการมีส่วนร่วมทางสังคมของคนพิการตลอดชีวิต ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการตรวจคัดกรองและ

การแทรกแซงตั้งแต่ปฐมวัย การคุ้มครองทางสังคม การศึกษาแบบครอบคลุม การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการดูแลสุขภาพ รวมถึงบริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์

รากฐานของสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีตลอดชีวิตก่อตัวขึ้นในช่วงปีแรก ๆ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของเด็ก การวัดพัฒนาการเด็กปฐมวัยในช่วงเวลาต่าง ๆ และในกลุ่มเด็กที่แตกต่างกันจะช่วยให้เกิดข้อมูลที่ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายเข้าใจอุปสรรคต่อความก้าวหน้าด้านพัฒนาการของเด็ก ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมายในการจัดสรรทรัพยากรไปสู่นโยบายและมาตรการที่สนับสนุนเด็กที่มีความเสี่ยงสูงสุดที่จะไม่สามารถบรรลุศักยภาพด้านพัฒนาการของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁹⁴

การคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนพิการเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำให้คนพิการได้รับการผนวกรวมอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมในสังคมอย่างแท้จริง การคุ้มครองทางสังคมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลดและป้องกันความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการรับมือกับเหตุการณ์กระทบกระเทือนและวิกฤตต่าง ๆ ให้แก่ทุกคนตลอดช่วงชีวิต โดยช่วยเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็น ความมั่นคงด้านรายได้ และบริการสนับสนุนอื่น ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลในแต่ละช่วงของชีวิต เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองทางสังคมถ้วนหน้า ระบบและโครงการต่าง ๆ จะต้องได้รับการออกแบบให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์เฉพาะของประชากรแต่ละกลุ่มและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลเหล่านั้นอาจเผชิญ⁹⁵

การประกันสิทธิในการศึกษาแบบครอบคลุมจำเป็นต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม นโยบาย และแนวปฏิบัติในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อให้สามารถรองรับความหลากหลายของผู้เรียนแต่ละคน การออกแบบการเรียนรู้สำหรับคนทุกคน (Universal Design for Learning: UDL)⁹⁶ ได้รับการยอมรับมากขึ้นในฐานะกรอบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการออกแบบดังกล่าวตระหนักว่าทุกคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและได้รับประโยชน์จากเทคนิคการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลาย เมื่อระบบการศึกษาปรับเปลี่ยนออกจากรูปแบบที่พยายามกำหนดการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะมีความพิการหรือไม่มีความพิการ จะดีขึ้น และแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นด้วย⁹⁷

⁹⁴ องค์การอนามัยโลก, “องค์การอนามัยโลกเริ่มใช้แนวทางแบบองค์รวมรูปแบบใหม่ในการวัดพัฒนาการเด็กปฐมวัย” [“WHO Rolls Out New Holistic Way to Measure Early Childhood Development”] ดูได้ที่ www.who.int/news/item/27-02-2023-who-rolls-out-new-holistic-way-to-measure-early-childhood-development

⁹⁵ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP), *แนวทางการออกแบบการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมคนพิการ* [How to Design Disability-Inclusive Social Protection], ชุดคู่มือนโยบายการพัฒนาสังคม (กรุงเทพฯ, 2564)

⁹⁶ การออกแบบการเรียนรู้สำหรับคนทุกคน (Universal Design for Learning: UDL) เป็นแนวทางการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อจัดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และกำหนดให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถปรับให้สอดคล้องกับจุดแข็งและความต้องการของทุกคน

⁹⁷ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคละตินอเมริกาและแคริบเบียน, “การออกแบบการเรียนรู้สำหรับคนทุกคนและตำราเรียนดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้—ทำความเข้าใจกับตำราเรียนดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้และบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา” [“Universal Design for Learning and Accessible Digital Textbooks—Find Out What ADT Is and How It Can Transform Education”] ดูได้ที่ www.unicef.org/lac/en/universal-design-learning-and-accessible-digital-textbooks

การดำเนินการที่เสนอภายใต้ประเด็นสำคัญนี้ เช่นเดียวกับการดำเนินการภายใต้ประเด็นสำคัญอื่น ๆ มิได้เป็นรายการที่ครอบคลุมทั้งหมด และมีได้ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่จำเป็นต้องได้รับการลงทุนและการดำเนินมาตรการอื่น ๆ ในส่วนนี้มีการเสนอขั้นตอนสำคัญบางประการในแต่ละช่วงของชีวิต ตั้งแต่ปฐมวัย วัยรุ่น และวัยเยาว์ ไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ รวมถึงวัยสูงอายุ ซึ่งอาจช่วยวางรากฐานที่มั่นคงเพื่อให้คนพิการสามารถใช้สิทธิและแสวงหาการพัฒนาในทุกมิติของชีวิต โดยคำนึงถึงมิติทางเพศภาวะ แม้ว่าการดำเนินการที่เสนอโดยทั่วไป จะได้รับการจัดหมวดหมู่ตามช่วงของชีวิตดังกล่าวข้างต้น แต่การดำเนินการบางประการอาจเกี่ยวข้องกับนโยบายและโครงการที่ครอบคลุมตลอดช่วงชีวิตทั้งหมด

มุมมองด้านเพศภาวะ

ตลอดช่วงชีวิต ยังคงมีช่องว่างระหว่างเพศในภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งยิ่งเพิ่มความเปราะบางและการถูกทำให้เป็นชายขอบของสตรีและเด็กหญิงพิการในความหลากหลายทุกรูปแบบ การศึกษาเกี่ยวกับความชุกของความพิการแสดงให้เห็นแนวโน้มโดยรวมอย่างสม่ำเสมอว่า ความชุกของความพิการในกลุ่มสตรีสูงกว่าในกลุ่มบุรุษ และความแตกต่างระหว่างเพศดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามอายุ⁹⁸ เมื่อพิจารณาผลสะสมและผลกระทบที่ทับซ้อนกันของความเปราะบางตลอดช่วงชีวิต⁹⁹ สตรีจึงมีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในความยากจนมากกว่าบุรุษ

การศึกษาต่าง ๆ ยังแสดงให้เห็นว่า ตลอดช่วงชีวิต สตรีและเด็กหญิงพิการมีความเสี่ยงที่จะประสบความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าสตรีและเด็กหญิงที่ไม่มีความพิการ ในขณะเดียวกัน สตรีและเด็กหญิงพิการยังประสบกับความรุนแรงและการล่วงละเมิดในรูปแบบเฉพาะ ซึ่งกระทำโดยสมาชิกในครอบครัว ผู้ดูแล คู่ครองหรือคู่สัมพันธ์ใกล้ชิด หรือเกิดขึ้นภายในสถานดูแลแบบสถาบัน¹⁰⁰ นอกจากนี้ สตรีและเด็กหญิงพิการยังมีแนวโน้มที่จะถูกปฏิเสธสิทธิด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ สิทธิด้านการเจริญพันธุ์ และการเข้าถึงบริการที่เกี่ยวข้องมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น¹⁰¹

มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเสริมพลังให้สตรีและเด็กหญิงพิการมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเอง สามารถเรียกร้องและปกป้องสิทธิของตนเอง และมีส่วนร่วมในความพยายามจัดการเลือกปฏิบัติที่ตนประสบ สตรีและเด็กหญิงพิการต้องได้รับโอกาสให้สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนเมื่อร้องขอ และการตัดสินใจของบุคคลเหล่านั้นต้องได้รับการเคารพ

คู่มือการดำเนินงานได้กำหนดการดำเนินการที่ครอบคลุมในภาพรวมไว้หลายประการภายใต้ข้อ 5.1.5 **แนวทางตลอดช่วงชีวิตที่คำนึงถึงมิติทางเพศภาวะ** เพื่อเสริมสร้างกลไกโดยรวมที่เอื้อให้สามารถบูรณาการประเด็นเพศภาวะและความพิการให้เป็นกระแสหลักในทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ภายใต้ประเด็นสำคัญทั้งหก

⁹⁸ องค์การอนามัยโลก, รายงานระดับโลกว่าด้วยความเสมอภาคด้านสุขภาพสำหรับคนพิการ [Global Report on Health Equity for Persons with Disabilities] (เจนีวา, 2565)

⁹⁹ ความเปราะบางดังกล่าวอาจรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา การพัฒนาทักษะ และช่องทางที่หลากหลายในการเสริมพลังให้ตนเอง ตลอดจนการขาดโอกาสในการเข้าถึงบ้านอยู่ มรดก งานที่ได้รับค่าตอบแทน และการประกอบการ

¹⁰⁰ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, สตรีและเยาวชนพิการ [Women and Young Persons with Disabilities] (นครนิวยอร์ก, 2561)

¹⁰¹ แหล่งเดิม

คู่มือฉบับนี้ยังได้บูรณาการการดำเนินการเฉพาะเพื่อรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนกันและเสริมพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงพิการ

ภายใต้ประเด็นสำคัญที่ 5 คู่มือฉบับนี้ได้บูรณาการข้อพิจารณาด้านเพศภาวะไว้ใน การดำเนินการที่เสนอสำหรับแต่ละช่วงของชีวิต ขณะเดียวกัน เมื่อคำนึงถึงความเสี่ยงที่สูงเป็นพิเศษของสตรีและเด็กหญิงพิการตลอดจนความซับซ้อนของแนวทางแก้ไขที่จำเป็น จึงได้จัดทำรายการการดำเนินการแยกเฉพาะสำหรับการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงพิการ ตลอดจนประเด็นสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และสิทธิด้านการเจริญพันธุ์

การดำเนินการหลัก

ระหว่าง พ.ศ. 2566–2575 รัฐบาลอาจดำเนินการดังต่อไปนี้

I. ปฐมวัย

A. กระทรวงสาธารณสุข โดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการศึกษา เด็กพิการ และการคุ้มครองทางสังคม เป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของบริการตรวจพบความพิการ และการแทรกแซงในระยะปฐมวัยสำหรับเด็กพิการ โดยดำเนินการซึ่งรวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

A1. จัดตั้งหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของโครงการระดับชาติที่ดำเนินการคัดกรอง¹⁰² ความพิการ ในช่วงปฐมวัย เพื่อให้สามารถดำเนินการแทรกแซงได้ตั้งแต่วัยแรกและให้การสนับสนุนตลอดช่วงชีวิต โดยโครงการดังกล่าวครอบคลุมแต่ไม่จำกัดเพียงการดำเนินการดังต่อไปนี้

- (a) การคัดกรองทารกแรกเกิดเป็นกิจวัตร และการคัดกรองพัฒนาการเมื่อเด็กมีอายุถึงช่วงที่กำหนด¹⁰³
- (b) การจัดตั้งหรือคงไว้ซึ่งระบบส่งต่อกรณีเร่งด่วน เมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีข้อกังวลใด ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ไปยังบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพที่มีความสามารถและ ผู้ให้บริการอื่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อระบุความผิดปกติทางพัฒนาการที่เฉพาะเจาะจง¹⁰⁴

¹⁰² การคัดกรองมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุบุคคลในกลุ่มประชากรที่ดูเหมือนมีสุขภาพดี แต่มีความเสี่ยงสูงกว่าบุคคลทั่วไปที่จะประสบปัญหาหรือภาวะทางสุขภาพ เพื่อให้สามารถจัดการรักษาหรือดำเนินการแทรกแซงได้ตั้งแต่วัยแรก ซึ่งอาจส่งผลให้บุคคลบางส่วนที่ได้รับการคัดกรองมีผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่ดีขึ้น การคัดกรองไม่ใช่สิ่งเดียวกับการวินิจฉัยตั้งแต่วัยแรก การคัดกรองเป็นการเชิญชวนบุคคลที่ยังไม่มีอาการให้เข้ารับการตรวจ ขณะที่ การวินิจฉัยตั้งแต่วัยแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจหาภาวะต่าง ๆ ให้เร็วที่สุดในกลุ่มบุคคลที่แสดงอาการแล้ว สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู องค์การอนามัยโลก, *โครงการคัดกรอง: คู่มือฉบับย่อ* [Screening Programmes: A Short Guide] (เจนีวา, 2563)

¹⁰³ สำหรับแนวทางโดยละเอียด โปรดดู องค์การอนามัยโลก, *ชุดมาตรวัดพัฒนาการเด็กปฐมวัยระดับโลก ฉบับ 1.0 สำหรับวัดพัฒนาการของเด็กอายุต่ำกว่า 36 เดือนในระดับประชากร* [Global Scales for Early Development (GSED) v1.0 Package for Measurement of Child Development under 36 Months at Population Level] (เจนีวา, 2566) ดูได้ที่ www.who.int/publications/i/item/WHO-MSD-GSED-package-v1.0-2023.1

¹⁰⁴ ความผิดปกติทางพัฒนาการ หมายถึง ภาวะ เช่น ออทิสซึมหรือภาวะบกพร่องด้านการอ่าน ซึ่งโดยทั่วไปมีลักษณะสำคัญคือพัฒนาการล่าช้าหรือ การทำหน้าที่บกพร่อง โดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้ ภาษา การสื่อสาร การรู้คิด พฤติกรรม การเข้าสังคม หรือการเคลื่อนไหว

(c) การจัดให้มีการตรวจคัดกรองทุกประเภทโดยไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับครัวเรือนที่มี

รายได้น้อย โดยประกันว่าการตรวจดังกล่าวมีความเหมาะสมด้านภาษาและวัฒนธรรม

A2. บูรณาการการตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัยไว้ในยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และ/หรือโครงการระดับชาติ เช่น ยุทธศาสตร์ แผน หรือโครงการด้านการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ สุขภาพมารดาและเด็ก และ/หรือพัฒนาการเด็ก เพื่อวางรากฐานสำหรับแผนการพัฒนาตลอดช่วงชีวิตเพื่อสนับสนุนคนพิการ รวมถึงคนพิการที่ดำรงชีวิตอยู่ในภาวะถูกทำให้เป็นชายขอบ¹⁰⁵

A3. กำหนดข้อกำหนดเกี่ยวกับกำลังคนด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนไว้ในนโยบายด้านการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการพัฒนาชุมชน รวมถึงกำลังคนสำหรับการตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัย โดยระบุจำนวนบุคลากรที่เกี่ยวข้องและการฝึกอบรมที่บุคลากรเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับ

A4. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านสุขภาพ สวัสดิการ และการพัฒนาชุมชน จัดตั้งหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการฝึกอบรมกำลังคนวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง เพื่อให้สามารถจัดบริการตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัยที่มีคุณภาพ

A5. จัดตั้งระบบส่งต่อกรณีที่มีประสิทธิภาพระหว่างระบบตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัยกับระบบการคุ้มครองทางสังคมในทุกระดับ เพื่อให้เด็กเล็กพิการที่ได้รับการตรวจพบและครอบครัวสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่เป็นเงินสดและสิทธิประโยชน์ด้านการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

A6. จัดตั้งระบบการสื่อสารและการประสานงานระหว่างกระทรวงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อบูรณาการการตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัยไว้ในบริการกระแสหลักของกระทรวงสายงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา สุขภาพ เด็ก และความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัว

B. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการจดทะเบียนการเกิดดำเนินการรณรงค์สาธารณะและให้การสนับสนุนเพื่อประกันว่าเด็กพิการ โดยเฉพาะเด็กพิการที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท พื้นที่ห่างไกล ชุมชนชนพื้นเมือง และ/หรือชุมชนที่มีรายได้น้อย ตลอดจนเด็กหญิงและเด็กที่มารดามีระดับการศึกษาต่ำ จะได้รับการจดทะเบียนการเกิดทันทีหลังคลอด โดยตระหนักว่าการจดทะเบียนการเกิดเป็นขั้นตอนแรกของการคุ้มครองสิทธิทุกประการของเด็กพิการ¹⁰⁶

¹⁰⁵ ในยุทธศาสตร์และนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลควรคำนึงถึงความหลากหลายของวิถีพัฒนาการ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำให้การเลือกปฏิบัติบนฐานความสามารถดำรงอยู่ต่อไป บริการตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการออกแบบและจัดให้ในลักษณะที่สนับสนุนเด็กซึ่งมีความต้องการด้านการพัฒนาที่หลากหลาย แทนที่จะกำหนดให้เด็กทุกคนต้องเป็นไปตามวิถีพัฒนาการมาตรฐานแบบเดียวกัน

¹⁰⁶ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ, ได้รับการมองเห็น ได้รับการนับรวม และได้รับการผนวกรวม: การใช้ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กพิการ [Seen, Counted, Included: Using Data to Shed Light on the Well-Being of Children with Disabilities] (นครนิวยอร์ก, 2564)

C. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านสุขภาพและการศึกษาร่วมมือกันออกแบบและพัฒนาโครงการแทรกแซงด้านการศึกษาปฐมวัย (early childhood education: ECE) ซึ่งสนับสนุนความพร้อมในการเข้าเรียนของเด็กพิการอายุระหว่าง 3–5 ปีที่ยังไม่ได้เข้าเรียนในชั้นอนุบาล ตลอดจนเด็กพิการที่มีอายุมากกว่าซึ่งยังศึกษาอยู่ในโครงการระดับก่อนประถมศึกษา

D. รัฐบาลทุกระดับดำเนินการมาตรการเพื่อเพิ่มความพร้อมในการให้บริการและทำให้บริการแทรกแซงในระยะปฐมวัยมีค่าใช้จ่ายที่ประชาชนสามารถรับภาระได้ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

- D1. เพิ่มการจัดบริการดังกล่าวโดยภาครัฐ
- D2. จัดสรรเงินสนับสนุนแก่ผู้ให้บริการภาคประชาสังคม
- D3. กำหนดเพดานค่าบริการของผู้ให้บริการภาคเอกชน
- D4. ส่งเสริมรูปแบบและวิธีการให้บริการที่เป็นนวัตกรรม
- D5. กระจายการจัดบริการดังกล่าวเพื่อให้สามารถเข้าถึงชุมชนชนบท พื้นที่ห่างไกล ชุมชนชนพื้นเมือง และ/หรือชุมชนที่มีรายได้น้อย

E. รัฐบาลท้องถิ่นสนับสนุนผู้ให้บริการภาคประชาสังคมในการสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างศักยภาพของบิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพในชุมชน เกี่ยวกับการตรวจพบความพิการและการแทรกแซงในระยะปฐมวัย ตลอดจนเพิ่มการเข้าถึงบริการสนับสนุนโดยชุมชนสำหรับครอบครัวของเด็กพิการ

II. วัยรุ่นและเยาวชน

A. กระทรวงศึกษาธิการพัฒนาและ/หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของกฎหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับชาติ ซึ่งกำหนดเป้าหมายและกรอบเวลาที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาการศึกษาแบบครอบคลุม คนพิการให้ขยายครอบคลุมทั่วทั้งระบบ¹⁰⁷ ในทุกระดับ¹⁰⁸ พร้อมทั้งดำเนินการอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

A1. ปฏิรูปหน่วยการศึกษาพิเศษที่มีอยู่ในทุกระดับให้เป็นหน่วยการศึกษาแบบครอบคลุม เพื่อให้การจัดการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการสำหรับผู้เรียนพิการทุกคนได้รับการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสถาบัน และจัดตั้งหน่วยการศึกษาแบบครอบคลุมในกรณีที่ยังไม่มีหน่วยดังกล่าว

A2. ใช้นโยบาย “ไม่ปฏิเสธรับเข้าเรียน” เพื่อประกันว่าเด็กพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างเท่าเทียม

¹⁰⁷ ดู CRPD/C/GC/4, para. 9-12.

¹⁰⁸ ดู CRPD/C/GC/4, para. 8 ซึ่งรวมถึงการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา การศึกษาเชิงเทคนิคและอาชีวศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมทางสังคม

- A3.** นำแนวปฏิบัติด้านการออกแบบการเรียนรู้สำหรับคนทุกคน¹⁰⁹ มาใช้ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมอย่างแท้จริงในแนวปฏิบัติด้านการศึกษา พื้นที่ทางการศึกษา และสื่อการเรียนการสอน¹¹⁰ รวมถึงในการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา
- A4.** บรรจุการออกแบบการเรียนรู้สำหรับคนทุกคนไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมครูทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนปฐมวัยถึงระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงการศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา ทั้งในการฝึกอบรมครูระหว่างประจำการ และในการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านการศึกษาและการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทางการศึกษามีเครื่องมือสำหรับดำเนินการจัดการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการ
- A5.** ประกันให้มีครู ผู้ช่วยครู¹¹¹ และบุคลากรสนับสนุน¹¹² ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นอย่างดีในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนพิการสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการ
- A6.** นำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมาใช้สำหรับผู้เรียนพิการและผู้เรียนอื่นทุกคนอย่างเป็นลำดับ¹¹³ โดยถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบครอบคลุม ทั้งนี้ ให้รวมถึงแผนการเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ เพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง การฝึกอบรมอาชีพ การจ้างงาน การประกอบอาชีพอิสระ การดำรงชีวิตอย่างอิสระ ทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมในชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์ การเข้าถึงบริการสนับสนุนและด้านอื่น ๆ
- A7.** ลดขนาดชั้นเรียนลง และจัดให้แต่ละชั้นเรียนมีครูในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียนทุกคน รวมถึงผู้เรียนที่มีความต้องการด้านการเรียนรู้แตกต่างกัน

¹⁰⁹ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบการเรียนรู้เพื่อทุกคน (Universal Design for Learning: UDL) สามารถศึกษาได้จากกรอบแนวคิด Universal Design for Learning Framework ที่ www.cast.org/impact/universal-design-for-learning-udl และแนวทาง Universal Design for Learning Guidelines (Version 2.2) ที่ udlguidelines.cast.org

¹¹⁰ สำหรับเด็กและผู้เรียนพิการ ความครอบคลุมมิใช่เพียงการลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนทั่วไป แต่ต้องใช้ UDL ควบคู่กับการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลและสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ปราศจากอุปสรรค

¹¹¹ ผู้ช่วยครูอาจเรียกว่า shadow aide, teacher aide, shadow teacher หรือ special needs teacher assistant ทำหน้าที่ติดตามและช่วยเหลือผู้เรียนพิการด้านสังคม การศึกษา และกายภาพ ปรับหลักสูตร แก้ไขปัญหาการเข้าถึง และประสานกับผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทรัพยากรอื่น

¹¹² ตัวอย่างเช่น นักแก้ไขการพูดและภาษา (speech and language therapists) นักกิจกรรมบำบัด (occupational therapists) นักจิตวิทยาการศึกษา (educational psychologists) และนักแนะแนวการศึกษา (educational counsellors)

¹¹³ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู UNICEF เรื่อง “Universal Design for Learning and Accessible Digital Textbooks” ที่ www.unicef.org/lac/en/universal-design-learning-and-accessible-digital-textbooks และ UNESCO เรื่อง “School accessibility and universal design in school infrastructure” (ปารีส, 2020) ที่ unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373656

A8. ส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาทำงานร่วมกับผู้ปกครองของเด็กพิการ รวมถึงผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุข นักบำบัด ผู้ให้คำปรึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อเอื้อให้การจัดการศึกษาแบบครอบคลุมประสบความสำเร็จ¹¹⁴

A9. กำหนดให้การเข้าเรียนและการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนพิการในชั้นเรียนกระแสหลัก โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ช่วยครู เป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานหลักที่เชื่อมโยงกับแรงจูงใจ ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูอาวุโส

A10. ประกันให้สำนักงานการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นจัดโครงการสร้างความตระหนักเป็นประจำ โดยมุ่งเป้าไปที่นักเรียนทั้งที่มีและไม่มีคามพิการ รวมถึงบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการและประโยชน์ที่การศึกษาดังกล่าวมีต่อนักเรียนทุกคน

A11. จัดทำและดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมการลงทุนในการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการ

B. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและการจ้างงาน ร่วมกับภาคประชาสังคมที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการและการให้ความช่วยเหลือด้านการจ้างงาน ร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง ผู้ช่วยครู นักบำบัด ผู้ฝึกสอนงาน นายจ้างภาครัฐและภาคเอกชน และนักเรียนพิการ เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

B1. มุ่งให้การศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการและการฝึกอบรมทักษะก่อนการจ้างงานเน้นผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรากฐานที่มั่นคงสำหรับการจ้างงาน การประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นผู้ประกอบการ

B2. ส่งเสริมให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีภายในประเทศเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้สำหรับคนทุกคนและการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

C. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและการจ้างงานจัดตั้งความเป็นภาคีหุ้นส่วนเพื่อสนับสนุนนักเรียนพิการในการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานและการคงอยู่ในการจ้างงาน โดยดำเนินงานเชิงรุกเพื่อให้ นายจ้างเข้ามามีส่วนร่วม ให้การสนับสนุนทางวิชาการแก่นายจ้าง และจัดตั้งและ/หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของบริการผู้ฝึกสอนงาน¹¹⁵ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านและการจ้างงานแบบครอบคลุมให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

¹¹⁴ ทั้งนี้รวมถึงการทำงานร่วมกันในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Plans) ตลอดจนการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นและการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อส่งเสริมความสำเร็จทางการเรียนของเด็กพิการ

¹¹⁵ ผู้ฝึกสอนงาน (job coaches) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจ้างงานแบบมีการสนับสนุน (supported employment) โดยทำหน้าที่พาบุคคลที่มีความพิการไปยังสถานที่ทำงาน และช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะ รวมถึงการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานและการปฏิบัติหน้าที่ในงาน นอกจากนี้ ยังให้การสนับสนุนแบบเฉพาะบุคคลแก่ผู้จ้างงาน เพื่อส่งเสริมการคงอยู่ในงานอย่างยั่งยืน ผู้ฝึกสอนงานจะปรับรูปแบบการสนับสนุนให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของลูกจ้างที่มีความพิการและบริบทของสถานที่ทำงาน โดยมุ่งเตรียมความพร้อมทั้งบุคคลที่มีความพิการ สภาพแวดล้อมการทำงาน และนายจ้าง ทั้งนี้ บริการผู้ฝึกสอนงานได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสนับสนุนลูกจ้างที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ที่มีภาวะออทิซึม

D. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองทางสังคมพัฒนาโครงการคุ้มครองทางสังคมที่ออกแบบให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะ เพิ่มเติมจากสิทธิประโยชน์ด้านความพิการแบบถ้วนหน้า โดยมุ่งเป้าไปที่วัยรุ่นและเยาวชนพิการ โดยเฉพาะเด็กหญิงพิการ ตลอดจนวัยรุ่นและเยาวชนพิการที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท พื้นที่ห่างไกล ชุมชนชนพื้นเมือง ชุมชนรายได้น้อย หรืออยู่ในภาวะเปราะบางอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและเอื้อให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงการศึกษาแบบครอบคลุมคนพิการ ตลอดจนบริการด้านสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

E. กระทรวงสาธารณสุขบูรณาการบริการด้านสุขภาพที่ครอบคลุมคนพิการและตอบสนองต่อมิติเพศภาวะ โดยเฉพาะบริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับเด็กหญิงพิการ ไว้ในยุทธศาสตร์และโครงการด้านสุขภาพวัยรุ่นในทุกระดับ

III. วัยผู้ใหญ่ (รวมถึงวัยสูงอายุ)

คณะกรรมการประสานงานระหว่างกระทรวงและหลายภาคส่วนที่ทำงานด้านความครอบคลุมด้านความพิการ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหัวหน้ารัฐบาล ระดมการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการดำเนินงานดังต่อไปนี้ เพื่อจัดให้มีการคุ้มครองทางสังคมและบริการที่มีการประสานเชื่อมโยงกัน อันจะเอื้อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอย่างอิสระและมีคุณภาพในชุมชน เข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และมีส่วนร่วมในสังคมอย่างมีความหมาย

A. ตรากฎหมายเพื่อให้คนพิการได้รับความคุ้มครองอย่างถ้วนหน้าผ่านสิทธิประโยชน์ด้านการคุ้มครองทางสังคมที่จัดไว้เฉพาะสำหรับคนพิการ โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นซึ่งคนพิการและผู้ให้การดูแลต้องแบกรับ

B. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองทางสังคมทบทวนและปฏิรูปหลักเกณฑ์การมีสิทธิได้รับประโยชน์ภายใต้โครงการคุ้มครองทางสังคม ทั้งโครงการกระแสหลักและโครงการที่จัดไว้เฉพาะสำหรับคนพิการ เพื่อขยายความครอบคลุมไปยังคนพิการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยไม่คำนึงถึงประเภทของความบกพร่องหรือระดับความต้องการการสนับสนุน ทั้งนี้ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่สตรีพิการและผู้สูงอายุพิการ ตลอดจนคนพิการที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท พื้นที่ห่างไกล ชุมชนชนพื้นเมือง และ/หรือชุมชนรายได้น้อย

C. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขในการปรับปรุงระเบียบ วิธีการประเมินความพิการ โดยปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิดของการประเมินให้มุ่งวัดความยากลำบากในการทำหน้าที่และความต้องการการสนับสนุน¹¹⁶ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลล่าสุดว่าด้วยการประเมินการทำหน้าที่¹¹⁷

¹¹⁶ สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) การใช้คำศัพท์ในกระบวนการประเมินความพิการกำลังปรับเปลี่ยนจากการอธิบายความพิการผ่านกรอบความคิดเชิงการแพทย์ที่เน้นระดับความรุนแรงของความบกพร่อง (เช่น “ความพิการระดับรุนแรง ปานกลาง หรือเล็กน้อย” หรือ “ระดับการทำหน้าที่ต่ำ และสูง”) ไปสู่แนวทางที่ให้ความสำคัญกับความต้องการด้านการสนับสนุน (support needs approach) มากขึ้น (เช่น “ความต้องการการสนับสนุนระดับสูง ปานกลาง หรือระดับต่ำ”) ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนผ่านสู่แนวคิดเชิงสิทธิมนุษยชนและการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม

¹¹⁷ สำหรับตัวอย่างของเครื่องมือประเมินดังกล่าว โปรดดูการจำแนกประเภทระหว่างประเทศว่าด้วยการทำงาน ความพิการ และสุขภาพ (International Classification of Functioning, Disability and Health: ICF) ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ที่ www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health

D. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข และได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันวิจัยหรือสถาบันวิชาชีพเฉพาะด้าน ในการจัดฝึกอบรมแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในชุมชนและบุคลากรวิชาชีพเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและเทคนิคในการประเมินการทำหน้าที่

E. ใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างกระทรวงและระหว่างกรม รวมทั้งให้องค์กรที่มีฐานอยู่ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกบัตรหรือใบรับรองความพิการให้แก่คนพิการที่มีความพิการหลากหลาย โดยเฉพาะคนพิการที่อยู่ในภาวะชายขอบ

F. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองทางสังคมจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับความตระหนักรู้และความละเอียดอ่อนต่อประเด็นความพิการและเพศภาวะให้แก่บุคลากรภาคสนามในระบบคุ้มครองทางสังคม ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณสมบัติของผู้มีสิทธิและการประเมินรายกรณี¹¹⁸

G. หน่วยงานบริหารที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองทางสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพ การดูแลสุขภาพ การศึกษา และการจ้างงาน พัฒนากลไกการจัดการรายกรณีและการส่งต่อที่เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถจัดการข้อมูลอย่างบูรณาการ และส่งมอบสิทธิประโยชน์และบริการแก่คนพิการและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

H. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านสุขภาพ สวัสดิการ การคุ้มครองทางสังคม การศึกษา และการจ้างงาน ร่วมกันนำแผนการสนับสนุนเฉพาะบุคคลมาใช้สำหรับคนพิการตลอดช่วงชีวิต

I. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับกระทรวงที่รับผิดชอบรายสาขา ด้านสวัสดิการการคุ้มครองทางสังคม สุขภาพ และการศึกษา เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

11. จัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพสูงและมีราคาที่เหมาะสมได้ให้แก่คนพิการแต่ละ

ประเภท รวมถึงคนหูหนวกตาบอด คนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางจิตสังคม และบุคคลออทิสติก

12. กำหนดให้การจัดบริการช่วยเหลือโดยบุคคล¹¹⁹ แก่กลุ่มคนพิการที่หลากหลายเป็นบริการที่จำเป็น และประกันให้นำหลักการว่าด้วย “งานที่มีคุณค่า”¹²⁰ มาใช้กับบุคลากรผู้ให้บริการช่วยเหลือโดยบุคคล และผู้ดูแล

J. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองทางสังคมและสุขภาพร่วมมือกันเสริมสร้างความเข้มแข็งของนโยบายและโครงการด้านการดูแลสุขภาพและการสนับสนุนระยะยาวสำหรับผู้มีภาวะสมองเสื่อม¹²¹ ผู้สูงอายุ พิการ คนพิการซ้อน และคนพิการอื่น ๆ ที่มีความต้องการการดูแลระยะยาว ตลอดจนผู้ร่วมให้การดูแล โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าสตรี รวมถึงสตรีสูงอายุและเด็กหญิง เป็นผู้ให้บริการดูแลหลัก ทั้งในรูปแบบที่ได้รับค่าตอบแทนและไม่ได้รับค่าตอบแทน

¹¹⁸ ดูที่ United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, ข้อที่ 28.

¹¹⁹ ดูที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) ข้อ 19 ทั้งนี้ คำศัพท์อื่นที่มีความหมายเทียบเท่าหรือใกล้เคียง ได้แก่ การช่วยเหลือส่วนบุคคล (personal assistance) การอำนวยความสะดวก (facilitation) และการให้คำแนะนำ (guidance)

¹²⁰ หลักการของ “งานที่มีคุณค่า” (Decent Work) ประกอบด้วยโอกาสในการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพ ค่าจ้างที่เป็นธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัย การคุ้มครองทางสังคม และการเจรจาทางสังคม ซึ่งล้วนเอื้อต่อโอกาสในการพัฒนาตนเอง การบูรณาการทางสังคม รวมถึงความเสมอภาคทางเพศในสถานที่ทำงาน สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมโปรดดู www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm

¹²¹ ซึ่งอาจรวมถึงบุคคลที่มีภาวะสมองเสื่อมระยะเริ่มต้นในวัยหนุ่มสาว (young-onset dementia) และภาวะสมองเสื่อมในเด็ก (childhood dementia)

IV. การจัดการกับความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงพิการ ตลอดจนสุขภาพทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์ และสิทธิด้านการเจริญพันธุ์

การดำเนินการที่เสนอไว้ต่อไปนี้จะกำหนดประเด็นสำคัญบางประการที่ต้องได้รับการจัดการเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงพิการในความหลากหลายทั้งปวง ตลอดจนสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และสิทธิด้านการเจริญพันธุ์ของสตรีและเด็กหญิงพิการ สำหรับแนวทางที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมความครอบคลุมด้านความพิการในกฎหมาย นโยบาย และโครงการที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลและผู้มีบทบาทอื่น ๆ อาจศึกษาแนวทางทางวิชาการที่กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) เผยแพร่เกี่ยวกับการจัดบริการที่ตอบสนองต่อเพศภาวะแก่สตรีและเยาวชนพิการ¹²²

A. บูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการเข้าสู่กฎหมาย นโยบาย และโครงการเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง¹²³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการดำเนินการดังต่อไปนี้¹²⁴

- A1. รับรองกรอบกฎหมายและนโยบายที่ครอบคลุมเพื่อต่อต้านความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงพิการทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ โดยรับประกันว่าความรุนแรงทุกรูปแบบต่อสตรีและเด็กหญิงพิการได้รับการกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาอย่างเหมาะสม
- A2. ประกันการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายและการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของสตรีและเด็กหญิงพิการ ตลอดจนองค์กรที่เป็นตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น ในการออกแบบกฎหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบต่อสตรี จัดให้มีการเยียวยาที่เพียงพอแก่สตรีและเด็กหญิงพิการ และดำเนินการรณรงค์สร้างความตระหนักที่มุ่งเป้าไปยังสตรีและเด็กหญิงพิการเกี่ยวกับประเด็นความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง รวมถึงมาตรการเยียวยาที่มีอยู่
- A3. สร้างความตระหนักแก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติงานด้านหน้าในการรับมือเหตุการณ์¹²⁵ ผู้ให้บริการและประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับความเสี่ยงสูงต่อความรุนแรงที่สตรีและเด็กหญิงพิการในความหลากหลายทั้งปวงต้องเผชิญ ตลอดจนลักษณะที่ซ่อนเร้นและมักไม่ปรากฏให้เห็นของความรุนแรงดังกล่าว
- A4. พัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านหน้าในการรับมือเหตุการณ์ให้สามารถระบุความเสี่ยงและเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับสตรีและเด็กหญิงพิการโดยเฉพาะ

¹²² กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, *Women and Young Persons with Disabilities* (New York, 2018).

¹²³ ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงอาจรวมถึงความรุนแรงทางเพศ ร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว นอกจากนี้ยังรวมถึงการคุกคามด้วยความรุนแรง การบังคับขู่เข็ญ และการข่มขืนหรือควบคุมพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ ความรุนแรงดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น ความรุนแรงจากคูรักหรือคู่ครอง ความรุนแรงทางเพศ การแต่งงานในเด็ก การตัดอวัยวะเพศหญิง (female genital mutilation) และอาชญากรรมที่อ้างเหตุผลเรื่อง "เกียรติยศ" (so-called 'honour crimes') ผลกระทบของความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมีความรุนแรงอย่างยิ่ง และอาจส่งผลกระทบต่อตลอดช่วงชีวิตของผู้รอดชีวิต อีกทั้งยังอาจนำไปสู่การเสียชีวิตได้ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู www.unhcr.org/what-we-do/protect-human-rights/protection/gender-based-violence

¹²⁴ สำหรับแนวทางเชิงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่มีความพิการ สามารถศึกษาได้จากถ้อยแถลงร่วมซึ่งได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการว่าด้วยการขจัดเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Committee on the Elimination of Discrimination against Women: CEDAW) คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child: CRC) และผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิคนพิการ เจอรัลด์ ควินน์ (Gerard Quinn) โดยสามารถเข้าถึงเอกสารได้ที่ www.un.org/development/desa/disabilities/wp-content/uploads/sites/15/2021/12/CRPD-Statement-25_11_2021-End-violence-against-Women-1.pdf

¹²⁵ ผู้ตอบสนองในระยะแรก (first responders) โดยทั่วไปหมายถึงกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นผู้ให้การตอบสนองเบื้องต้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ บุคลากรด้านสาธารณสุข ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนสมาชิกในครอบครัว

- A5. ประกันว่าชุดบริการจำเป็น¹²⁶ สำหรับผู้รอดชีวิตจากความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงสามารถเข้าถึงได้
- A6. จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับความตระหนักรู้และความละเอียดอ่อนต่อประเด็นเพศภาวะและความพิการ ให้แก่ผู้ให้บริการและบุคลากรของหน่วยงานเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงบุคลากรในภาคส่วนตำรวจ สุขภาพ ที่พักพิง การสนับสนุนทางสังคม และกระบวนการยุติธรรม
- A7. รับรองมาตรการเพื่อประกันว่าสตรีและเด็กหญิงพิการสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากการเลือกปฏิบัติ รวมถึงสตรีและเด็กหญิงพิการที่ถูกเพิกถอนหรือจำกัดความสามารถตามกฎหมาย
- A8. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงพิการที่จำแนกตามลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อระบุกรณีความรุนแรงทั้งหมดที่เกิดขึ้นทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ

B. กระทรวงที่รับผิดชอบด้านสุขภาพ สวัสดิการ สตรี และความพิการ ร่วมกับองค์กรสตรีที่ดำเนินงานด้านความเสมอภาคทางสุขภาพและความเสมอภาคระหว่างเพศ รวมทั้งองค์กรที่ดำเนินงานเพื่อสตรีพิการ จัดโครงการสร้างความตระหนักรู้และการฝึกอบรมสำหรับผู้ให้บริการด้านการดูแลสุขภาพ เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพที่ตอบสนองต่อเพศภาวะและครอบคลุมคนพิการ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการดำเนินการดังต่อไปนี้

- B1. ยอมรับว่าสตรีและเด็กหญิงพิการเป็นผู้ทรงสิทธิ โดยจัดการตีตราและการเหมารวมในเชิงลบต่อสตรีและเด็กหญิงพิการ
- B2. เคารพศักดิ์ศรีของสตรีและเด็กหญิงพิการในการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาล พร้อมทั้งจัดให้มีช่องทางและกระบวนการที่เอื้อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถตัดสินใจโดยได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน
- B3. ยอมรับและเอื้อให้สตรีและเด็กหญิงพิการ รวมถึงสตรีสูงอายุพิการ สามารถกำหนดชีวิตของตนเองในเส้นทางเลือกต่าง ๆ ในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งแต่ไม่จำกัดเพียงเรื่องสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และสิทธิด้านการเจริญพันธุ์
- B4. ประกันให้สามารถเข้าถึงสิ่งต่อไปนี้ได้อย่างทันที่
- (a) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในรูปแบบและภาษาที่เอื้อให้สตรีและเด็กหญิงพิการสามารถทำความเข้าใจได้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น
  - (b) บริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ครอบคลุมคนพิการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิ และตอบสนองต่อเพศภาวะ โดยจัดให้มีทรัพยากรและการอำนวยความสะดวกที่ตอบสนองต่อความต้องการของสตรีและเด็กหญิงพิการ โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพสมรสและอายุ

¹²⁶ ชุดบริการจำเป็น (Essential Services Package) หมายถึง ชุดบริการที่จัดให้โดยภาคส่วนด้านสาธารณสุข บริการสังคม ตำรวจ และกระบวนการยุติธรรม โดยบริการดังกล่าวอย่างน้อยสามารถคุ้มครองสิทธิ ปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิง สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู United Nations Population Fund, Essential Services Package for Women and Girls Subject to Violence (New York, 2015)

V. รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญที่ 5

1. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization), “WHO rolls out new holistic way to measure early childhood development” สืบค้นได้ที่ www.who.int/news/item/27-02-2023-who-rolls-out-new-holistic-way-to-measure-early-childhood-development
2. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization), *Global Scales for Early Development (GSED) v1.0 Package for measurement of child development under 36 months at population level* (Geneva, 2023). สืบค้นได้ที่ www.who.int/publications/i/item/WHO-MSD-GSED-package-v1.0-2023.1
3. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization), *Screening programmes: a short guide* (Geneva, 2020). สืบค้นได้ที่ apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/330829/9789289054782-eng.pdf
4. CAST, “About Universal Design for Learning”. สืบค้นได้ที่ www.cast.org/impact/universal-design-for-learning-udl
5. CAST, “The Universal Design for Learning Guidelines” สืบค้นได้ที่ udlguidelines.cast.org
6. กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF), “Universal Design for Learning and Accessible Digital Textbooks” สืบค้นได้ที่ www.unicef.org/lac/en/universal-design-learning-and-accessible-digital-textbooks
7. องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO), *School Accessibility and Universal Design in School Infrastructure* (Paris, 2020). สืบค้นได้ที่ unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373656
8. องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO), *The use of teacher assistants and education support personnel in inclusive education* (Paris, 2022) สืบค้นได้ที่ unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373692
9. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization), “International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)”. สืบค้นได้ที่ www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health
10. คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP), *How to Design Disability-Inclusive Social Protection, Social Development Policy Guides* (Bangkok, 2021). สืบค้นได้ที่ www.unescap.org/kp/2021/how-design-disability-inclusive-social-protection

11. กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund), *Women and Young Persons with Disabilities* (New York, 2018). สืบค้นได้ที่ womenenabled.org/wp-content/uploads/2021/02/WEI-and-UNFPA-Guidelines-Disability-GBV-SRHR-English.pdf
12. กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund), *Essential Services Package for Women and Girls Subject to Violence* (New York, 2015). สืบค้นได้ที่ www.unfpa.org/essential-services-package-women-and-girls-subject-violence

5.2.6 ประเด็นสำคัญที่ 6:

ลดช่องว่างด้านข้อมูลความพิการและเสริมสร้างขีดความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ

ปฏินญาจาการ์ตา

โดยอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานระดับชาติที่ได้รับมอบอำนาจและแหล่งข้อมูลอื่นที่ได้รับการยอมรับตามความเหมาะสม ให้ดำเนินการลดช่องว่างด้านข้อมูลความพิการและเสริมสร้างขีดความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการในระดับชาติและอนุชาติ โดยผลิตข้อมูลที่มีคุณภาพและเปรียบเทียบได้ซึ่งจำแนกตามเพศ อายุ และความพิการในทุกภาคส่วน เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย การวางแผนโครงการ และยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ครอบคลุมคนพิการ และบูรณาการรายงานความก้าวหน้าในการบรรลุการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการไว้ในรายงานทบทวนระดับชาติ โดยสมัครใจตามความเหมาะสม ภายใต้กรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 และกรอบการพัฒนาระดับโลกและภูมิภาคอื่น

คำอธิบาย

ข้อมูลสถิติและข้อมูลทางการบริหารที่เพียงพอ เชื่อถือได้ เปรียบเทียบกันได้ และจำแนกตามความพิการ เพศภาวะ และอายุ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักฐาน ตลอดจนการมีหลักประกันว่ากลุ่มคนพิการที่มีความหลากหลายจะได้รับการมองเห็นและถูกนับรวมในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ ในมุมมองของคนพิการ ประโยชน์ของการได้รับการนับรวมหมายถึงการมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ นอกจากนี้ ยังอาจหมายถึงการได้รับบัตรประจำตัวคนพิการหรือใบรับรองความพิการที่ออกโดยรัฐ ซึ่งทำให้ผู้ถือบัตรหรือใบรับรองดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ด้านการสนับสนุนและบริการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกยังคงเผชิญกับความท้าทายในการจัดทำข้อมูลและสถิติด้านความพิการที่มี

คุณภาพ¹²⁷ซึ่งส่งผลกระทบต่อติดตามความก้าวหน้าในการทำให้สิทธิของคนพิการเป็นจริงอย่างมีประสิทธิผลและสม่ำเสมอ

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพิการและการจัดทำสถิติด้านความพิการมีวัตถุประสงค์หลักสี่ ประการ ดังนี้

- 1) การจัดทำแผนที่ภาพรวมด้านความพิการ: เพื่อทำความเข้าใจขนาดและสถานการณ์ของความพิการในประชากร ตลอดจนอุปสรรคและการกีดกันที่คนพิการเผชิญ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและ/หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของนโยบาย แผน และโครงการที่ครอบคลุมคนพิการในทุกภาคส่วนของการพัฒนา¹²⁸
- 2) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อความเสมอภาคด้านความพิการ: เพื่อระบุบุคคลที่
  - (a) จำเป็นต้องแสวงหาการแก้ไขข้อร้องทุกข์และการเยียวยา เมื่อสิทธิของตนถูกละเมิดด้วยเหตุแห่งความพิการ
  - (b) มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์และบริการสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ
  - (c) ถูกทำให้เป็นผู้ที่อยู่ชายขอบมากที่สุดเนื่องจากเพศภาวะ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้านอื่น ๆ ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านั้นตกอยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบางยิ่งขึ้น และจึงจำเป็นต้องขยายโครงข่ายความคุ้มครองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อประกันว่าบุคคลเหล่านั้นจะไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง
- 3) การประเมินการมีส่วนร่วม: เพื่อประเมินระดับที่คนพิการมีส่วนร่วมในชีวิตทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่ไม่มีความพิการ การจำแนกข้อมูลประชากรตามสถานะความพิการช่วยให้สามารถระบุได้ว่าตัวชี้วัดสำคัญ เช่น การเข้าถึงการศึกษาและการจ้างงาน มีความแตกต่างกันอย่างไรระหว่างคนพิการกับบุคคลรุ่นราวคราวเดียวกันที่ไม่มีความพิการ
- 4) การประเมินอุปสรรค: เพื่อระบุอุปสรรคที่คนพิการเผชิญตลอดช่วงชีวิต และประเมินระดับที่อุปสรรคดังกล่าวขัดขวางการมีส่วนร่วมและการทำให้สิทธิต่าง ๆ เป็นจริงในแต่ละช่วงของชีวิต

คณะทำงานวอชิงตันว่าด้วยสถิติความพิการ (Washington Group on Disability Statistics)¹²⁹ ได้พัฒนาชุดคำถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพิการที่สะท้อนแนวคิดความพิการเชิงสังคม โดยวัดทั้งความชุกของความพิการและการถูกกีดกัน ชุดคำถามดังกล่าวใช้บัญชีสากลเพื่อการจำแนกการทำงาน ความพิการ และสุขภาพขององค์การอนามัยโลก (International Classification of Functioning, Disability and

¹²⁷ คำว่า “ข้อมูลดิบ” (data) หมายถึงข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการประมวลผล ซึ่งเป็นพื้นฐานในการนำไปจัดทำสถิติ ขณะที่ “สถิติ” (statistics) หมายถึงการตีความและการสรุปผลจากข้อมูลดังกล่าว สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู Michigan State University เรื่อง “What is the difference between data and statistics?” ที่ libguides.lib.msu.edu/datastats

¹²⁸ ตัวอย่างเช่น ผู้กำหนดนโยบายสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อประกอบการวางแผนการพัฒนาเมือง การพัฒนาดิจิทัล การจัดการที่อยู่อาศัย และระบบขนส่งสาธารณะ โดยการระบุกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์หลักจากการออกแบบที่ยึดหลักการออกแบบเพื่อทุกคน (universal design-based accessibility) แม้ว่าทุกคนจะได้รับประโยชน์ร่วมกันก็ตาม

¹²⁹ ดูที่ Washington Group on Disability Statistics: Question Sets. สืบค้นที่ www.washingtongroup-disability.com/question-sets/.

Health: ICF) เป็นกรอบแนวคิด ทั้งนี้ พึงตระหนักว่าชุดคำถามด้านความพิการของคณะทำงานวอชิงตันว่าด้วยสถิติความพิการไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวินิจฉัยความพิการ การระบุผู้รับประโยชน์รายบุคคลของโครงการ หรือสิทธิประโยชน์ หรือการออกแบบการจัดบริการ¹³⁰ การบรรลุวัตถุประสงค์อื่น ๆ ดังกล่าวมักจำเป็นต้องใช้การประเมินในระดับบุคคลที่มีรายละเอียดมากกว่าและมีความเฉพาะทาง

เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าได้อย่างสม่ำเสมอยิ่งขึ้น รัฐบาลจำเป็นต้องเชื่อมโยงการติดตามและการรายงานความก้าวหน้าตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) เข้ากับการรายงานการดำเนินงานตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและกรอบการพัฒนาระดับโลกอื่น ๆ เช่น การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (Universal Periodic Review: UPR) กระบวนการรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยผู้สูงอายุ (Madrid International Plan of Action on Ageing: MIPAA) และการทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Reviews: VNRs) เกี่ยวกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573)

แม้จะมีความท้าทายดังกล่าว การเสริมสร้างความเข้มแข็งของการติดตามและการรายงานความก้าวหน้าตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการด้วยหลักฐานและข้อมูลที่มีคุณภาพสูง สามารถเข้าถึงได้ ทันต่อเวลา เชื่อถือได้ และจำแนกตามความพิการ เพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับบริบทของแต่ละประเทศ ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น

ประเด็นขับเคลื่อนนี้มุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถิติด้านความพิการและการติดตามความก้าวหน้าที่ครอบคลุมคนพิการ ในท้ายที่สุด ข้อมูลและสถิติดังกล่าวจะก่อให้เกิดหลักฐานสำหรับเร่งรัดการเปลี่ยนผ่านจากแนวทางที่ยึดการกุศลและสวัสดิการเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การเคารพ ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของคนพิการที่มีความพิการแตกต่างกันในการดำรงชีวิตและเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

การดำเนินการหลัก

ในช่วง พ.ศ. 2566–2575 รัฐบาลดำเนินการดังต่อไปนี้

I. การดำเนินการด้านกฎหมายและการปฏิรูปนโยบาย

A. สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายกระทรวง¹³¹ ในการพัฒนาและ/หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของกฎหมายและ/หรือนโยบายเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

¹³⁰ ดูที่ Washington Group on Disability Statistics, *The Washington Group Primer* (Hyattsville, 2020).

¹³¹ กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจรวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียง หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุข การศึกษา แรงงานและการจ้างงาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) กิจกรรมภายในประเทศ (ความมั่นคงแห่งชาติ) การพัฒนาสังคม อุตสาหกรรม การบริหารจัดการเมือง การพัฒนาชนบท ประชากร และความเสมอภาคทางเพศ

A1. เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพิการและจัดทำสถิติด้านความพิการที่เชื่อถือได้และสามารถเปรียบเทียบกันได้ในระดับสากล โดยสอดคล้องกับกรอบสถิติด้านความพิการที่ได้รับความเห็นชอบในระดับสากล¹³² และตอบสนองวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การจัดทำแผนที่ภาพรวมด้านความพิการ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อความเสมอภาคด้านความพิการ การประเมินการมีส่วนร่วม และการประเมินอุปสรรค

A2. บูรณาการข้อคำถามด้านความพิการ ซึ่งอ้างอิงเครื่องมือที่เชื่อถือได้และสามารถเปรียบเทียบกันได้ในระดับสากล เข้าสู่เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามปกติของกระทรวงและกรมแต่ละแห่งที่เกี่ยวข้อง เช่น การสำรวจครัวเรือน การสำรวจเฉพาะเรื่อง¹³³ การสำรวจตัวอย่าง และการสำมะโนประชากรระดับชาติ

A3. ดำเนินการทบทวนอย่างครอบคลุมเป็นประจำ เพื่อระบุช่องว่าง ความท้าทาย และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

(a) วิธีการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพิการ เพื่อให้ข้อมูลด้านความพิการมีความสอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกันโดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน

(b) คุณภาพของข้อมูลด้านความพิการ

(c) การใช้ข้อมูลด้านความพิการจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

(d) การเข้าถึงข้อมูลและสถิติด้านความพิการ

A4. เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบข้อมูลทางการบริหารและระบบบริหารจัดการสารสนเทศเกี่ยวกับคนพิการแบบบูรณาการ¹³⁴ เพื่อติดตามการดำเนินโครงการและการให้บริการที่มุ่งเป้าไปยังคนพิการในระดับต่าง ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงและกรมที่รับผิดชอบรายสาขาหลายแห่ง

A5. ค้ำครองความเป็นส่วนตัวของคนพิการ และกำหนดให้ต้องได้รับความยินยอมโดยได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนตลอดกระบวนการเก็บรวบรวม การตีความ และการใช้ข้อมูล โดยสอดคล้องกับมาตรฐานและหลักการระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลและความเป็นส่วนตัว¹³⁵

¹³² เช่น ชุดคำถามของกลุ่มวอชิงตันว่าด้วยสถิติความพิการ (Washington Group on Disability Statistics: Question Sets)

¹³³ การสำรวจดังกล่าวอาจรวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียง การสำรวจสุขภาพและการเจ็บป่วยระดับประเทศ (national health and morbidity survey) การสำรวจการใช้โทรศัพท์มือถือ และการสำรวจการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (labour force participation survey)

¹³⁴ ตัวอย่างเช่น ความพยายามของประเศรวันดาในการเสริมสร้างระบบสารสนเทศการจัดการด้านความพิการ (Disability Management Information System: DMIS) สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู www.washingtongroup-disability.com/fileadmin/uploads/wg/WG_Annual_Meeting_-_DMIS_Rwanda_09.11.2021_-_copy_secretariat.pdf

¹³⁵ สหประชาชาติ (United Nations) เรื่อง “ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล จริยธรรม และการคุ้มครองข้อมูล: แนวทางเกี่ยวกับข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อการบรรลุวาระปี 2030” (Data Privacy, Ethics and Protection: Guidance Note on Big Data for Achievement of the 2030 Agenda) (นิวยอร์ก, 2017) สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ unsdg.un.org/resources/data-privacy-ethics-and-protection-guidance-note-big-data-achievement-2030-agenda

A6. ประกันให้มีการบรรจุตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความพิการและการใช้ข้อมูลที่จำแนกตามความพิการและเพศไว้ในกรอบการทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (VNRs of the SDGs)¹³⁶ รายงานระดับชาติสำหรับกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (UPRs) รายงานของรัฐบาลที่ตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ตลอดจนการทบทวนและประเมินผลแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยผู้สูงอายุ (MIPAA) โดยอ้างอิงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)

A7. ประกันให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลและสถิติในภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลและสถิติที่เกี่ยวข้องกับความพิการ และข้อมูลและสถิติที่มีผลต่อสถานการณ์และความเป็นอยู่ที่ดีของคนพิการ

II. กลไกเชิงสถาบัน

A. สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยประสานงานกับกระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ จัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างหลายกระทรวงและข้ามภาคส่วน โดยมีคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับ เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

A1. ประกันให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของคนพิการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายและการจัดทำโครงการบนฐานหลักฐาน ตลอดจนเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และอำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสนับสนุนที่ตนมีสิทธิได้รับ

A2. พัฒนาระบบสารสนเทศด้านความพิการแห่งชาติ ซึ่งรวมถึงฐานข้อมูลผู้ถือบัตรประจำตัวคนพิการ โดยให้เป็นระบบที่สามารถเข้าถึงได้ มีข้อมูลครอบคลุม และหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้งานเพื่อบันทึกข้อมูลที่จำเป็นเข้าสู่ระบบได้

A3. จัดให้มีกระบวนการลงทะเบียนที่ทันสมัย รวดเร็ว และคนพิการเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งจัดให้มีช่องทางการยื่นคำขอและการลงทะเบียนที่ยืดหยุ่นสำหรับคนพิการที่ไม่สามารถไปดำเนินการด้วยตนเอง ณ สำนักงานเทศบาล/สำนักงานเขตหรือแขวงได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการทำหน้าที่¹³⁷

¹³⁶ โปรดดูเอกสาร A/RES/70/1 สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งนี้ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Reviews: VNRs) สามารถศึกษาได้จากเอกสารของกองกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs) เรื่อง “Handbook for the Preparation of Voluntary National Reviews” (นิวยอร์ก, 2022)

¹³⁷ ดูที่ Save the Children Nepal, An Innovative Model for Disability Screening and Issuing Disability Identity Card: A Study Report 2022 (Kathmandu, 2022).

A4. สำนักงานสถิติแห่งชาติมีบทบาทนำด้านวิชาการในการบูรณาการชุดข้อมูลคำถามด้านความพิการเข้าสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติระดับชาติที่ดำเนินการเป็นประจำ ให้คำแนะนำแก่กระทรวงที่รับผิดชอบรายสาขาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการบริหารที่จำแนกตามความพิการ และกำกับดูแลด้านวิชาการในการจัดทำสถิติด้านความพิการโดยใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้

A5. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการอำนวยความสะดวกให้องค์กรคนพิการจากกลุ่มความพิการที่หลากหลายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ การเผยแพร่ และการนำข้อมูลด้านความพิการไปใช้ประโยชน์

A6. กระทรวงและกรมที่รับผิดชอบรายสาขาทุกแห่งในทุกระดับแต่งตั้งผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ เพื่อประสานงานด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพิการและการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ข้อมูล

A7. กระทรวงและกรมที่รับผิดชอบรายสาขาทุกแห่งในทุกระดับจัดสรรงบประมาณ จัดให้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ และจัดให้มีการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผลเพื่อเอื้อให้คนพิการสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพิการ¹³⁸

A8. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมมือกับหน่วยงานหรือกรมผู้ประสานงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานการทบทวนโดยสมัครใจระดับชาติและระดับอนุชาติสำหรับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (UPRs) การรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยผู้สูงอายุ (MIPAA) ตลอดจนกรอบระดับโลกและระดับภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อประกันให้มีการบูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการเป็นแนวปฏิบัติมาตรฐานในกระบวนการทบทวนและรายงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

(a) อำนวยความสะดวกให้องค์กรคนพิการจากกลุ่มความพิการที่หลากหลายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำทางวิชาการและมีส่วนร่วมตลอดวงจรของกระบวนการทบทวน

(b) ประกันว่ารัฐบาลทุกระดับจัดสรรงบประมาณ จัดให้กระบวนการสามารถเข้าถึงได้ และจัดให้มีการอำนวยความสะดวกที่สมเหตุสมผล เพื่อเอื้อให้คนพิการแต่ละประเภทสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทบทวนต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับอนุชาติ

¹³⁸ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล บุคคลที่มีความพิการสามารถมีบทบาทได้มากกว่าการเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ โดยควรได้รับการสนับสนุนให้มีบทบาทในฐานะผู้เก็บข้อมูล (enumerators) ที่ปรึกษาทางเทคนิค (technical advisors) และผู้อำนวยความสะดวกในชุมชน (community facilitators) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการตอบสนองที่ดีต่อกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

A9. หน่วยงานหรือกรมผู้ประสานงานหลักประสานการดำเนินการทบทวนในระดับชาติและระดับอนุชาติ และจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่คนพิการจากกลุ่มความพิการที่หลากหลายสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งรวมถึงภาษามือ รูปแบบอ่านง่าย (Easy Read)¹³⁹ และรูปแบบเสียง

III. การพัฒนาศักยภาพ

A. สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอแก่บุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ในเรื่องชุดคำถามฉบับสั้นของกลุ่มวอชิงตันว่าด้วยการทำหน้าที่ (Washington Group Short Set on Functioning) โมดูลคำถามการทำหน้าที่ของเด็กของกลุ่มวอชิงตัน/ยูนิเซฟ (Washington Group/UNICEF Child Functioning Module) และชุดคำถามอื่น ๆ ตลอดจนความตระหนักรู้และความละเอียดอ่อนต่อประเด็นความพิการ เพื่อให้สามารถผลิตข้อมูลที่มีคุณภาพซึ่งจำแนกตามความพิการ อายุ และเพศ

B. สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอแก่ผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรภาครัฐทุกระดับ เพื่อให้สามารถตีความและใช้ผลิตภัณฑ์ข้อมูลที่จัดทำขึ้นจากข้อมูลที่จำแนกตามความพิการ อายุ และเพศ

C. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดการฝึกอบรมแก่องค์กรและกลุ่มคนพิการ โดยเฉพาะองค์กรและกลุ่มที่ดำเนินงานในชุมชนยากจนและ/หรือชุมชนห่างไกล ในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพิการและการใช้สถิติด้านความพิการ

D. กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการร่วมกับหน่วยงาน/กรมผู้ประสานงานหลักซึ่งทำหน้าที่ประสานการทบทวนระดับชาติและระดับอนุชาติ จัดการฝึกอบรมแก่องค์กรและกลุ่มคนพิการเกี่ยวกับการเข้าร่วมกระบวนการทบทวนในทุกๆระดับ เพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศเพื่อประกอบกระบวนการดังกล่าว

E. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ และหน่วยงาน/กรมผู้ประสานงานหลักซึ่งทำหน้าที่ประสานการทบทวนระดับชาติและระดับอนุชาติ ร่วมมือกับสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลและสถิติด้านความพิการที่เป็นปัจจุบันต่อสาธารณะ

IV. รายการทรัพยากรสำหรับประเด็นสำคัญที่ 6

1. รัฐบาลสหราชอาณาจักร, Office for Disability Issues, *Making written information easier to understand for people with learning disabilities* (London, 2010). สืบค้นได้ที่ odi.dwp.gov.uk/docs/iod/easy-read-guidance.pdf

¹³⁹ วัตถุประสงค์หลักของเอกสารในรูปแบบอ่านง่าย (Easy Read) คือการสื่อสารข้อมูลที่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จำเป็นต้องทราบ ทั้งนี้ Easy Read มีไว้เพียงการแปลเอกสารที่มีอยู่ให้เป็นภาษาที่ง่ายขึ้นเท่านั้น แต่เป็นการจัดทำเนื้อหาใหม่โดยมุ่งเน้นประเด็นสำคัญของเอกสาร เพื่อให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถเข้าใจสาระสำคัญและใช้ข้อมูลดังกล่าวในการตัดสินใจได้เมื่อจำเป็น สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู Government of the United Kingdom, Office for Disability Issues, *Making written information easier to understand for people with learning disabilities* (London, 2010)

2. Save the Children ประเทศไทย, *An Innovative Model for Disability Screening and Issuing Disability Identity Card: A Study Report 2022* (Kathmandu, 2022). สืบค้นได้ที่ www.unicef.org/nepal/reports/innovative-model-disability-screening-and-issuing-disability-id-cards
3. กรมกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs), *Handbook for the Preparation of Voluntary National Reviews* (New York, 2022). สืบค้นได้ที่ sdgintegration.undp.org/handbook-preparation-voluntary-national-reviews
4. องค์การสหประชาชาติ (United Nations), *Data Privacy, Ethics and Protection: Guidance Note on Big Data for Achievement of the 2030* (New York, 2017). สืบค้นได้ที่ unsdg.un.org/resources/data-privacy-ethics-and-protection-guidance-note-big-data-achievement-2030-agenda
5. Washington Group on Disability Statistics, “Question Sets”. สืบค้นได้ที่ www.washingtongroup-disability.com/question-sets/
6. Washington Group on Disability Statistics, *The Washington Group Primer* (Hyattsville, 2020). สืบค้นได้ที่ www.washingtongroup-disability.com/about/the-washington-group-primer/

5.3 ผู้มีบทบาทสำคัญและภาคีความร่วมมือในทุกประเด็นสำคัญ

ความก้าวหน้าในการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่มีพลังและการเป็นผู้นำขับเคลื่อนความครอบคลุมด้านความพิการ เพื่อสร้างพลังแรงขับเคลื่อนตามแนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งภาครัฐและแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม แม้ว่าการดำเนินการเฉพาะด้านอาจมีผู้มีบทบาทหนึ่งฝ่ายหรือหลายฝ่ายเป็นผู้นำ แต่ความร่วมมือระหว่างหลายกระทรวงและหลายภาคส่วนมีความสำคัญต่อการ

ดำเนินการทุกประการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของผู้มีบทบาทสำคัญและภาคีความร่วมมือต่อไปนี้จะมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

- A. หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ทุกระดับ
- B. องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติทุกระดับ ใด (ระดับส่วนกลาง/ระดับรัฐย่อย/จังหวัด/อำเภอ/ตำบลหรือเทศบาล/หน่วยงานท้องถิ่น)
- C. กลไกประสานงานระดับชาติ/กระทรวงผู้ประสานงานหลักด้านความพิการ
- D. กระทรวงตามสายงานทุกกระทรวงและรัฐบาลทุกระดับ
- E. องค์กรและเครือข่ายด้านการจัดการการเลือกตั้ง
- F. องค์กรคนพิการ เครือข่าย และกลุ่มไม่เป็นทางการของคนพิการประเภทต่าง ๆ ในทุกระดับ โดยเฉพาะองค์กร เครือข่าย และกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการรณรงค์ การกำหนดนโยบายสาธารณะและการตัดสินใจ การดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนด้านสันติภาพและความมั่นคง รวมทั้งองค์กร เครือข่าย และกลุ่มไม่เป็นทางการของสตรีพิการ และของเยาวชนพิการ
- G. สมาคมและเครือข่ายผู้สูงอายุ
- H. เครือข่ายและกลุ่มไม่เป็นทางการของภาคีผู้ให้การดูแล
- I. องค์กรที่ยึดหลักศาสนา
- J. องค์กรภาคประชาสังคมอื่น ๆ โดยเฉพาะองค์กรที่ดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้
  - (a) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
  - (b) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
  - (c) แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและการคุ้มครองผู้สูงอายุจากการทารุณกรรมผู้สูงอายุ
  - (d) ธรรมนูญและการปฏิรูปสถาบัน
  - (e) การสูงวัยอย่างมีสุขภาวะ ความเสมอภาคด้านสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพ
  - (f) ที่อยู่อาศัย การขนส่งสาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ และพื้นที่สาธารณะ
  - (g) ความรอบรู้ด้านดิจิทัล
  - (h) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
- K. สมาคมวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงสมาคมของนักวางแผนเมือง สถาปนิก วิศวกร นักพัฒนาเว็บไซต์และซอฟต์แวร์ นักวิจัย นักสถิติ ผู้จัดพิมพ์ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ผู้สื่อข่าว นักการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และนักสังคมสงเคราะห์
- L. หน่วยงานภาคเอกชน
- M. สมาคมธุรกิจ/หอการค้า
- N. หน่วยงานสื่อมวลชน
- O. สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- P. หน่วยงานต่าง ๆ ของสหประชาชาติและทีมสหประชาชาติประจำประเทศ

5.4 การสนับสนุนทางวิชาการและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามคู่มือปฏิบัติการ

เพื่อทบทวนและส่งเสริมความก้าวหน้าไปสู่การทำให้คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้บรรลุผล สำนักเลขาธิการ เอสแคป โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ของสหประชาชาติ แพลตฟอร์มความร่วมมือระดับภูมิภาคสำหรับและ แปซิฟิก¹⁴⁰ และทีมสหประชาชาติประจำประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค จะดำเนินการดังต่อไปนี้

A. ให้การสนับสนุนทางวิชาการตามคำขอของสมาชิกและสมาชิกสมทบของเอสแคป เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพในระดับชาติและระดับอนุชาติสำหรับการดำเนินการภายใต้ประเด็นสำคัญทั้งหกด้านที่แจ่มแจ้งไว้ใน คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้

B. ลงทุนในการสร้างองค์ความรู้และความร่วมมือทางวิชาการในประเด็นข้ามสาขา เช่น ประเด็น ต่อไปนี้

- B1. การปรับปรุงสถานกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและ สนธิสัญญามาร์ราเกซ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
- B2. การเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านความพิการ
- B3. การคุ้มครองทางสังคม
- B4. การปฏิบัติตามมาตรฐานและแนวทางด้านการเข้าถึงที่ยึดหลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน
- B5. การผลิต การแจกจ่าย การซ่อมแซม และการบำรุงรักษาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มี ต้นทุนต่ำและเหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม
- B6. การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่ครอบคลุมคนพิการ
- B7. ธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ

C. ร่วมมือกับหน่วยงานของสหประชาชาติในระดับภูมิภาค ทีมสหประชาชาติประจำประเทศ และผู้ ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศตามความจำเป็น เพื่อสนับสนุนสมาชิกและสมาชิกสมทบของเอสแคป ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

- C1. บูรณาการมุมมองด้านความพิการไว้ในกรอบทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจเกี่ยวกับวาระการพัฒนา ที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ตามวาระ ตลอดจนการรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ รวมทั้ง กรอบระดับโลกและระดับภูมิภาคอื่น ๆ
- C2. บูรณาการความครอบคลุมด้านความพิการเข้าสู่กรอบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ สหประชาชาติในระดับประเทศ
- C3. เสริมสร้างขีดความสามารถระดับชาติและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายขององค์กรคน พิการในการทบทวนระดับชาติโดยสมัครใจและกระบวนการรายงานระดับชาติอื่น ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น

D. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะทำงานว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามปฏิญญาจากการดาอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการดำเนินการซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงเรื่องต่อไปนี้

D1. กำหนดองค์ประกอบสมาชิกให้ประกอบด้วยรัฐบาลและองค์กรคนพิการ

D2. ส่งเสริมให้หน่วยงานของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคเอกชนเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์

D3. ส่งเสริมการพัฒนาแพลตฟอร์มชุมชนแห่งแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้สมาชิกและสมาชิกสมทบของเอสแคปสามารถแบ่งปันบทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินงานและให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างภาคีในระดับเดียวกัน

E. ส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของความเป็นหุ้นส่วนกับองค์กรระหว่างรัฐบาลระดับอนุภูมิภาค รวมถึงสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน และสภาหมู่เกาะแปซิฟิก เพื่อให้ผู้นำขององค์กรดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามปฏิญญาจากการดาในระดับอนุภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ

F. ส่งเสริมให้เกิดการร่วมออกแบบและร่วมจัดกิจกรรมในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับอนุภูมิภาค เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566–2575 และส่งเสริมการใช้คู่มือปฏิบัติการฉบับนี้เป็นพื้นฐานสำหรับการรณรงค์ระดับภูมิภาคภายใต้ทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่

G. ใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มและกลไกที่มีอยู่ เช่น การประชุมสุดยอดระดับโลกด้านความพิการ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก และหุ้นส่วนสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการ เพื่อขยาย

---

¹⁴⁰ ระบบการพัฒนาของสหประชาชาติในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (United Nations development system in Asia and the Pacific) เพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของเลขาธิการสหประชาชาติเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2020 ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรระดับภูมิภาค ได้จัดตั้ง “แพลตฟอร์มความร่วมมือระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” (Asia-Pacific Regional Collaborative Platform) อย่างเป็นทางการในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2020 โดยหลังจากการจัดตั้ง แพลตฟอร์มดังกล่าวได้เริ่มดำเนินงานทันที และมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงประสานงานการดำเนินงานร่วมกันในระดับภูมิภาค เช่น การตอบสนองต่อการระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งนี้ แพลตฟอร์มความร่วมมือระดับภูมิภาคได้กำหนดกลุ่มความร่วมมือเฉพาะประเด็น (Issue-based Coalitions) จำนวน 5 กลุ่ม เพื่อสนับสนุนการตอบสนองของสหประชาชาติในระดับภูมิภาคที่มีความเป็นเอกภาพมากขึ้นต่อประเด็นสำคัญและความท้าทายข้ามสาขา ได้แก่ (1) การบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change mitigation) (2) การสร้างความยืดหยุ่น (Building resilience) (3) การมีส่วนร่วมและการเสริมพลัง (Inclusion and empowerment) (4) การเคลื่อนย้ายของมนุษย์และการขยายตัวของเมือง (Human mobility and urbanization) และ (5) สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางเพศ และการเสริมพลังสตรี (Human rights, gender equality and women's empowerment) ทั้งนี้ โปรดดู United Nations, *Regional Results Report of the UN System for Asia and the Pacific* (2021)

ขอบเขตและยกระดับความร่วมมือให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นสำหรับการดำเนินงานตามทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566–2575

H. ส่งเสริมหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้มีบทบาทในภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมธุรกิจที่ครอบคลุมคนพิการ

I. เดินหน้าเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและศักยภาพขององค์กรคนพิการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงองค์กรที่เป็นตัวแทนของสตรีพิการและเยาวชนพิการ เพื่อให้ร่วมออกแบบและร่วมเป็นผู้นำการดำเนินงานภายใต้ทศวรรษคนพิการระดับภูมิภาคครั้งที่สี่

J. ดำเนินการทบทวนความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามปฏิญญาจาการ์ตาเป็นระยะ รวมถึงการทบทวนระยะกึ่งกลางใน พ.ศ. 2570 และการทบทวนระหว่างรัฐบาลครั้งสุดท้ายใน พ.ศ. 2575